

DRUŽINSKI TEDNIK

Svobodo hočemo sami imeti
in dajemo jo radi drugim tudi.

Fran Levstik 1. 1875.

Fr. Levstik (1831.—1887.) je bil eden
izmed največjih slovenskih pesnikov,
literarnih kritikov in filologov.

Leto XII.

Ljubljana, 10. oktobra 1940.

Štev. 41 (573)

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32.
— Račun pošte hranilnice v Ljubljani
št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankirani dopisi ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti vsaj 2 din znamk.

NAROČNINA

1/2 leta 20 din, 1/2 leta
40 din, vse leto 80 din.
V Italiji na leto 40 štr.
v Franciji 70 frankov,
v Ameriki 2 1/2 dolarja.
Drugi razmerja. — Na-
ročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpna petlinna vr-
sta ali njen prostor (višina 3 mm in širina
55 mm) 7 din; v oglašnem delu 450 din.
V dvobarvnem tisku cene po dogovoru.
— Notice: beseda 2 din. Mali oglasi:
beseda 1 din. Oglasi davek povsod še
posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

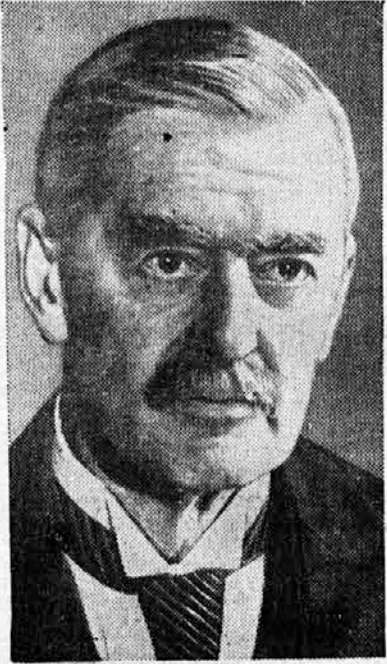
KDO JE FRANCIJO POKOPAL?

FRANCOZI SAMI!

(Gl. str. 9. in 12.)

Nemško vojaštvo v Romuniji

Stražilo bo petrolejske vrelce in reorganiziralo romunsko vojsko
Odločnejša angleška politika proti Japoncem

NEVILLE CHAMBERLAIN

V Ljubljani, 9. oktobra.

Prejšnji teden sta se Hitler in Mus-
solini sešla na Brennerskem sedlu, na
nekdanji avstrijsko-romunski meji. Kratko uradno poro-
čilo o sestanku je pribilo popolno so-
glasje obeh diktatorjev, poluradni ko-
mentarji so pa napovedali za »prej
ali slej« važne dogodke.

Eden izmed dogodkov, ki so ga in-
spirirani komentatorji utegnili imeti v
mislih, je že v teku: Nemčija pošilja
vojaštvo v Romunijo.

Evropska vojna izpreminja smer.
Letalska vojna nad Anglijo se sicer
še zmerom nadaljuje, toda iz prvot-
nega dinamičnega stanja prehaja vse
bolj v statičnost; z drugimi besedami,
nemško-angleška letalska fronta nad
Veliko Britanijo dobiva čedalje izra-
zitejšo okostenelo obliko, podobno
kakor je premična vojna 1. 1914. po
prvem zmagovitem nemškem zaletu
odrvnela v statično jarkovno vojno.

Ker torej v vojni proti Angliji v
doglednem času ni pričakovati pose-
bnih dogodkov, se je nemška fronta
obrnila drugam. Prihod nemških čet
v Romunijo sicer ni treba, da bi nuj-
no pomenil prenos bojišča z zahoda
na jugovzhod; vsekako pa velja ta
dogodek zabeležiti kot važno točko
v razvoju sedanje vojne.

Ze zato, ker so komentatorji pakta
treh velesil in brennerskega sestanka
napovedovali in še napovedujejo za
bližnjo bodočnost odločnejšo vojno
Italije in Nemčije v Afriki. Pokazalo
se je — kakor že tolikokrat — da je
politična in vojna režija obeh dikta-
torskih držav brezhibna in da zna od-
lično maskirati svoje prave namene;
vsaj pred široko javnostjo.

Romunija prehaja od dne do dne
bolj v politično in vojaško vplivnost-
no območje Nemčije, kakor se temu
reče s strokovnim izrazom. Romunija
meji ob Rusijo; prihod nemških čet
na romunsko tla (tudi če je njihov
namen samo zastražiti petrolejske
vrelce pred angleškimi saboterji, ali
pa reorganizirati romunsko armado,
kakor beremo v uradnih poročilih) je
zato moral zbuditi posebno zanimanje
predvsem v Moskvi.

O ruski taktiki v sedanji evropski
vojni se ne da reči, da ne bi bila
uspešna. Toda reči se tudi ne dá, da
bi se mogla v neskončnost nadalje-
vati. Moskva prihaja čedalje bolj v
precep; dogodki na njenih mejah so
se začeli nekam hitro razvijati, najbrž
že prehitro za ruske načrte. Sovjeti bi
se radi po vsaki ceni ognili vojni, to-
da če količnik prav presojo najno-
vejših dogodke v Evropi in Aziji, bi
skoraj smeli reči, da je Rusija danes
bliže svetovni vojni, kakor je bila
kdaj koli v zadnjih dvajsetih mescih.

Včeraj je Churchill podal v spodnji
zbornici poročilo o političnem in vo-
jaškem položaju Velike Britanije. Re-
kel je med drugim, da bo Anglija čez
10 dni, ko poteče trimesečna pogodba
s Tokiom, odprla promet čez Burmo.

To se pravi: Velika Britanija bo
spet omogočila pošiljanje orožja mar-
šalu Čangkajšku.

Z drugimi besedami: Velika Brita-
nija je vrgla Japonski rokavico. Za-
kaj, Tokio je bil še pred nekaj dnevi
na ves glas izjavil, da bi odprte pro-
meta čez Burmo pomenilo »izzivanje«
Japonske.

Ne moremo dovolj poudariti, kako
važen mejnik v angleški zgodovini se
nam zdi ta Churchillova izjava. Deset-
letja in desetletja je Velika Britanija
sodelovala z Japonsko, zvečine proti
Rusiji, ali vsaj potrpežljivo popuščala
pred japonsko ekspanzijo. Zadnjih
deset let je London celo žalitve po-
žiral, samo da bi živel v miru s To-
kiom. Chamberlainova in Halifaxova
politika si je v Aziji prav tako ka-
kor v Evropi želela miru — častnega
ali nečastnega, to ji ni bilo glavno.
Zdaj, ko je šel Chamberlain v pokoj,
je Churchill začel tudi na Daljnem
vzhodu kazati zobe.

Toda to ni samo posledica Cham-
berlainovega umika iz vlade. Church-
ill je v zvezi s svojimi viharostmi
preveč realen politik, da bi iz gole
čustvenosti tvegala konflikt v Aziji, če
ne bi imel nekje neklih novih zagoto-
vil. Kje?

Združene države Severne Amerike
stojte tik pred predsedniškimi volitva-
mi. Prve dni novembra se bo odloči-
lo, kdo bo novi prezident USA, Roo-
sevelt ali Willkie. Stave stojijo sicer

Francoski visoki komisar za Zahodno
Afriko, Boisson, mož, ki je izjalovil
napad generala de Gaulle na Dakar.
Boisson je osebnji prijatelj Lavalja in
drugi osebni vichysjske vlade.

4:1 za dosedanjega predsednika, toda
stave same še niso tisto, kar bi sme-
lo hladnega političnega računarja vo-
diti pri tako usodnih državniških de-
janjih, kakor je odločanje o vojni ali
miru na Daljnem vzhodu. Po sredi

mora biti torej tudi v Ameriki še
nekaj drugega. Kaj?

Roosevelt se je zadnje mesece če-
dalje nedvoumneje postavil na an-
gleško stran. O tem ne more biti za
nikogar več prav nikakršnega dvoma.
Dvomno je utegnito biti le stališče
njegovega nasprotnika, morebitnega
novega prezidenta Willkija. Toda te
dvome je Willkie sam docela raz-
pršil s svojimi nedavnimi volivnimi
govori o ameriški zunanji politiki: za-
govarjal je namreč še mnogo bolj od-
ločno kakor njegov tekmeč, politiko
zaveznitva z Veliko Britanijo. Vse-
eno je torej, kdo pride v Belo hišo,
Roosevelt ali Willkie: Churchill ve,
da mu je pomoč Združenih držav za-
gotovljena.

To je prvi in glavni moment, ki je
utegnil britanski vladni narekovati mo-
žatejšo politiko nasproti Japoncem.

O drugem momentu lahko samo
ugibamo. Ruska politika je preveč
skrivnostna, da bi jo smeli kot čisto
določno postavko dati v račun. Njena
dejstva so dostikrat — vsaj na videz
— navzkriž z logiko. Toda globlji lo-
giki tudi ruska orientacija ne more
kljubovati. In na koncu koncev je le
tisto prav, kar pove prav pojmovana
logika. Vprašanje je samo, kdo jo
prav pojmuje.

Vsekako ni golo naključje, da se je
sir Stafford Cripps, angleški veleposla-
nik v Moskvi, dva dni pred Churchil-
lovo izjavo sestal z Molotovom.

Tudi ne more biti slučaj, da je ne-
kako ob istem času Ivan Mihajlovič
Majski, ruski veleposlanik v Londonu,
obiskal Richarda Butlerja, državnega
podtajnika za zunanje zadeve.

Po 17. oktobru, dnevu, ko poteče tri-
mesečna anglo-japonska pogodba o za-
prtju prometa čez Burmo, se bo marsi-
kaj jasneje videlo, še bolj pa ob me-
secu, po končanih ameriških volitvah.

GENERAL ARCHIBALD WAVELL,
vrhovni poveljnik angleške vojske
na Bližnjem vzhodu, vodi operacije
britanske armade v Egiptu proti mar-
šalu Grazianiju.

Prejšnji teden se je pripetil še en
važen dogodek: Chamberlain se je
dokončno umaknil iz vlade in odšel
v zaslužni pokoj.

Neville Chamberlain, polbrat po-
kojnega Austna, si je v letih 1923-24,
še bolj pa od 1931. do 1937. naredil
ime kot finančni minister. Ko se je
takratni predsednik britanske vlade
Stanley Baldwin po izsilivni odstopa
Edwarda VIII. umaknil iz politike, je
predlagal Nevilla Chamberlaina za
svojega naslednika, češ da ga za to
mesto ni sposobnejšega od njega.

Chamberlain je od svojega predni-
ka prevzel slabo dediščino (kakor si-
cer tudi Baldwin ni mogel biti vesel
zapuščine svojega prednika Macdo-
nalda): Nad Evropo so se kupčili
črni oblaki, znanilci sedanje vojne-
ga konflikta.

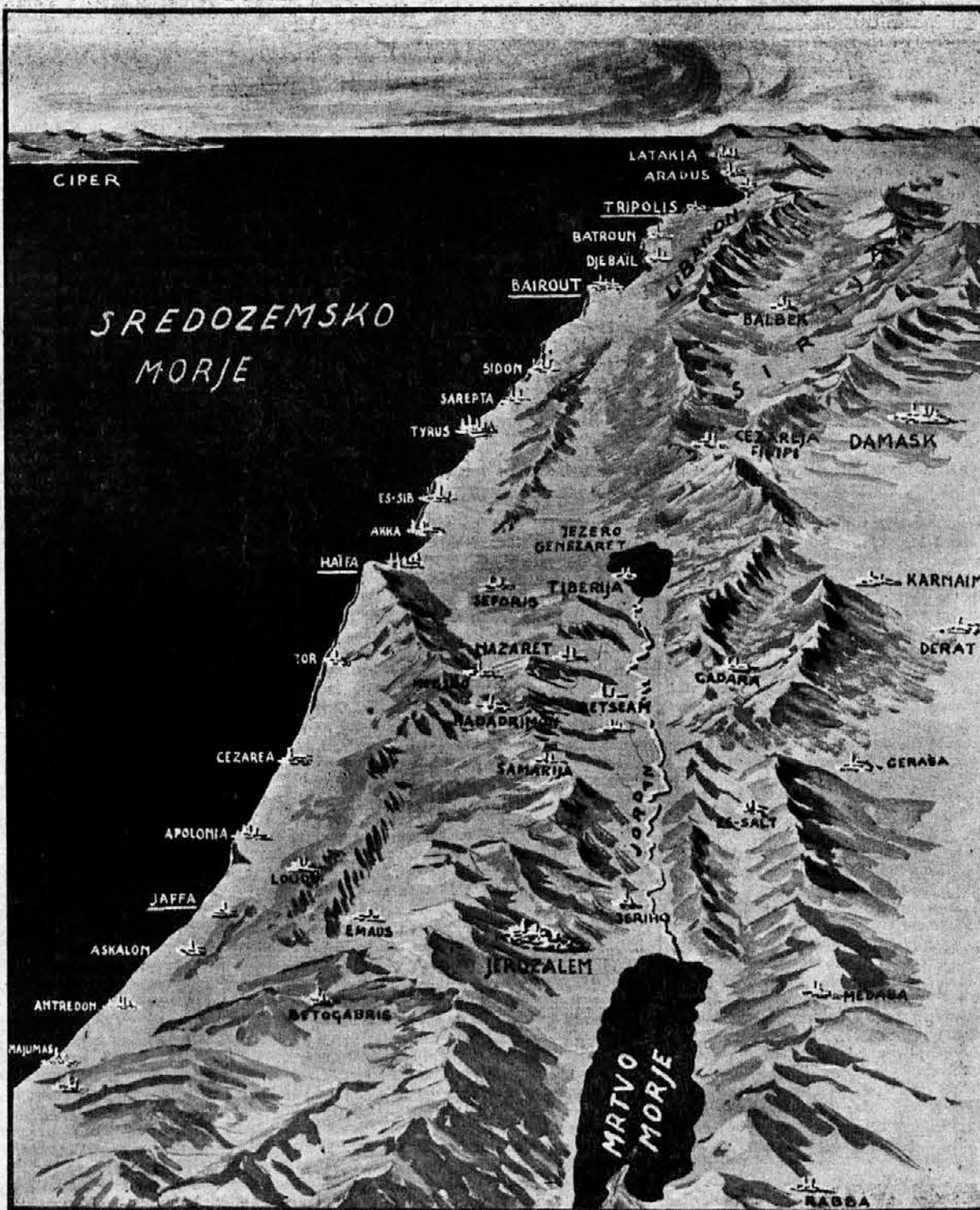
Novi ministrski predsednik, vzgojen
bolj v trgovskem in finančnem kakor
pa v političnem duhu, je tudi držav-
niške probleme zgrabil bolj s trgo-
vske kakor s politične strani. Živel in
deloval je v trdnem prepričanju, da
je politika na koncu koncev vendarle
trgovina in kupčija. V teoriji njegova
teza najbrže ni docela napačna, a v
praksi se je pokazalo, da se z njo ne
zanjejo trajni uspehi. Posebno ne v
času, ko so ideološki boji potisnili
vse drugo v ozadje.

Chamberlainovo ime bo za večne
čase zvezano z monakovsko konfe-
renco in z žrtvovanjem Češkoslova-
ške na oltar miru. Zgodovina bo po-
kazala, ali je bila takratna Cham-
berlainova politika prava. Neizpodbitno
je, da leta 1938. Velika Britanija še
ni bila zrela za pripravljajoči se
vojni obračun. Toda prav tako neiz-
podbitno je, da ni bila Velika Brita-
nija tudi leto dni pozneje materialno
nič bolj pripravljena za vojno. S sta-
lišča britanskega imperija ima Cham-
berlain veliko zaslugo, da je domi-
nion s svojo politiko ohranil miru
po vsaki ceni psihološko pripravil za
vojno. Toda prav tako s stališča imper-
ija bo na njem ostal očitek, da ni
svoje domovine pripravil za vojno še
materialno. Prav iz te okoliščine bi
se dalo najbolje sklepati na Cham-
berlainove politične sposobnosti.

Lani v septembru je britanska
vlada napovedala Nemčiji vojno in
Chamberlain je, čeprav zelo nerad,
poklical sedanjega ministrskega pred-
sednika v svoj kabinet; dodelil mu je
vojno mornarico, t. j. resor, ki se je
Churchill v njem proslavil že v prvi
svetovni vojni. Tri, četrta leta pozneje,
t. j. v trenutku, ko je Nemčija na-
padla Belgijo in Nizozemsko in se je
začela tako dolgo odlašana vojna na
zahodu, je moral Chamberlain, spet
zelo nerad, prepustiti svoje mesto
Winstonu Churchill.

Od tistih dob je začela Cham-
berlainova zvezda ugašati tudi pri nje-
govih najzgodnejših pristaših. Strt in za-
grenjen je mož kmalu nato zbolel in
odšel na dopust. Politični krogi so že
takrat namigavali, da je njegova bo-
lezen bolj političnega kakor fiziolo-
škega značaja. Verjetno je, da so
prav imeli.

S Chamberlainom je odšel iz britis-
anske vlade predzadnji Monakovčan.
Ostali je še lord Halifax, a vse
kaže, da so tudi njegovi dnevi že
šteji. Observer

Palestina, sveta dežela krščanskega sveta, prihaja čedalje bolj v območje vojnih operacij. Prinašamo plastičen
zemljevid te pokrajine, delo našega kartografa Oskarja Dolčina, da se bodo bralci Družinskega tednika laže
orientirali, kadar bodo v vojnih poročilih zasledili imena svetopisemskih krajev.

Odmevi Z LETOŠNJIH POČITNIC

Prav oddahnili smo se, ko so se spet izpraznile naše vasi in so letoviščarji odšli domov. Pretekli teden je odšla neka gospa s svojim sinkom, ki je bil pač edinec in zelo, zelo poreden. Tekal je za vaškimi otroki in jih strašil s samokresom, jih tako podil, da so bili zaradi bega vsi potolčeni.

Včasih si je pa naprtil torbico na ramo in naložil vanjo kamenja, šel na polje, potem pa metal kamenje, kamor se mu je zahotelo, na njivo ali pa na ljudi. Že onemogla ženica je delala na polju, pa ji začne deževati kamenje po rokah in po hrbtu, da je morala z grabljami napaditi navihanca. Ko pa ni mogla tako hitro teči, ji je veselo kazal jezik; ko je pa prišel bolj na varno, je pričel kričati: »ba-ra-ba« in je kričal kar četrt ure to grdo psovko.

Seveda ga je slišala tudi milostljiva mamica; zelo se mu je smejala, nato ga je pa vprašala: »Zakaj si tako poreden?« Fant ji pa pravi: »Saj je bila samo stara baba.« In kaj mislite, da mu je rekla gospa mamica? »Si že priden, srček.«

Naši otroci so me pa vprašali, zakaj ima takšno mamico, da ni prav nič huda. To me je vprašal štiriletni otrok, medtem ko je bil tisti srček star že več ko 10 let. Ne vem, kako bi bilo na vasi, če bi takole vzgajali lentke, potem bi gotovo ne bilo nobenega levičarja k nam. Priporočam moram pa, da niso vsi mestni otroci takšni, saj jih je bilo že dosti, pa so se lepa vedli. Kmetica.

Obletnica Marseilla

Včeraj 9. oktobra, je vsa Jugoslavija obudila spomin na prvi nesrečni dan, ko nam je v Marseilli zločina roka umorila našega velikega kralja Zdravka. Težko nas je preizkusila nemila usoda, a dostojanstveno smo preboleli bridki udarec. Mučniška smrt svojega kralja je odprla narodu oči, da je pozabil na notranje spore in se strnil v krepko povezano celoto, ki je najboljša poročila za močno in nepremagljivo Jugoslavijo. Le roi est mort, vive le roi!

Politični tednik

Amerika bo branila svoje pravice. Sumner Welles, pomočnik ameriškega zunanjega ministra, je izjavil, da morajo vse države spoštovati pravice Združenih držav v vzhodni Aziji. Prav tako je treba vse obstoječe mednarodne pogodbe spoštovati, vendar so Združene države pripravljene, da jih na miren način spremenijo. Amerika se zaveda, da mora nuditi Angliji vsa materialna pomoč, ker so se nekatere velešile odločile podrediti gospodarsko politiko svojim težnjam, da s silo osvoje vse, kar si zažele.

Med Ameriko in Japonsko so se v zadnjih dneh odnosi precej poslabšali. Amerika je v odgovor na pristop Japonske k trovezni prepovedala domala vsi izvoz svojega blaga na Japonsko. Položaj se je tako zaostрил, da se je bati oboroženega spopada med obema državama. V zvezi s tem je Amerika znatno okrepila svojo mornarico in ima zdaj pod orožjem že 240.000 mornarcev.

Odmevi sestanka na Brennerju. Nemški in italijanski tisk zatrjuje, da sta se Hitler in Mussolini dogovorila o drugem poglavju vojne proti Veliki Britaniji. Splošno sodijo, da se pripravljata velik vojaški napad na angleške postojanke v Sredozemlju. Japonska naj pri tem zaposli Ameriko

Zaradi nesrečne ljubezni popila lizol

Tragična smrt mlade lepote, ki je bila preobčutljiva za življenje

Beograd, oktobra.

Kratka, globoka ljubezen, še globlje razočaranje, lizol in smrt. To je zgodba lepe Julije Kazdove, mlade ločene žene nekega sodnika iz Sarajeva. Pred letom dni se je s svojo materjo, gospo Barbaro, priselila v Beograd, kjer sta najeli mati in hči večje stanovanje. Oddajali sta lepše sobe podnajemnikom, sami sta pa stanovali v temni sobi, ki je gledala na dvorišče.

Stranke v štirinadstropni hiši so kmalu opazile lepo plavalasko. Živela je sama zase, vendar je bila živahna in je zelo rada prepevala. Kmalu so jo sosede vzljubile. Zdelo se je, da se bo nemirno Julijino življenje naposled le umirilo. Usoda je pa hotela drugače. Ni dolgo tega, kar je njena pesem utihnila. Sosede so spoznali, da mlada žena trpi, kajti neko noč so jo videli, kako je stala na stopnicah z rokami, zakopanimi v razkošne plave lase in stokala. Po stopnicah je pa odhajal njen novi izvoljenec, neki uradnik iz zemunske tovarne za letala.

Na Tihem morju, da ne bo mogla dovolj izdatno pomagati Angliji. Ne izključujejo tudi sodelovanje Francije, ki naj bi dala državam osi na razpolago svoja oporišča v Afriki. Italijanski tisk poudarja, da na Brennerju niso skovali zarote proti miru držav, ki niso v vojni, in da bo na Balkanu ostalo vse mirno.

Dogodki v Siriji. Po ameriških vestih je francoski visoki komisar v Siriji zavrnil zahtevo italijanske komisije za premirje, da izroči Italiji 800 vojaških letal. Zahtevi ni moglo ugoditi, ker je večina letal kupila libanonska vlada. Zavrnili je tudi zahtevo po izročitvi letališč, ker so vsa na libanonskem ozemlju, ki ne pripada Franciji, ampak je samo mandatno ozemlje.

Spremembe v angleški vladi. Bivši ministrski predsednik Chamberlain je odločil mesto predsednika tajnega sveta. Njegovo mesto je prevzel sir John Anderson, dosedanja notranji minister. Notranji minister je zdaj dosedajni minister za prehrano Herbert Morrison, a na njegovo mesto je bil imenovan trgovinski minister Andrew Duncan. Ministrstvo za domovino je prevzel baron Cramborne, ministrstvo za pravosodje Caldecote, ministrstvo za promet podpolkovnik Moore Brabazon, ministrstvo za trgovino kapitan Littleton, ministrstvo za gradnje sir John Reith. V ožji vojni kabinet je Churchill poklical finančnega ministra Kingsleya Wooda in ministra za delo Bevin. V ožjem vojnem kabinetu so zdaj Churchill, Halifax, Greenwood, Attlee, Beaverbrook, Kingsley Wood in Ernest Bevin. Chamberlain je odločil tudi predsedstvo konzervativne stranke; to mesto bo bržčas prevzel Churchill.

Sovjetski glas o bitki za London. Moskvska »Komsomolskaja pravda« je objavila zanimiv pregled dosedanje vojne. Članek govori med drugim o pomembni vlogi angleške vojne mornarice, ki je Angliji omogočila, da je svojo oboroženo silo obnovila in preuredila. Prepričala je tudi vsak poskus izkrcanja na angleški vzhodni obali. Angleška admiraliteta je pravilno računala, da bo Nemčija zaradi slabosti svoje mornarice računala največ na svojo premoč v zraku. Nadvlada nad angleškim zračnim prostorom bo odločila o uspehu ali neuspehu izkrcanja Nemcev na Angleskem. Letalstvo na obeh straneh mora nositi vse breme borbe. Kakor se Angliji morejo posluževati le svojega letalstva, tako tudi Nemčija ne more uporabljati ostalega

ZA BOLEZEN SO ZDRAVILA...

»Zelo me muči ta moj Sveto,« je večkrat dejala Julija neki svoji sosed. »Zdaj se več ne lepotičim; vse storim, kar želi, pa me vendar draži. Živo me bo uničil...«

Soseda ji je prigovarjala, češ naj oprostí napake svojega prijatelja, saj ni nihče brez njih. Julija jo je sicer poslušala, vendar ni mogla svojemu ljubimcu vsega odpustiti, ker je bila preobčutljiva. Sleherna malenkost jo je užalila. Na nesrečo je bil njen prijatelj tudi zelo ljubosumen, čeprav brez pravega vzroka. Naj je storila kar koli, ni ji verjel, da mu je zvesta. Mlado ženo je to hudo potrla. Vse je pričalo, da se je njuna ljubezen jela krhati.

Julija si je silno belila glavo, kako bi ga spet pridobila zase; dolge dneve je čakala doma, njega pa ni bilo. Mlada žena je hodila okrog z očmi, zardelimi od joka; nikoli več ni bilo slišati pesmi iz njenega grla...

Ondaj je spet ves dan zamažala svojega ljubimca. Njena soseda, krojačica Karamatova, je čutila, da preživ-

lja mlada Julija težke ure. Hotela je je potolažiti in je stopila k njej. Tudi druge žene so prišle k njej in jo tolažile. Lepa plavalaska je bila pa neotolažljiva. Ihtela je in šepetala: »Zdaj je vsega konec... Z menoj je končano.«

»Ej, saj sem tudi jaz po trinajstih letih izgubila moža, pa vendar živim,« jo je hotela spodbuditi neka živahna soseda; toda mlada Julija je samo odkimala in ihtela.

Ko so ženske za trenutek pustile Julijo samo, da bi pogledale plaše gospe Bodičeve, je Julija izbrala priložnost in popila lizol. Žene so jo našle že nezavestno; poleg nje je ležala prazna steklenička. Drugo jutro je nesrečna žena v bolnišnici izdihnila...

V sobi je našla mati na Julijini mizi hčerkino poslovilno pismo in snopič ljubezenskih pisem njenega ljubimca. Med njimi je bila tudi njegova slika s posvetilom: »Juliji, da me bo gledala, ko ne bom pri njej.« Med pismi je ležala uvela cvetlica, ki jo je mlada obupanka kot simbol svoje umirajoče mladosti položila mednje...

svojega orožja. Zato še dolgo ni pričakovati kraja, pa čeprav se na eni strani bori slabši del angleškega orožja proti tistem, ki je pri nasprotniku najmočnejše. Članek pravi, da je ta boj za Nemčijo mnogo težji, kakor so bile borbe v Belgiji in Franciji. Glede izgub je mnenja, da izgubita obe strani po 50 letal na dan in da znašajo nemške in angleške izgube v 40 dneh bojev skupaj do 4000 letal in 5 do 6 tisoč letalcev. Članek pravi na kraju, da se bliža trenutek, ko se bo morala nemška vojska odločiti, da prebide tistih 40 km morskega prostora, ki je 900 let nepremagljivo branil mir angleških otokov. Tedaj bo pa nastopil v boju nov činitelj — angleška mornarica.

Dobro okus

Je posebna prednost odvajalnega sredstva Darmol. Vru teče deluje mlo in brez bolečin. Zato uživajte odrasli in otroci radi Darmol.

Darmol dobite v vsaki lekarni!

Amerika zbira brodovje pri Filipinih. Po ruskih vestih je Amerika znatno okrepila svoje brodovje na Filipinih. Zdaj je tam že 7 velikih oklopnih, 20 križark, 3 nosilke letal, 20 rušilcev in več podmornic.

Nemške in angleške letalske izgube. Uradno nemško poročilo pravi, da so nemška letala od drugega tedna avgusta do 4. oktobra sestrelila 2.400 angleških letal. Najhušji boji so bili 7. in 27. septembra, ko so Angliji izgubili 274. Nemci pa 107 letal. Angleško letalsko ministrstvo poroča, da so Nemci izgubili od 11. avgusta do 10. septembra, ko so večinoma napadali podnevi, okrog 400 letal in več ko 3000 letalcev. Angleške izgube v tem mesecu so 407 letal in 217 letalcev. Nato so Nemci napadali ponoči. Od 11. avgusta do kraja septembra so Nemci izgubili nad Anglijo 2116 letal in od 4000 do 5000 letalcev, Angliji pa 591 letal in 250 letalcev. Od začeta vojne so Nemci izgubili nad Anglijo in morji, ki jo obdajajo, 2568 letal, Angliji pa 676.

inozemski kapital pod nadzorstvom. Finančni minister je razširil odlok, po katerem so morale vse delniške družbe,

Anglija bo odkrito podpirala Kitajsko. Angleška vlada je sporočila, da bo od 16. oktobra dalje spet odprla promet iz Birme na Kitajsko. Japonci pravijo, da pomeni to prevoz orožja in vojnega blaga na Kitajsko, in groze z bombardiranjem vseh prevoznih cest na Kitajsko. Angliji zagovarjajo ta svoj sklep s tem, da se je zaradi vkorakanja japonskih čet v Indokino položaj docela izpremenil. S tem so Japonci kršili sporazum med Anglijo in Japonsko, da bodo vsa vprašanja, tičočna se Daljnega vzhoda, urejali sporazumno. Angleška vlada se je o odprtju prometa skozi Birmo prej posvetovala z ameriško vlado.

Odnosi med Anglijo in Rusijo. Obe državi se pogajata za sklenitev nove trgovinske pogodbe. Na ruski strani so sicer malce hladni, govori se pa, da bi postali popustljiviji, če bi angleška vlada priznala sedanji položaj v baltičnem prostoru.

Nemške čete v Romuniji. Po ameriških in angleških vesteh se je v poslednjih dneh pripeljalo v Romunijo več vlakov nemških vojakov. Angliji zatrjujejo, da gre za 15.000 nemških vojakov, ki so že zasedli vse petrolejske vrelce od Ploestija do Giurgia ob romunsko-polgarski meji. Pravijo, da ne gre za zavarovanje petrolejskih vrelcev, ampak za nemško nadzorstvo nad dolinim tokom Donave. V Berlinu zatrjujejo, da je Nemčija s tem, da je poslala svoje čete na Romunsko, dala Romuniji dejansko poročilo za njeno nevtralnost, kakor je to obljubila o priliki dunajske razsode. Nemci tudi poudarjajo, da je z izstopom Romunije iz vojnega zvezanstva in s vkorakanjem nemških čet in s pomočjo Slovaške, Madžarske in Bolga-

Kadar kupite

sredstvo proti bolečinam, prehladu ali hripi in zahtevate

ASPIRIN

pazite, da je vsak zavitek in vsaka posamezna Aspirin-tableta označena z „Bayer“-jevim križem.

Oglas reg. pod št. br. 7257 od 23. marta 1940.

rije dobila Nemčija v Romuniji na vseh področjih prevladujoč položaj. Uradno romunsko poročilo pravi, da želi romunska vojska sodelovanja in resničnega prijateljstva z vojskama osi.

Židovska trgovina pod nadzorstvom. Vlada je izdala naredbo o ukrepih proti židovski trgovini v živili. Po tej naredbi spadajo vsi obrati, ki na veliko trgujejo z živili pod nadzorstvo, ako so lastniki obratov židje, ali če je obratni kapital v celoti ali po večini v židovskih rokah. Naredba prizadeva tudi delniške družbe in zadruge, v katerih vodstvu so večinoma židje. Pristojne oblasti bodo obrate lahko ustavile, proti čemur ni priziva. V vseh židovskih podjetjih sme ban na stroške podjetja postaviti komisarja, ki bo delo nadzoroval. Komisarjevi ukrepi so obvezni za vse osebe podjetja. Kdor bo prepovedani obrat nadaljeval, bo kaznovan z zaporom in globo do pol milijona din. Ista kazen bo doletela židje, ki bi uporabljali druge osebe kot navidezne lastnike in tudi osebe, ki bi židom omogočale trgovanje. Denarne globe grede v banovinski sklad za podpiranje strokovnega šolstva. Kazni predvidevajo tudi prisilno bivališče v drugih krajih. Židom ali družbam z židovskim kapitalom se odslej ne bo več dovolilo trgovanje z živili na debelo. Naredba je takoj po objavi v »Službenih novinah« stopila v veljavo. Beograjsko »Vreme« pripominja k tej naredbi, da je bila potrebna, ker so židje imeli v Vojvodini, Banatu in drugih pokrajinah skoraj monopol na trgovino z živili.

Omejitve židov na šolah. Ministrski svet je predpisal naredbo o vpisovanju židov na univerze, visoke šole s stopnjo univerze, višje srednje šole, učiteljska in druge strokovne šole. Vpisati se sme samo določeno število slušateljev židovskega rodu. To število mora biti s številom ostalih učencev v istem razmerju, kolikor je v določnem kraju židov in ostalih državljanov. To določilo velja samo za vpis v prvi letnik, ne pa za ostale razrede. Prav tako so izzeti oni židje, katerih starši so za domovino zaslužni. Tuji židje se ne morejo vpisati v navedene šole.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

Listek „Družinskega tednika“

SAME O SEBI

To je izpoved mlade kmetice, ki je morala komaj odrasla iti služiti v mesto. Opisala je svoje trdo življenje v srbski ženski reviji »Žena danas«.

Že od nekdanji si želim, da bi našla koga, ki bi mi mogla opisati svoje življenje, svoj odhod od doma in prihod v Beograd. Vendar si ne želim samo, da bi vam pripovedovala; hočem, da bi me tisti, ki jim pripovedujem, razumeli. Zanesem se, da boste mogli to, ve, tovarišice, bralke »Žene danas«.

Zdavnaj, pred 15 leti, tedaj mi je bilo 13 let, spominjam se tistega dne, kakor bi bil danes, je bil božič. Vsi smo sedeli okrog mize. Oče in stric sta bila zganje in vsi smo bili veseli. Samo mati je sedela pri peči sklonjene glave. Ko sem čakala, da nam bo stric razdelil meso, — veste, pri nas je takšna navada, da o božiču ali slavi gospodar hiše razdeli meso vsem, ker mesa nikoli ni dovolj, da bi ga postavili na mizo in da bi ga vsakdo vzel po mili volji, — sem stekla k materi in pokleknila pred njo: »Mama, zakaj ti ne ješ?« Dvignila je glavo in videla sem solze v njenih očeh. Isti trenutek sem začu-

tila materino roko na svoji glavi, po-božala me je, me pogledala s solzami v očeh in dejala: »Kako naj ne bi jokala, ko pa ne vem, če imata onadva v daljnem svetu kaj kruha? Mali bo že kako, se bo vsaj naučil cokle delati v mestu; toda žal mi je za dekleta, ko bi vsaj znala brati. Težko je človeku, ki še brati ne zna, pa mora v širni svet. Čez nekaj dni, otrok moj, bom morala tudi tebe dati. Vidiš, ti si že veliko dekle, jaz ti pa ne morem pripraviti bale in obleke, brez tega se pa ne boš omožila.«

Minilo je nekaj dni in prišlo je pismo od sestre iz Beograda. Brala sem to pismo in veselila sem se, da me sestra kliče v Beograd. »Ljuba je še mlada,« je pisala sestra, »toda dovolj je velika, da lahko dela. Tu v Beogradu je mnogo takšnih deklet, pa tudi delajo.«

Mati me je pripravila, mi vse oprala, da bom odšla čista, spekla hlebec kruha iz mešane moke, da ne bo samo iz koruze, je dejala. Odšla sem in vsi so se jokali, pa sem se še jaz, a najbolj je ihtela mati. Šla sem do vrat, toda oče me je zadržal: »Nikar tja, ne bomo šli po cesti, da nas ne bodo videli meščani. Ne boš stopila na vlak v Kraljevečanih, temveč bova šla čez hrib, da nas ne bo nihče videl in se nam smejal; saj veš, da je sramota dekle poslati v svet.«

Po štirih, petih urah hoda sva prišla v Sunjo. Oče me je spravil v vlak ter mi pomolil belo culico s hrano: kruhom iz mešane moke in dvema kuhanima jajcema; dejal mi je: »Pazi, otrok, na kruh, da ti ga ne bi kdo po poti ukradel; bila bi

lačna.« Tedaj sem se morala tudi od očeta posloviti. Oče je požiral solze; komaj je mogel govoriti: »Pozdravi mi Ano in nikar ne pozabi očeta in mame; pošljite nam kaj, saj vidite, kako garamo!« Vlak se je premaknil, se pričel pozibavati, ustrašila sem se, ker se vse do tedaj nisem vozila v vlak; pričel me je boleti trebuh. Po desetih urah trdega sedenja, ker se nisem niti premaknila iz sedla, da ne bi padla, sem se pripeljala v Beograd. Bila je noč. Na postaji me je počakala sestra, oblečena v gosposko obleko. Bilo me je strah, kakor da bi mi bila tuja. Peljala me je po cestah, polnih ljudi, avtomobilov, tramvajev, držala me je za roko, jaz sem se pa ves čas ogledovala, ker od samega hrupa nisem več znala hoditi.

V stanovanju strica in tete smo vsi skupaj večerjali, na mizi je stala tudi potica, jaz sem si pa mislila: »Joj, mati, da bi bila zdaj sama in se do siteda najedla, takšnih potic v Kordunu nihče ne peče.«

Po nekaj dneh sem pričela delati v tekstilni tovarni, kjer je delala tudi sestra. Vsako soboto sva dajali zaslužek teti, ker sva pri njej stanovali in jedli. Vendar mi je bilo strašno, ker sta stric in teta zelo malo jedla, posebno kruha, jaz sem pa zmerom z lačnimi očmi gledala kruh, ki je stal na mizi, in si mislila: »Mati moja, ko bi imela denar, da bi si kupila na kupe tega belega kruha in se do siteda najedla!« Včasih sem imela srečo, ker sem po kosilu pomivala posodo, tam v shrambi je bilo pa zmerom dovolj starega kruha. Po končanem delu sem vzela te kosce

kruha, jih stlačila v nedrja in tekla v stranišče; tam sem jih pojedla v miru, vedoč, da me nihče ne bo zasčul.

Nekega dne mi je teta velela, naj zmeljem tisti suhi kruh za drobtinice. »Strina, tukaj ni kruha,« sem dejala. »Kako da ne? Gotovo so ga požrle podgane.« Čutila sem, kako mi je rdečica zalila obraz od strahu in sramu. Ni bilo dolgo potem, morda komaj leto dni, ko se nama je sestro zaželelo svobode, porodila se je v naju želja, da bi si za svoj zaslužek lahko kupili sami, kar bi hoteli, tisto pač, kar bi potrebovali. Preselili sva se v hišo, ki je bila lepa samo na zunaj, stanovali sva pet let v podprtičju, kjer mora tudi podnevi goriti luč. Pri navi je tedaj živel tudi brat, ki je bil ravno kar postal pomočnik, ali ni imel dela. Videla sem, da ni tako, kakor je mati govorila, da se mu bo dobro godilo, češ da v mestu gospoda ni bosa, temveč vsi nosijo cokle. Res je, gospoda ne hodi bosa, pa vendar čevljarji nimajo dela.

Svobodni sva s sestro zahajali na plese s moškimi in na sprehode. Poleg mnogih častilcev je imela sestra tudi nekega trgovca. Bil je še mlad; vendar to ni bilo važno, glavno ji je bilo, da je imel trgovino in hišo in dovolj denarja, da lahko vzdržuje ženo, da ji ni treba delati v tovarni. Dolgo je hodil za njo, jo vodil v kino, ji kupoval svilene nogavice in moderne klobučke — obljubil ji je bil zakon. Moja sestra je bila lepa, mlada in zdrava, to je bilo treba izkoristiti.

Tedaj je sestra uživala, misleč, da

ko kmalu srečna in bogata žena. Kakor hitro se je pa trgovec zadovoljil, je sestra napisal pismo, da bi se rad oženil, da pa vendar ne more nje vzeti za ženo, ker je delavka in premalo zanj. Tisti dan, ko je sestra dobila to pismo, je popila kameno sodo. Cilj njenega življenja je bil podrt, saj je ves čas upala, da se bo s to možitvijo otresla težkega dela v tovarni. Prepeljali so jo v bolnišnico, brat in jaz sva pa garala, samo da sva ji lahko kupovala zdravila, tako da sva bila skoraj zmerom lačna. Po nekaj mesecih je vendar umrla, naju je pa lastnik hiše vrgel iz stanovanja, ker nisva mogla plačati najemnine. Bilo je februarja meseca; brat je odšel k svojememu mojstru, kjer je lahko spal v delavnici, jaz sem pa ostala na cesti sama. Nisem imela čevljev, tako rekoč sem bila gola, brez vsega. Iskala sem izhod iz te bede. Odločila sem se, da se omožim, pa najsi bo s starim in grdim, samo da se ne bi več tako mučila. Vendar se mi ni godilo bolje kakor sestri. Tisti moški, ki so hodili z menoj, so gledali v meni bitje, nižje od njih; ko so se pa hoteli oženiti, so hodili po neveste, v svoje vrste in iskali ženo, ki bi jim bila enaka. Dokler sem bila v njihovih očeh lepa in sveža, sem jim bila v zabavo in v užitek, na koncu koncev sem pa ostala sama s praznimi obljubami... Tako sem blodila okrog, dokler nisem spoznala, da česa vodi takšno življenje. Tedaj sem se spoznala s svojimi tovariši in tovarišicami v stiski. Skupaj z njimi sem pričela borbo za našo osvoboditev.

LJ. V.

VSAK TEDEN DRUGA

Nemški uradni podatki o angleških napadih nad Nemčijo od začetka do kraja septembra povejo, da so Angličani izvršili 1471 zračnih napadov in vrgli pri tem 7542 bomb. Neuspešnih je bilo 48% teh napadov, 50,4% napadov je veljalo nevojaškim ciljem. Samo v 1,6% so bili zadeti vojaški cilji.

Na lovu na divje race sta utonila pretekli teden na državnem ribniku v Velenju 26letni Franc Kravšič, rudniški elektrik, in njegov prijatelj, 30letni Janko Petelinšek. Ko je Kravšič ustrelil raco, je sedel v čoln in odveslal na sredino jezera, kamor je bila raca padla. Po nesreči se je pa čoln prevrnil in Kravšič se je prišel potapljati. Na pomoč mu je prišel Petelinšek, ki mu pa ni mogel več pomagati. Ves onemogel je plaval na breg, a je omagal in tudi sam utonil.

Pokojnino je ukradel neznan tat v eni preteklih noči upokojujencu Mihaelu Ferencaku v Mariboru. Tat je zlezal v spalnico skozi okno in odnesel z mize denarnico, v kateri je bilo 1450 din.

Delavnico perzijskih preprog so nedavno odprli v Bitolju. Prijavilo se je veliko učenk, po večini iz siromašnih hiš. Dokler se ne bodo izučile, ne bodo dobile nobene plače.

225 m dolgega morskega psa so ujeli ribiči iz Velikega Drvenika pri Splitu. Ko so se bližali obali, so nalezli na veliko množino sardel. Med njimi je bil pa tudi morski pes; v njegovem želodcu so našli okrog 30 kil sardin.

Za vse žene in dekleta! Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10— zbirko preizkušnih receptov, ki jih je pisala poklicna kuharica po lastnih dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečene do najfinije mesne specialitete, od navadne močnate jedi do najfinije torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in barske pijače ter razne druge domače in tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle. To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuhinjo zadovoljna. Nakažite din 10— na račun Poštne hranilnice št. 14.259 ali pa pošljite v znakmah na spodnji naslov in pošljem vam knjižico poštne prosto. J. E. knjižna centrala, Ljubljana, Dvořakova 8.

Razstavo nemške stavbne umetnosti so v nedeljo svečano odprli v Beogradu v paviljonih sejmišča. Razstavljeni so modeli raznih hiš in stavb, modeli reguliranih mest in drugih objektov. Prav tako so razstavljeni tudi modeli delavskih kolonij. Nemci bodo razstavili svoje modele tudi v drugih glavnih mestih Balkana. Otvorili razstave šta prisostvovala knez Pavle in knežinja Olga.

Nova naredba o omejitvi avtomobilskih prometov določa, da bo ob nedeljah in praznikih vsak promet z luksuznimi avtomobili prepovedan. Prav tako se je prevoževanje vozit z avtomobili ob delavskih od 22. ure zvečer do 6. ure jutraj. Naredba pa določa nekatere izjeme za avtomobile državnih oblasti in za tovarne avtomobile nekaterih tvrdk. Glavni namen te omejitve je varčevanje z benzinom.

Mednarodno razstavo umetne fotografije so v soboto svečano odprli v Zagrebu. Razstave se udeležuje 13 držav s štirih celin. Razstavljenih je okrog štiri sto slik. Med razstavljalci so zastopani tudi Slovenci. Razstavo je odprl zagrebški župan dr. Starčević z lepim govorom.

Emigrantska zveza »Istra, Trst, Gorica« je z odlokom notranjega mini-

strstva prepovedana. Hkrati so prepovedana tudi vsa izseljenska združenja, včlanjena v tej zvezi. Vse arhive so zaplenili.

Velike povodnji v Bosni in Hercegovini so posledice neprestanih naličev preteklega tedna. Vode v dolini Vrbasa so močno narasle, Vrbas sam pa je pri Banjaluki narasel za 3 m. Velike povodnji so tudi v okolici Mostarja. Ljudje so po zadnjem lepem vremenu upali, da bo koruza dozorela, zdaj se pa boje, da jim bodo poplave spet vse uničile.

Lepe uspehe žanje naša pevka Zinka Kunc-Milanova v Buenos Airesu in Rio de Janeiru. Še lani je nastopila tudi v Ljubljani. Ob otvoritvi nove operne sezone bo nastopila tudi v metropolitanski operi v New Yorku.

Ramazan, največji muslimanski post, se je pričel pretekli teden. Vsi uradniki, nameščenci in delavci po državi in samoupravnih ustanovah v bahnovini Hrvatski imajo za ta post določen delavnik, in sicer od 9. do 15. ure. Ramazan bo trajal ves mesec.

Za 25.000 dinarjev suhih gob je nakradel Jože K. v Severjevi trgovini. V službi je komaj mesec dni in je v tem času nanosil domov in prodal že za 25.000 dinarjev suhih gob. Predrznost je ponosil iz skladišča nosil vreče gob na podstrešje, od tam jih je pa metal na vrt protestantske cerkve. Potem jih je čez ograjo spravil na voz in jih vozil domov. Gobe je raznim strankam prodajal za nizko ceno. Zda so Jožeta K. prijeli prav pri njegovem tatinskem poslu in ga odvedli na policijo.

Velike škodo je napravila povodenj, ki je zadnje čase posebno razsajala po Bosni in Hercegovini. Tudi v Dalmaciji in v Sremu je uničenih precej pridelkov. Tako je pod vodo znano Kninsko polje pri Splitu. Tudi Dravsko polje in pridelki na njem so močno ogroženi, ker je Drava v zadnjem času narasla za štiri metre.

Nova imena za ljubljanske gimnazije je določil prosvetni minister doktor Anton Korošec. Tako se bo imenovala dozdajša I. realna gimnazija I. moška realna gimnazija. II. moška realna gimnazija bo nastala z oddelčitvijo I. moške realne gimnazije. II. realna gimnazija se bo imenovala I. ženska realna gimnazija, III. realna gimnazija pa III. moška realna gimnazija. IV. realna gimnazija bo zdaj IV. moška realna gimnazija, dozdajška ženska realna gimnazija, bo pa II. ženska realna gimnazija.

Primorski most je precej slab. poročajo dalmatinski vinogradniki, ker je preveč dežja. Letina je sicer zelo dobra, kakovost je pa zaradi slabega vremena srednja. Vinogradniki zahtevajo večje količine trošarine prostega sladkorja, da bodo lahko most dovolj osladili.

Gradnja bolnice bratovske skladnice na Jesenicah lepo napreduje. Stavba bo do zime že pod streho in bo imela tri nadstropja. To bo na Jesenicah in v vsej njihovi okolici prvo poslopje, ki bo imelo tri nadstropja.

Ustanovili so prvo žensko turistično šolo v Splitu. Šola bo imela tri razrede, nakar bodo morale učence delati končni izpit. Šola je organizirala splitsko gospodinjstvo društvo z namenom, da se čim bolj dvigne udobje in uprava v splitskih tujkoprometnih podjetjih.

V Beogradu je začel izhajati nov politični tednik »Zemlja«; ki ga izdaja in ureja bivši minister Vojin Djordjević, upravnik Saveza srbskih kmetijskih zadrug. List bo v glavnem brnil interese srbskih kmetov.

Na Sušaku bodo postavili krasno cerkev po načrtih kiparja Ivana Me-

štroviča. Cerkev bo stala na prostoru, ki ga imenujejo Skvaževu, in se bo videla daleč na okrog. Cerkev bo v glavnem sestavljena iz treh delov in opasana z osem metrov visokim zidom. Oltar bo preprost; izdelali ga bodo iz kastavškega kamna. Kipe dvanajstih apostolov bodo izdelali Meštrovčevi učenci. Postavili jih pa bodo za steno nad oltarjem.

Huda železniška nesreča se je pripetila na progi Beograd-Niš, kjer sta pri postaji Kusadaku trčila dva potniška vlaka. Pri nesreči so bili teže ranjeni trije železniški in en poštni uslužbenec, trije poštni uslužbenici so pa umrli. Izmed popotnikov ni bil nihče ranjen. Ohe lokomotivi sta zelo poškodovani, tako da je škoda zelo velika. Tudi promet na tej progi so začasno ukinili.

Sovjetski gosti so obiskali mednarodno umetniško fotografsko razstavo v umetniškem paviljonu v Zagrebu. Ker so na razstavi razstavljene tudi ruske slike, so si jo ogledali uradniki sovjetskega poslanstva v Beogradu in poročevalci agencije Tass.

Nov premogovnik rudnik so našli v bližini vasi Seoca pod Požeško goro. Za ta rudnik se je pozanimala Trboveljska premogokopna družba in začela izkopavati premog. Uspeh izkopavanja je bil prav zadovoljiv. Našli so debele sloje premoga in upajo, da bo premogovno območje mnogo večje, kakor so sprva mislili.

Dragocene rude wolfram so našli v Spiču v bližini Bara. Baje so to rudo našli tudi že v vzhodni Srbiji, kjer jo bodo kmalu začeli izrabljati.

Če večjate ali ne

V Celebincih v bosansko-dubličkem okraju živi menda najmlajši ded v naši državi, komaj štiri in trideset let stari Gajo Delić. Mladi ded se je rodil 1. 1906., oženil se je, ko mu je bilo šestnajst let, in je kmalu nato dobil sina. Ta se je oženil prav tako s šestnajstim letom in njegova žena mu je te dni povila sina. Tako je mladi Gajo hočeš nočeš postal ded.

Kmetič Djordje Krstić iz vasi Labuništa v Drimkolu je našel neko bilko, ki baje zdravi malarijo. Krstić si je iz te trave kuhal čaj, ga pil in res popolnoma ozdravel. Ko so za to izvedeli njegovi znanci, ki so sami bolehal za to hudo boleznijo, so ga prosili, naj tudi njim pove recept tega čaja. Krstić jim je pokazal travo; bolniki so jo pričeli nabirati in kuhati. Vsi, ki so pili ta čaj, so ozdraveli in poslali Krstiću tudi pismene zahvale. Krstić je ne navadno zdravilo odnesel upravniku ohridske bolnišnice dr. Klementu Krstiću, ki bo to najnovejšo zdravilo za malarijo natanko preiskal.

Radule Zonjić, upokojeni častnik iz vasi Kralja pri Andrijevici, nosi zmerom samo narodno nošo. Tudi njegovi sinovi in njegove sname morajo nositi samo narodno nošo. Ki ni samo lepa, temveč je tudi za zmerom, kakor pravi zavedni starina. Gospod Zonjić je plačal pred kratkim za obleko svoje družine nič več in nič manj ko 30.000 dinarjev.

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravilno. Ni le slučajno, da se ravno pri nas popije toliko bele kave. Naše gospodinjstvo jo vedno mojstrsko pripravi. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

Osebnosti

Poročili so se: V Ljubljani: g. Pavel Anderlič, uradnik zavarovalnice »Sava«, in gđc. Berta Šotova, uradnica zavarovalnice »Sava«; g. Alojz Mužinić, inženir, in gđc. Bojana Požarjeva, učiteljica. V Mariboru: g. Mihael Rožman, uradnik, in gđc. Marija Steslova, zasebnica; g. Alojz Jug, čevljarški mojster, in gđc. Alojzija Klepova, kuharica; g. Gvido Suša, trgovski pomočnik, in gđc. Justina Ančkova; g. Rudolf Zalar, zasebnik, in gđc. Alojzija Kronvoglova. V Zagrebu: g. Zdenko Čurčić, uradnik, in gđc. Marija Tekaučeva; g. Mirko Valjak iz Maribora, in gđc. Anka Martinovskijeva iz Zagreba. Na Brezjah: g. Bojan Vakselj iz Ljubljane, in gđc. Tatjana Candrova, slušateljica prava iz Hrasnice. Na Jesenicah: gosp. Anton Ručigaj, namestnik KIDA, in gđc. Marija Zvezdova. V Celju: g. Peter Malec, režiser marib. narodnega gledališča, in gđc. Truda Baumgartnerjeva, operna pevka iz Celja. V Voljniku pri Celju: g. Stanko Šopar in gđc. Minka Učjeva. — Bilo srečno!

Umrli so: V Ljubljani: Marija Peseljeva; 75letni Henrik Černy, višji računski svetnik v pokouju; 80letna Ana Storožica; Ivan Flerin, gostilničar na letališču; Anton Miškot, nadprednik državnih železnic v pokouju; Karl Lasbaber, poštni višji kontrolor v pokouju; Avguštna Šmerkoljeva, zasebnica. V Rogatecu: 91letni Anton Bele, posestnik. V Studencih pri Mariboru: Ludvik Jureš, tehnični uradnik. V Velenju: 26letni Franc Kvaršič, elektrotehnik rudnika v Velenju; 30letni Janko Petelinšek, delavec rudniške elektrarne. V Celju: 20letni Milivoj Vorišič. V St. Vidu nad Ljubljano: Marija Špenkova. V Polhovem Gradcu: Franciška Riharjeva. Pri Sv. Andražu v Halozah: Ema Vorišičeva, učiteljica. V Ptuj: Ivan Predikaka, Na Golniku: Angela Vodopivecova. Pri Sv. Juriju ob j. žel.: 29letna Karolina Ferleže. Na Verdu: 84letni vitez Ljudomir pl. Zadurovec, polkovnik v pok. Na Lavi pri Celju: 69letna Marija Štršotova, gost. Na Jesenicah 72letni Ivan Gorup, v. nadzornik proge v pok. V Borovnici: 69letni Anton Merkun, zvanik dr. žel. v pok. V Slovenskih Konjicah: Karol Kumer, duh. svet. Naše sožalje!

ŽRČALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Govorica naših frizerk

Pred nekaj dnevi sem stopila v enega izmed največjih in najmodernejših ljubljanskih frizerskih salonov z željo, da mi napravijo primerno pričesko. Pri tej priložnosti sem opazila, da frizerke govore prav grdo spušeno slovenščino.

Tako na primer me je pri kodranju vprašala moja frizerka: »Gospodična, ali si blajhate lase?« Povedala sem ji, da imam naravno svetle lase, potem sem jo pa vprašala, zakaj me je to vprašala. »Veste, vaši lasje nimajo prav nobenega naravnega glazura, pa sem mislila, da si jih blajhate,« mi je odgovorila.

Ko je čez nekaj časa zmanjkalo plina, je zaklicala vaje: »Grete, ali ni nič gasa?« Toda spatenke so se še dalje vrstile, da je bilo veselje. Tako me je na primer čez nekaj časa vprašala: »Gospodična, ali vas smem našpricati s kristalwasserom?« Pri najboljši volji nisem vedela, kaj je to, in sem jo vprašala po slovenskem izrazu. Po dolgem premišljevanju je dejala, da pravega slovenskega izraza sicer ne ve, kristalwasser da je pa najbrže briljantina za svetle lase.

Mislim, da bi se veliko lepše slišalo, ko bi frizerka govorila o plinu, o naravnem sijaju las in podobno.

Nada

Nalezljiva bolezen

Bila sem na obisku pri družini akademsko izobraženega gospoda. Njegov mlajši otrok je prebolel otroško bolezen, vnetje možganov. Tokrat sem slučajno naletela tako, da je bil tudi njegov starejši otrok nalezljivo bolan. Ko smo se pogovarjali, je neprestano silil v kino. Gospa ga je v moje veliko začudenje pustila, da je vstal in se oblekel in mu dala končno denar za kino.

Ko sem ji to odsvetovala glede na nevarnost morebitnih posledic, je dejala, da ni pikolovka, kar se zdravlja tiče. Na mojo opombo, da bi morala gledati vsaj na druge otroke, mi je dejala, da se je ti ne tičejo; da se je morala že dosti mučiti z boleznimi svojih otrok; naj za to še drugi dobe, da se bodo še starši teh malo mučili. Sploh pa da so tudi njeni otroci dobili bolezen od drugih otrok.

Potem se pa čudimo, da se epidemije otroških bolezni tako težko zatro, če tako mislijo in ravnaajo inteligentni starši! Naravnost rotiti bi bilo treba starše, naj ne puščajo letati otrok okoli vročnic, z zabuhlimi obrazi in vratovi, kot jih je letošnjo spomlad lahko videl vsakdo v našem mestu. Če človek že ne more apelirati na čut in ljubezen do bližnjega, vsaj do svojih otrok bi jo moral imeti vsakdo; saj se to ravnanje njim najbolj mašuje.

Matl.

Če Vam je težko pri srcu in si želite malo razvedrila, potem sezite po »Družinskem tedniku«!

Radio Ljubljana od 10. X. do 16. X. 1940.

ČETRTEK 10. OKTOBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Narodne (orglice: g. Franc Petan, harmonika: g. Avgust Stanko) 14.00: Poročila 18.00: Radijski orkester 18.40: Slovensčina za Slovence, g. Rudolf Kolarič 19.00: Napovedi, poročila, objave 19.25: Nac. ura 19.40: Plošče 19.50: Deset minut zabave 20.00: Cimermanov kvartet 20.45: Reproduciran koncert simfonice glasbe 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PETEK 11. OKTOBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 11.00: Šolska ura 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 18.00: Ženska ura 18.20: Plošče 18.40: Boj za petroleje (g. dr. A. Kuhar) 19.00: Napovedi, poročila, objave 19.25: Nac. ura 19.40: Plošče 19.50: Za planince 20.00: Pevski in orkestralni koncert slovenske glasbe. Sodelujejo: g. Andrej Jare in Radijski orkester. Dirig. D. M. Šijanec 21.30: Plošče 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Klavirska lahka glasba (gđc. prof. Silva Hrašovec). Konec ob 23. uri.

SOBOTA 12. OKTOBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: V pisani

vrsti plošče izbrane — zvoki veseli hite čez poljane! 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: V pisani vrsti plošče izbrane — zvoki veseli hite čez poljane! 14.00: Poročila 17.00: Otroška ura 17.30: Plošče 17.50: Pregled sporeda 18.00: Radijski orkester 18.40: Letalska vojna in obramba v medsebojnih odnosih in razvoju (g. dr. Fr. Ogrin) 19.00: Napovedi, poročila, objave 19.25: Nac. ura 19.40: Plošče 20.00: Zunanje politični pregled 20.30: Priška bratva. — Pisan večer 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

NEDELJA 13. OKTOBRA

8.00: Jutrnji pozdrav 8.15: Plošče 9.00: Napovedi, poročila 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve 9.45: Verski govor 10.00: Godalni kvartet s kitaro (gđc. Fr. Ornik, g. St. Marin, Avg. Ivančič, C. Sedlbauer, St. Prek) 10.45: Plošče 11.00: Radijski orkester 12.30: Objave 13.00: Napovedi 13.02: Pevska družina »Gospodstviški zvon« 13.50: Plošče 17.00: Kmet. ura 17.30: Klavirska harmonika (g. Povše Jože), vmes poje ruske romance g. Aleksander de Make, pri klavirju g. D. Kaška 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Za dobro voljo 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Plošče. Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK 14. OKTOBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 18.00: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Breclj) 18.20: Plošče 18.40:

Kulturna kronika: Lambert Einspieler — ob 100letnici rojstva (g. dr. Ivan Grafenauer) 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Deset minut zabave 20.00: Plošče 20.30: Pevski in orkestralni koncert. Sodelujejo: g. Boris Popov, prof. M. Lipovšek in Radijski orkester 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Trio za flavto, klarinet in kitaro (gg. V. Campa, Fr. Urbanec, St. Prek). Konec ob 23. uri.

TOREK 15. OKTOBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 14.15: Šolska ura 18.00: Salonski kvintet 18.40: Važna poglavja iz ruske zgodovine (g. Fr. Tersegla) 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Gospodarski pregled 20.00: V narodnem veselju 21.30: Plošče 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Kvartet mandolin. Konec ob 23. uri.

SREDA 16. OKTOBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Plošče 14.00: Poročila 18.00: Madinska ura 18.40: Pomen poklicne posvetovalnice za pravilno poklicno izbiro (g. dr. V. Schmidt) 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Pevski zbor »Slavec« 20.45: Plošče 21.15: Trio kitar (gg. St. Prek, M. Slovnik, Jos. Privšek) 22.00: Napovedi, poročila 22.00: Prenos lahke glasbe iz kavarne Nebotičnik. Konec ob 23. uri.

Ženske doma

Francozinje in Nemke
so najboljše gospodinje

UGOTOVITVE AMERIŠKE PISATELJICE

New York, oktobra.

V nekem ameriškem ženskem listu je znana ameriška pisateljica Mistress Goblejeva napisala zanimiv članek o gospodinskih sposobnostih žensk različnih narodnosti. Pisateljica sama je namreč prepotovala skoro vse dežele na zemlji in se je tako seznanila z različnimi običaji vseh mogočih narodov. Takole je napisala:

»Mnogi trde, da je Nemčija edina država na svetu, v kateri res lahko najdemo dobre gospodinje. Dalj časa sem imela priložnost opazovati Nemke v gospodinjstvu. Priznati moram, da je vse res, kar o njih trde. Nemke so neverjetno snažne, njihovo perilo mora biti znerom snežnobelo in v njihovih kuhinjah vlada vzoren red.

Francozinja je vestna in varčna gospodinja. Kuha okusneje kakor Nemka; saj so tudi Francozi v jedi veliko izbirnejši kakor Nemci. V Franciji so doma najbolj izbrane delikatese in vsaka Francozinja mora znati izbrano kuhati.

Mnogi trde, da je Italija zemlja najboljših gospodinj; ali to nikakor ne drži. Italijanke so sicer zveste žene in dobre matere, vendar daleč zaostajajo za Francozinkami in Nemkami, kar se tiče kuhinje. Svojemu možu ustvarijo idealno ognjišče, vendar niso nič kaj praktične in iznajdljive.

Španke ljubijo sijaj in razkošje, v gospodinjstvu so pa še dokaj varčne. Njihova posebnost je gostoljubnost, ki ji nikjer na svetu ne najdemo enake.

Če pride gost v špansko hišo, se mora počutiti kakor doma in lahko razpolaga z vsem, kar je pri hiši.

Rusinke so duševno zelo globoke in se zato s svojimi možmi navadno zelo dobro razumejo. V vsem se jim skušajo prilagoditi in jih razumeti. Kar se pa tiče gospodinjstva in snage, se nikakor ne morejo meriti niti z Nemkami niti s Francozinkami. Znano je sicer, da Rusinke rade navadijo svoje moške domačega dela, vendar niso takšne vse Rusinke.

Holandčanke, Danke, Švedinke in Norvežanke so podobne Nemkam. Vse ljubijo snago in so zelo pedantne. V tem so jim pa Čehinke in Poljakinke prav malo podobne. So precej površne in sploh preživijo velik del svojega življenja zunaj domačega krova. V tem pogledu so zelo podobne Američankam.

Američanke so najslabše gospodinje. Niso pridne in sploh ne ljubijo domačega ognjišča. Če nimajo denarja, da bi si vzele služkinjo, rajši prepustijo domače delo svojim možem, ki so navadno zelo poslušni. Kuhanje, pranje, čiščenje sob in nega otrok, to so najtrši orehi za sodobno Američanko. Navadno si moderna Američanka pomaga takole: umazano perilo nese v čistilnico, hrano dela iz konzerv, ročna dela pa kupuje izgotovljena.

Angležinja niti malo ni podobna Američanki, čeprav govori isti jezik. Mirne duše lahko trdimo, da je dobra gospodinja, čeprav čisto zanemarljivo svoje gospodinske posle zaradi športa in plesa.

mo, da je London v dobi papeža Gregorja I. postal sedež nadškofije in je obdržal svojo veljavo do danes.

Napoleon v gledališču

Bazel, oktobra.

Napoleon je nekega večera prisostvoval posebni slavnostni gledališki predstavi, h kateri je prišel z večjim številom svojih maršalov. Pred predstavo bi moral maršal Berthier izročiti Napoleonu na listu napisan slavnostni govor, ki bi ga naj cesar prečital zbranim gostom. Napoleon je bil namreč len in se govora nikdar ni učil na pamet; to je maršal dobro vedel.

Ko je Napoleon vzel list papirja v roke, mu je sunkoma preletela obraz nevolja. Osupel je bil zapazil, da mu je maršal namesto napisanega govora podal prazen list. Toda Napoleon ne bi bil Napoleon, če si ne bi znal takoj pomagati. Dejal je: »Castniki in vojaki! Tu pred vami stoji maršal Berthier, ki sem ga jaz postavil za kneza Wagramskega, kneza Neuchatelskega in maršala Francije! Danes ga pa čaka še posebna čast. Bral bo namesto mene slavnostni govor.« S temi besedami je prestrašenemu maršalu podal prazen list.

Pri tej priložnosti je menda maršal dobil živčni šok; toda že v nekaj trenutkih se je zbral in dejal: »Sire, presrečen sem, da sem doživel takšno čast, toda nisem je na žalost vreden. Sem namreč še zmerom samo preprost vojak in ne znam brati!« Potem je z energično kretnjo podal zmedenemu cesarju prazen list nazaj...

Razsvetljava na dnu morja

New York, oktobra.

Na dnu morja ne vlada večna tema, kakor mnogi mislijo. Narobe, ribe same poskrbe, da vlada neka medla svetloba, ki jim omogoča iskanje hrane.

Neka vrsta rib na primer na doslej še nepojasnjen način proizvaža svetlobo brez toplote. Neke tropске ribe imajo pa za svojo razsvetlavo spet prav posebno napravo. Svoje svetlobne

Muslimanka je rodila
četverke

Sandžak, oktobra.

V vasi Bukelju nedaleč od Rožaja v Sandžaku je pred nekaj dnevi komaj dvajsetletna Emina Osmanovičeva, rodila krepke in zdrave četverke.

Emina se je omožila pred dvema letoma in ima zdaj že šest otrok. Najprej je povila dvojčke, zdaj pa četverke. Izmed četverčkov sta dva ženskega in dva moškega spola. Vsi štirje so dobro razviti in zdravi.

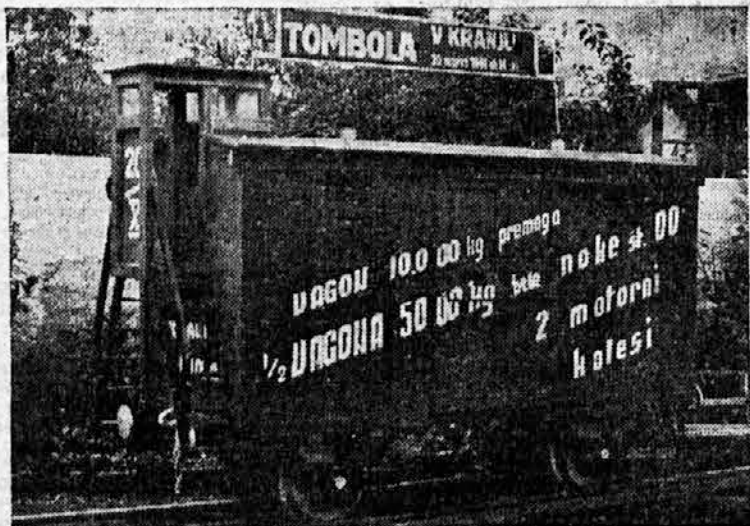
Rojstvo četvork je po vsem kraju zbudilo veliko pozornost. Od daleč in blizu jih hodijo ljudje ogledovat. Srečna mati je popolnoma zdrava in je že po nekaj dneh odšla na delo na polje. To je gotovo edina žena v Jugoslaviji, ki se lahko pohvali kar z dvema rekordoma; rodila je četverke in povila v dveh letih kar šest otrok.

Kdo je ustanovil London?

London, oktobra.

O davni preteklosti mesta Londona in o njegovi ustanovitvi so se angleški zgodovinarji in raziskovalci že dolgo prepirali. Nikakor se niso mogli zediniti, ali je mesto stalo, še preden so Rimljani prišli v Anglijo, ali so ga pa šele oni ustanovili.

Beseda London je sicer keltskega izvora, vendar so jo tudi Rimljani uporabljali. Da je stari Londinium stal že pred prihodom Rimljanov, pričajo nekatere prastare izkopanine različnih vaj. Seveda pa nihče ne more točno dognati, ali je Londinium res že stal okrog leta 43. po Kr. Zanesljivo so ugotovili samo to, da se je v prvem stoletju po Kr. mesto zelo razvilo. Posebno bazilika iz te dobe in okrog 400 čevljev dolga zgradba, nekak rimski forum, obilno okrašen z dragocenostmi, kaže, da je imel London v tej dobi že veliko veljavo. Iz te dobe je tudi bronast kip rimskega cesarja Hadrijana, ki ga imajo zdaj v londonskem muzeju.

Tombola v Kranju
20. oktobra ob 14. uri

200 kg riža, 2000 kg krompirja, sod olja, zaboj masti, sladkorja, mila, več koles, drva itd.

Tablice v predprodaji po din 5[—], na dan tombole din 6[—]

61. po Kr. je pa postalo glavno mesto vsega polotoka London. V četrtem stoletju je bil London že peto največje mesto severno od Alp in glavno pristanišče za trgovino z evropsko celino. Od leta 400. po Kr. pa do leta 600. ima zgodovina mesta veliko vrzel, tako da si doslej zgodovinarji še niso na jasnem glede tiste dobe. Pač pa ve-

organe imajo tako zgrajene, da se v njih naselijo velike množine raznih svetlobnih bakterij. Svetlobni organ te svoje goste hrani s svojim krvnim sokom. Na zadnji strani svetlobnega organa je mrenica, ki preprečuje, da bi svetloba prodrla v ribje telo in ogrozila drugo stanišče. Prav tako ima riba tudi posebno napravo, s katero lahko svetlobo izključi ali vključi.

Pred nedavnim so odkrili tudi posebno vrsto žab, ki osvetljujejo svojo okolico. Te žabe jedo neke žuželke, ki same osvetljujejo. Svetloba teh prodrskozi tanko kožico žabjega zadka in tako žabe puščajo za seboj neko posebno zasenčeno svetlobo.

Viktor Hugo je nosil
ponošene obleke

Pariz, oktobra.

Danes v dobi draginje je mnogo ljudi, ki hodijo v svoji ponošeni stari obleki več let. Krpa jo toliko časa, dokler popolnoma ne razpade. V prejšnjem stoletju, torej v srenejšem času, je pa bilo drugače.

Pred svetovno vojno na primer so bili Parizani silno elegantni. Moški, ki ni bil brezhibno oblečen, sploh ni smel na ceste, ker so se mu sicer vsi smejali. Tu je bil menda edina velika izjema slavnega francoskega pisatelja Viktora Hugo.

Slavni pesnik se ni prav nič brigal za predpise tedanje mode. Leta in leta je hodil v isti ponošeni obleki. Ljudje, ki so ga srečavali, so se mu nasmihi in se silno čudili, če jim je kdo pojasnil, da je to Viktor Hugo. Nekoč

Evropski prvak v streljanju z lokom je kjöbenhavenski zobozdravnik dr. Jens Polsoe. Mož ima res zanesljivo roko; saj upa iz razdalje desetih metrov s puščico sestreliti jabolko z glave svojega sinčka. Tako je postal nekakšen moderen Viljem Tell.

je slavnega pesnika vprašal neki prijatelj:

»Zakaj tako dolgo nosite eno obleko? Ali ne bi bilo lepo, če bi včasih podarili kakšno ponošeno obleko siromakom?«

Viktor Hugo mu je pa duhovito odgovoril: »Ne! Siromakom rajši dam ves denar, ki bi ga porabil, če bi se oblačil kakor drugi pariški meščani! Zame pa obleka ni važna.«

Seveda je takoj prihitela policija in je mlado žensko in njenega leoparda odvedla s seboj. Šele na policijski so ugotovili, da leopard sploh ni bil leopard, temveč samo spretno pobarvana daga, mlada ženska je bila pa uradnica neke tovarne za barvila.

Kako gledajo slepci

Bazel, oktobra.

Znano je, da imajo ljudje s pohabljenimi organi zato bolj razvite druge dele telesa. Tako na primer se pri slepih neredko zgodi, da imajo zelo močno razvit vonjalni organ, tako da lahko s svojim občutljivim nosom občutijo to, kar normalno razviti ljudje gledajo z očmi — torej tako rekoč gledajo z nosom.

Ko so zdravniki enega izmed takšnih slepcev preiskali, so ugotovili, da si samo s pomočjo svojega nosu najde pot domov in lahko loči predmete in osebe, ki bi jih sicer brez vida nikdar ne mogel razločiti.

Slepec je povedal, da s svojim nosom tako jasno zaznava posebno fine vonjave, da zmerom najde svoje stanovanje, pa čeprav je odšel daleč od njega. Takšen človek ima tako fin vonj, da razločuje po vonju posamezne ulice in celo hiše. Ljudi spoznava po vonju cigare in po posebnih dišavah, ki jih uporabljajo, pa čeprav so tako neznatne, da jih drugi ljudje sploh ne občutijo. Ko je nekoč neki dami dejal, da nima iste obleke kakor prejšnji dan, se je na moč začudila. Seveda ni mogla razumeti, kako je

slepec občutil spremembo. Mož ji je pa enostavno pojasnil, da ima tudi vsako blago svoj vonj, in je zato popolnoma razumljivo, da je spremembo njene obleke takoj zaznal.

Ženska z leopardom

Bazel, oktobra.

Pred nedavnim je v nekem ameriškem razkošnem kopališču zbudila velikansko senzacijo mlada ženska, ki je prišla v restavracijo z leopardom na vrvi. Ko so drugi gostje kopališča zagledali velikanskega leoparda, so v trumah zapuščali kopališče. Neko staro damo je od strahu celo zadela srečna kap, neka mladenka je pa omedlela.

Seveda je takoj prihitela policija in je mlado žensko in njenega leoparda odvedla s seboj. Šele na policijski so ugotovili, da leopard sploh ni bil leopard, temveč samo spretno pobarvana daga, mlada ženska je bila pa uradnica neke tovarne za barvila.

Tovarna za barve je morala plačati velikansko odkodnino sorodnikom stare dame in mlademu dekletu. Takoj čez nekaj dni so pa Američani lahko v vseh večjih listih brali zanimiv oglaš:

»Ali ste videli z našimi barvami pobarvano daga, ki so jo vsi imeli za leoparda? To je najboljši dokaz izvrstne kakovosti naših barv. Gospa, z našimi barvami si lahko po mili volji pobarvate vašega psa ali mačko, ne da bi to kdo opzil. Jamčimo vam, da vaš žival ne bo imela nobenih posledic. Lahko si obarvate svojega psa v skladu z barvo svojega plašča ali kostima. Če slučajno še niste poskusili naših barv, potem storite to takoj, presenečeni boste nad uspehom.«

Seveda je imel takšen oglaš veliko uspeh. Danes lahko vidite na ameriških ulicah nešteto pobarvanih psov in mačk. Po večini so te živali iste barve, kakor obleka njihovih gospodarcev.

Oblasti sicer proti barvanju nimajo prav nič pripomniti, vendar so prepovedale, da bi dame izpreminjale svoje domače živali v divje, ker je s tem ogroženo življenje drugih državljanov.

27. septembra tega leta so v Berlinu podpisali trojno zvezo med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Podpisali so jo hkrati z leve proti desni: Ciano za Italijo, Ribbentrop za Nemčijo, poslanik Kurasu za Japonsko.

Te dni so pričeli podirati staro Batovo hišo. Naša slika nam jo kaže v razvalinah, za njo pa novo palačo, ki stopa čedalje bolj v ospredje.

Farma mladoletnikov

ZAVETIŠČE ZA MLADOLETNE ZLOČINCE

ZANIMIVA ZAMISEL AMERIŠKEGA BOGATAŠA

New York, oktobra.

Ameriški farmar in večkratni milijonar Floyd Star je na svojem ogromnem posestvu v državi Michigan sezidal po svoji lastni zamisli velikansko farmo za mladoletne zločince.

Pred 30 leti je Floyd Star podedoval po svoji materi 16.000 orolov zemlje in je na njej sezidal novo moderno naselje z najmodernejšimi palačami in vsemi tehničnimi pripomočki. Ko je to veliko delo dokončal, je pa začel novo. Sezidal je zavetišče za mladoletne zločince, sirote in brezdomce, ki bi zaradi bede kaj lahko našli na kriva pota. Na to farmo so v kratkem času naselili okrog 125 mladoletnih zločincev in okrog 50 brezdomcev, starih od 10 do 15 let. Med mladoletnimi zločinci je bilo tudi nekaj takšnih, ki so bili zaradi tatvin in drugih manjših zločinov že dalj časa presedeli v zaporu.

Vse te mlade ljudi je ameriški dobrotnik zbiral leta in leta v svojem zavetišču in jih preskrbel za vse življenje. Dovolil jim je, da si sami izberejo svojo upravo, da prostovoljno obdelujejo zemljo, da imajo svojo banko, v katero vlagajo svoj zaslužek. Ker ima farmar na tem svojem posestvu tudi nekaj tovarn, je veliko teh izobčenecv zaposlenih tudi v njih.

Po mnenju Floida Stara s potrpljenjem in dobroto najbolj zakrknjenega zločinca lahko spravimo na pravo pot. Seveda se pa poglobljeno metoda starega farmarja v marsičem razlikuje od drugih poglobljeno po svetu, ne meša se namreč med svoje varovanje in jih ne priganja k delu s palico v roki. Pusti jim lastno voljo, da delajo, kar hočejo. Ko vidijo, da jih

nihče ne sili k delu, sami prosijo zanj, češ da jim je sicer silno dolgčas.

Starova farma je ena izmed najbolj uspešnejših v Združenih državah. Vzorno je urejena živinoreja in sadjarja. Samo leta 1939. so ti mladoletni zločinci prodali 14.000 litrov kravjega mleka. S čistim dobičkom potem nakupijo najmodernejšje poljedelske stroje in plačujejo najboljše strokovnjake v poljedelski stroki, da jim predavajo v njihovi šoli.

Praksa je pokazala, da je nenavadna farmarjeva zamisel popolnoma uspešna. S tem je spet dokazano, da staro dejstvo, da imajo zločini svojo socialno podlago. Proti temu zlu se more človeško boriti samo z dobroto in vztrajnostjo. Zločinca kaj lahko odvrnemo s slabih potov, če mu nudimo življenje, ki je vredno človeka. Od 100 izobčenecv, ki so preživeli nekaj let v Starovi farmi, jih je 96 postal poštenih, čeprav so bili prej zločinci.

Ameriški dobrotnik je sezidal tudi poglobljeno za otroke. Stala ga je 45.000 dolarjev. To poglobljeno v glavnem vzdržuje iz čistega dobička, ki mu ga daje njegova farma, poleg tega pa za poglobljeno mnogo prispevajo razni ameriški dobrodelni zavodi in pa tisti, ki so v njej začeli živeti novo življenje in so si potem ustvarili svoj lastni poklic.

Veliko takšnih poglobljenih gojencev Starove farme se trudi, da bi po časopisih in revijah prikazali Američanom, kakšne idealne razmere vladajo v farmarjevih zavodih. Ameriška javnost na splošno gleda na to ustanovo kot na eno izmed najboljših in najuspešnejših poglobljeno in dobrodelnih zavodov na vsem svetu.

Če se ženska iz pozabljenosti petkrat poroči

Boston, oktobra.

V bostonsko bolnišnico za duševne bolezni so pred nekaj dnevi pripeljali mlado, lepo Virginijo Payerjevo. Na sodišču, kjer se je morala zagovarjati zaradi svojih pregreh, namreč niso mogli ugotoviti, ali imajo opravka z duševno zdravo žensko, in so jo zato poslali na opazovalni oddelek.

Virginija Payerjeva je stara 25 let in se je od svojega 20. leta doslej že petkrat poročila, čeprav vseh njenih pet mož še danes živi. Ko je stvar prišla na uho sodišču, so takoj uvedli strogo preiskavo in Virginijo prišli. Mlada žena se je na sodišču kaj čudno vedla in je med drugim povedala, da že od svoje mladosti trpi za pozabljivostjo. Nikakor se ne more spominjati raznih preteklih dogodkov. Tako se spominja smrti svojih staršev, ne ve pa, kaj se je zgodilo z varuhom, ki so ga ji bili starši postavili. Menda se je z njim poročila, čeprav se tega jasno ne spominja.

Zanimivo je, da je vseh pet mož lepe Virginije takoj pripravljenih, da jo spet vzamejo nazaj, ker so vsi še zmerom zaljubljeni vanjo, čeprav jih je lepega dne pustila na cedilu. Nепrestano so jo iskali in jo šele zdaj po časopisih našli na sodišču. Sodišče je iz tega sklepalo, da se mlada žena samo pretvarja, ker se je pred svojimi možmi skrivala, torej je le vedela za nje.

Sodišče je bilo pri tem primeru v veliki zadregi. Virginija neprestano zatrjuje, da se nikakor ne more spom-

nit, s koliko možmi je že bila poročena, in se čudasko vede. Njeni možje pa zatrjujejo, da je popolnoma zdrava, in zahtevajo, da jo izpuste. Ker je poleg zakonskih prevar storila še nešteto druge pregreške in se za vse sklicuje samo na svojo pozabljivost, jo je sodišče zdaj poslalo na opazovalni oddelek, kjer bodo ugotovili njeno duševno stanje.

Ameriške šole nimajo evropskih zemljevidov

New York, oktobra.

Dr. Harold Campbell, višji nadzornik vseh newyorških šol, je pred nedavnimi povedal, da ameriške šole ne bodo imele več evropskih in azijskih zemljevidov. V šolskih razredih visijo samo karte severne in južne Amerike.

Dr. Harold Campbell pravi, da bi bil nakup evropskih kart samo nepotrebnega potratu denarja, ker se meje posameznih držav tako hitro menjajo. Prav tako tudi azijski zemljevidi nimajo nobene veljave, ker se kitajske meje tako pogosto spreminjajo. Namesto zemljevidov bodo dijaki vsak dan lahko čitali v časopisih o novih mejah in si izrezovali skice.

S 60 leti je napravila doktorat

Memphis, septembra.

Na univerzi v ameriški državi Tennesseeju je pred nedavnimi napravila doktorat na juridični fakulteti 60letna gospa Martha Burleighova iz Memphisa.

Gospa Burleighova se je šele pred

nekaj leti odločila za študij prava. Njen mož je bil namreč bolan in ni mogel delati, zato je morala njegova žena hočeš nočeš poiskati kakšno službo. Ker v navadne službe ni hotela iti, se je vpisala na univerzo in skupaj s svojim vnukom z uspehom končala študij.

Takoj ko je napravila doktorat, je dobila dobro službo v neki odvetniški pisarni. 60letna gospa Martha Burleighova je s tem postavila nov svojevrsten rekord.

90leten starec se je naučil brati

Madrid, oktobra.

V španski vasi Elvadosu živi danes 110letni starec Miguel Rondez. Starec živi s svojim najmlajšim sinom, ki je že tudi 80 let star.

Miguel Rondez vse do svojega 90. leta ni znal niti pisati niti brati. Šele po svojem 90. letu se je obojega naučil in zdaj mu je najljubša zabava čitanje madridskih dnevnikov.

Najidealnejša ameriška zakonca

New York, oktobra.

Eden izmed največjih ameriških časopisov je pred nedavnimi objavil veliko anketo. V njej vprašuje svoje čitatelje, kdo izmed njih je najsrečnejši v svojem zakonu. Ker je za najboljše odgovore razpisal velike denarne nagrade, je dobil nešteto odgovorov. Prvo nagrado sta dobila zakonca Turmston iz Winnipega, ki sta udnostvno časopisa poslala tale odgovor:

»V zakonu so se nama rodili trije otroci in zato sva z ženo zelo srečna. Priprčana sva, da zakon brez otrok ne more biti srečen, pa tudi zakoni z enim samim otrokom niso popolni. Zakonca se potem neprestano bojata, da jim bo še ta zbolel in nenadno umrl in bosta potem spet ostala sama. Za popolno zakonsko srečo so potrebni trije otroci. Prijatelji in prijateljice so največji sovražniki vsakega zakona. Teh se morate izogibati. Nobena tuja oseba se ne sme vrniti med moža in ženo.«

Drugo nagrado sta dobila zakonca Selving iz Omaha, ki sta pred tremi leti praznovala zlato poroko. Ta dva zakonca sta se v 53 letih svojega zakona smo šestkrat prepirala. Samo enkrat je bil takšen prepir resen. Ko sta bila zakonca šele nekaj let poročena, se je mož preveč zanimal za neko gledališko igralko in sta se zaradi nje z ženo sprla. Toda tudi ta prepriček ni skahal zakonske sreče. Zakonca sta preživela še mnogo srečnih desetletij.

Angležinja v službi postreščkov

London, oktobra.

Zaradi pomanjkanja moških postreščkov je ena izmed največjih angleških železniških družb sklenila, da bo zaposlila ženske nosače.

V ta namen bodo lahko služile domovini sicer samo močne ženske, vendar upajo, da bodo teh med Angležinjami dobili precejšno število.

Letos so odkrili že tretji komet

Dunaj, oktobra.

Po poročilih astronomskega zavoda so te dni odkrili letos že tretji večji komet. Odkril ga je astronom Gunningham iz Bostona. Novi komet je trinajesti po velikosti in se giblje v smeri ozvezja »Laboda«. Po smeri gibanja bo ta komet šele januarja dosegel bližino sonca.

ZAHTEVAJTE ŽIMO SAMO Z ZAŠČITNO PLOMBO

STERILIZIRANO

ZADRUŽNA TOVARNA ŽIME D.D.

STRAZIŠČE

STERILIZIRANO 115°C

NAŠA ŽIMA JE
HIGIJENSKO OČIŠČENA IN
STERILIZIRANA NA PARI 115°C, NE DIŠI,
JE BREZ MAŠČOBE IN FERMENTOV, PO CENI.

Iz grozdja bodo pridobivali sladkor

Pariz, oktobra.

Na Francoskem zdaj zelo primanjkuje sladkorja in zato so se veliki proizvajalci odločili, da bodo v bodoče izdelovali sladkor namesto iz sladkorne pese kar iz grozdja. Ker so letos kljub vsem nesrečam na Francoskem pridelali precej grozdja, je ta odločitev zelo pametna.

Tako so se Francozi po več ko sto letih spet vrnili na staro izdelovanje sladkorja. Leta 1806. je namreč Napoleon zaradi pomanjkanja sladkornega trsa zapovedal predelovanje grozdja za sladkor.

Grozdni sladkor prav nič ne zaostaja za trsnim. Ima sicer nekoliko drugačen okus, nekako takšnega kakor krompirjev sladkor, vendar je pa prav tako redilen.

Zaradi gosenice je oslepela

Dunaj, oktobra.

Devetletni Mariji Kernovi iz Siegenfelda je pred nedavnimi med spanjem lezla gosenica čez oči. Ko se je deklacija prebudila, je v svoje veliko začudenje ugotovila, da jo strašno bole oči. Od bolečin skoro ni mogla odpreti oči, če jih je pa odprla, ni prav ničesar videla.

Starši so se silno prestrašili in so deklacio poslali k zdravnikom v Baden. Tu so ugotovili, da je gosenica spustila na zaprte deklacije oči neki sok, ki očem strašno škoduje.

Zdravniki sicer upajo, da bodo s pomočjo izpiranja dosegli, da bo deklacija spet spregledala, vendar je deklacija vid resno ogrožen, ker je strup že prodrl do očesnega živca.

Otroci so našli za 40.000 mark zlatnikov

Köln, oktobra.

Na bregu Rena se je pred nedavnimi igrala skupina otrok. Nenadno so v vodi zapazili zlatnike. Svoje odkritje so takoj sporočili policiji, ki je preiskala ves breg in našla cel kup zlatnikov. Ker niso mogli najti srečnega lastnika, so si zlato razdelili srečni otroci.

Med tem je pa nekdo prišel na zamisel, da bi bilo dobro pregledati ves breg Rena, ker bi morda tam našli še kaj zlata. Najeli so potapljača, ki je prav dobro rešil svojo nalogo. V dolžini nekaj kilometrov je namreč našel nič manj ko za 40.000 mark zlata. Zdaj se je šele začela prava borba med starši srečnih otrok in občino, ki je bila najela potapljača.

Občina je dobila dobrega zagovornika, ki je razsodil, da dobe otroci samo 15.000 mark, vse drugo obdrži občina. S tem pa starši seveda niso bili zadovoljni in so se pritožili na višje sodišče. To je razsodilo njim v prid. Otroci morajo dobiti 39.000 mark, drugo pa pripade državi. Občina, ki se je za denar najbolj trudila, pa ni dobila prav ničesar.

Zaspani župan je rešil Amsterdam Francozov

Amsterdam, oktobra.

V sedemnajstem stoletju je francoski kralj Ludvik XIV. pridrl s svojo vojsko nepričakovano nad Amsterdam. Ko so Amsterdamčani izvedeli za to, so se silno prestrašili, ker so dobro vedeli, da se ne bodo mogli ubraniti prevelike premoči. Sklicali svoj občni zbor in ugaibali, kaj bi bilo treba storiti. Ker bi bil odpor nesmiseln, so mestni očetje razglabljali, ali bi Francozom brez odpora izročili ključne mestnih vrat in jih pustili v mesto. Med razglabljanjem so opazili, da je mestni župan za mizo zaspal. Ker brez njega niso mogli nič ukreniti, so ga zbudili in vprašali: »Gospod župan, ali naj predamo Francozom ključne našega mesta?« Župan je pa vprašal: »Ali so jih Francozi že zahtevali?« Povedali so mu, da se Francozi sploh še niso spustili z njimi v pogajanja, niti niso zahtevali predaje. Tedaj je župan svečano dejal: »Počakajmo, dokler Francozi sami ne bodo zahtevali ključev.« Potem je spet zadremal.

Ta modra županova izjava je rešila mesto pogube. Naslednji dan so si namreč Francozi premislili in so prenehali mesto oblegati.

PLAČAJTE NAROČNINO!

Novela „Družinskega tednika“

Srebrni servis

ANGLEŠKI NAPISAL ALBERT HAIG

»Daleč si prišel s svojim večnim kvartanjem!« je tarnala stara dama. »Ne samo denar, temveč tudi najino pohištvo, krasno opremo, moj nakit, vse si v dveh letih zakvaral. Zdjaj sva tukaj in ne moreva niti najemnine za najino dve opremljeni sobi poravnati. In zdaj hočeš prodati še najino zadnje, srebrni servis.«

»Toda saj ga nočem prodati!« jo je tolažil stari gospod. »Nekaj mi je šinilo v glavo...«

»Prav zdaj bi dobili izredno ugodno ceno za antično srebro, draga gospa,« se je razvnel trgovec Harrison. »Samo za ta krožnik, ki mi ga ponujate, vam kajpak ne morem dosti plačati. Če mi pa prepušate cel servis, bi vam dal dva do tri tisoč dolarjev.«

»To bi bilo sijajno,« je menila stara dama oklevaje. »Toda ne,« je odločno nadaljevala, »že tako in tako si očitam, da hočem sploh kakšen kos iz babičine dediščine prodati. In sre-

brni servis je bil ves njen ponos. Ne, tega res ne morem.«

Trgovec z antikvitetami Harrison je poznal svoje stranke. Posebno starejšim damam je bilo treba vselej nekoliko prigravljati, preden so se ločile od rodbinskih dragocenosti. Toda večji nakup naposled le poplača trud in, če se sklepa po krožniku, gre tukaj za krasno namizno srebro, ki bi ga lahko s poštenim dobičkom spet prodal.

»Popolnoma vas razumem, draga gospa,« je zato sočutno odgovoril. »Toda le prepogosto sem doživel, kako so ljudje kos za kosom zapravili, namesto da bi vse, kar je skupaj spadal, hkrati prodali in s tem dosegli zdaleč boljšo ceno. Premislite to stvar v miru, poltorej mi pa sporočite.«

Zdelo se je, da Harrisonovo poznavanje ljudi tudi res drži. Vesel je naslednje jutro po obisku stare dame bral pismo, s katerim ga je vabila na ogled srebrnine v svoje stanovanje. Komaj pol ure pozneje je bil na navedenem naslovu, da bi sklenil kupčijo. Le ne čakati toliko časa, da se odločitev spet omaja!

»Dobro jutro, gospod Harrison,« ga je pozdravila gospa Fentonova — s tem imenom je bilo namreč podpisano pismo. »Tako zgodaj že prihajate, jaz sem pa prav za prav upala, da se bom še lahko počasi poslavljala od svojih zakladov. Sicer — morebiti je bolje tako,« toliko dragih spominov je navedenih nanje.«

Soba, v katero ga je peljala gospa Fentonova, je napravila s svojo nekoliko obledelo odličnostjo pričačani vtis. »Obubožani srednji sloj,« je pomislil Harrison razumevalje. Odprti kamin, velikanski lestenec in nerodna kredenca...

»Krasno!« je nehote ušlo Harrisonu, ko je na neki mizici odkril leskečo se srebrnino. Z občudovanjem strokovnjaka je nekaj časa molče gledal predmete, poltorej pa kot trgovec začel natančneje ogledovati vsak posamezen kos. Seveda ni bilo težko ugotoviti pristnost in starost. Nedvomno je bil to dragoceni antičen servis, vreden svojih 5000 dolarjev. Prava najdba! Sreča, da ga ni noben drug trgovec prehitel.

»1500 dolarjev vam lahko plačam zanj,« je naposled dejal. Očitno ni imela stara dama o resnični vrednosti takšnih kosov niti pojma.

»Kako ste dobri,« je odgovorila, »naposled bo vendar spet konec skrbi. In zdaj skoraj verujem, da mi babica ne bi bila zamerila, če prodam srebro.«

»Prav gotovo ne,« ji je zagotovil Harrison. »Takoj vam napišem ček in moj šofer lahko poltorej stvari dol odnese.« Trgovec je udobno sedel za mizo in popisal čekovni obrazec z dogovorjeno vsoto.

»Tako, tukaj prosim...« Zmotila so ga vrata sosednje sobe, ki so se tisti trenutek odprla.

»Oh, moj brat, polkovnik Halbert,«

je brž pojasnila gospa Fentonova. »Dragi Charles, hotela sem te prav za prav prisiliti. Pomisli, gospod Harrison tui bo plačal 1500 dolarjev za babičin srebrni servis. Ali ni to čudovito? Zdjaj je konec stiske za naju oba. Tako sem vesela.«

»Kaj naj to pomeni?« je začel polkovnik. »Ti prodajaš stvari, ne da bi mene vprašala? 1500 dolarjev! Gospod!« se je obrnil k Harrisonu, »ali vas ni sram staro damo tako nezasišano opehariti? Saj je servis najmanj trikrat toliko vreden.«

»Prosim vas, da ne govorite z menoj tako,« je razdražen odgovoril Harrison. »Servis sem kupil, gospa Fentonova je sprejela ček in s tem je zadeva končana!«

»Vi predrzni slepar!« se je zadržal polkovnik. »Pokazal vam bom, kako ravnamo s takimi.«

Hito je svoji sestri iztrgal ček. »Ali ste res mislili, da bom gledal, kako neizkušeno žensko pripravljate ob njeno imetje? Nate...« Razburjeni stari gospod je raztrgal ček na majhne koščke in jih vrget v kamin.

»In zdaj ven, ali me razumete? Ali vas pa vržem skozi vrata.«

»Zdjaj rajši pojdite,« je začela tudi gospa Fentonova. »Z mojim bratom v njegovem razburjenju ni mogoče govoriti,« je šepetaje nadaljevala. »Servis je pa samo moja last in jutri zjutraj vam ga bom prinesla v trgovino. Napisali mi boste samo nov ček in vse bo v redu. Medtem bom pa že urenila zadevo z svojim bratom.«

Harrison ni bil strahopetec in misel, da bi mu ušel zaslužek iz pravkar sklenjene kupčije, ga je ujezila. Toda naposled se je zdelo vendar kaj malo vabljivo, dejansko se spopasti z ogorčenim polkovnikom. Razen tega bo prav gotovo še našel priložnost, da se bo še enkrat porazgovoril z gospo Fentonovo. V primeru potrebe bi ji ponudil celo nekoliko višjo vsoto, če ne bi naslednji dan prišla k njemu.

»Torej zaradi mene,« je poltorej pristal in zapustil sobo, poprej je pa še polkovnika grdo ošinil s pogledom...

Uro pozneje je neki starejši gospod položil v priljažno mrežo v kupeju brzega vlaka težak kovčeg.

»Nu, vidiš,« se je obrnil k svoji spremljevalki, »srebrni servis vendar ne ni prodan. Enega izmed petnajstih stotakov mi pa zato že lahko daš.«

»Nemogoče,« je odvrnila s poudarkom starejša dama. »Odslej bom jaz imela v rokah blagajno. Kdo ve, kdaj bova lahko spet najela primerno stanovanje. Tako malo jih ima zdaj odprte kamine. In brez njega kajpak ne gre.«

»Ne, brez njega ne gre,« je pri-tegnil stari gospod.

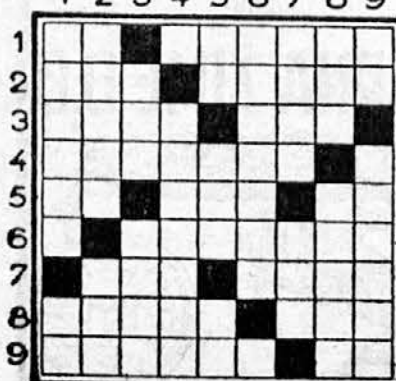
»Strmela sem pa nad tvojo spretnostjo. Celo sama sem komaj opazila, da nisi raztrgal čeka, temveč neki drug papir in ga vrget v kamin.«

»Vse to je stvar vaie,« je ji je zagotavljal stari gospod. »Vse je le vaia, draga moja. Jaz kot stari kvartač...«

UGANKE?

KRIZANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomen besed:

Vodoravno: 1. znak za parnik; pevski glas. 2. zabava; padavina. 3. reka na Nemškem; žensko ime. 4. rejski kraj velikega slovenskega pisatelja. 5. ime številnih rek keltskih in germanskih dežel; pód; kratica za opus. 6. Vrsta sladkorja. 7. zgoden; pritok Morave. 8. imeni afriških zanjivov; glas. 9. pletenica; srbohrvatski osebni zaimek.

Navpično: 1. Slovan; kratica za sportno društvo. 2. padavina; reka (špansko). 3. vršac; pohod. 4. »Zavezniki«. 5. del voza; pritok Rena; površinska mera. 6. jokati. 7. žensko ime; števniki. 8. žensko ime; postaja na progi Ljubljana—Karlovec. 9. predlog; starodavno grško mesto.

STOPNICE

1. a
2. aa
3. aab
4. cccc
5. ejjjj
6. zzzzz

Pomen besed: 1. predlog, 2. predlog, 3. zaimek, 4. srd, 5. divja ali domača žival, 6. divja žival. — Vsa naslednja beseda sestoji iz črk prejšnje in še ene nove črke.

POSETNIKA

Ine Rape

Kotor

Kaj je ta oseba?

PREMIKALNICA

INDOKINA
METAFORA
POLITIKA
KAROLINA
TENORIST

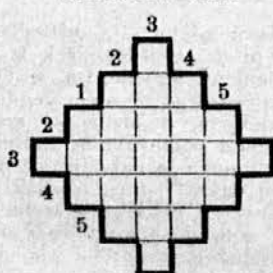
Besede premikaj tako, da dobiš navpično tri nove besede, katerih pomen je: denarniški izraz (polog), ptica, potrjevalec listin.

ENACBA

$$(a-b) + (c-d) + (e-f) = x$$

- a = kraj v dravograjskem srezu
b = predlog
c = srebrnik
d = rimljanski bog
e = moško ime
f = veznik
x = Prešernov junak iz Krsta pri Savici.

ČAROBNI LIK

Pomen besed, navpično in vodoravno: 1. gora v Zasavju, 2. nebesni pojav, 3. sundski otok, 4. ogljikovodikovec, 5. mesto na Bolgarskem.

Rešitve ugank iz prejšnje številke

Rešitev križanke

Vodoravno, po vrsti: 1. na, pakra, 2. atm, prib, 3. slap, ilo, 4. varčava, p. 5. es, ela, ar. 6. t. unijati. 7. tri, agen, 8. žlica, ana, 9. panama, as.

Rešitev izpolnjevalke

Če psi stopi na rep zavoli.

Rešitev posetnice: veleposelnik.

Rešitev številnika

a) beril, b) edino, c) rubin, d) Lopud, d) imamo, e) Nipon — Berlin, London.

Rešitev čarobnega lika

1. kis, 2. kabel, 3. šibenik, 4. senat, 5. Lit. Rešitev premikalnice: slana, Drava, Idaho.

Rešitev enačbe

a = jelen, b = len, c = žiri, d = ri, e = Čaprag, f = prag, x = Ježica.

Tri ženske SE LEPOTIČIJO ZA KONCERT

...pol ure

»...Z odličnim spoštovanjem...« 18,45! Ob 19,45 me bo počakal Tine, da pojdeva na koncert. Spisati moram še tri preteta pisma in moram — moram — moram — vsaj še pol urice odščitniti zase, da se nekoliko nalepotičim. Če bom imela smolo, se bom še zmotila pri tipkanju in takoj bom ob deset minut. Ljubi bog, bodi uvideven, zato ti objubim, da bom jutri bolj pridna! »...Z odličnim spoštovanjem...« 18,50! Se 25 minut imam zase, dotlej moram biti pripravljena. Pripravljena, da vzdržim jarko luč v koncertni dvorani, ne da bi si živčno segala v lase, ne da bi si v zadregi pod programom ogledovala nohte in si odščitnila kožico, da bi me še tri dni potem bolelo — h koncertu moraš priti notranje pripravljen. Notranje pripravljen! To je gotovo napisal možki, ki ne ve o stiski z delom preobložene ženske. Jaz se moram vsekakor posvetiti najprej zunanji pripravljenosti, preden se utegnem predati notranji.

Dobro, da sem si po kosilu še pošteno očistila lase, tako da si jih bom zdaj uredila samo z nekaj prijemi. Nohti? Če bom imela srečo, se mi lošč ne bo nikjer okrušil, tako da bo za drevi še šlo. In obraz? Dobesedno čutim, kako oba drobna mozoljčka na bradi poganjata, kako se okrog njihuga rumenega jedra rdeči napeta polt, kako zorita. Zdi se mi, da na obrazu vsakdo opazi najprej ta dva mozoljčka — in 5 minut je že minilo, odkar si ju ogledujem, še 20 minut in Tine bo pozvonil. Ali naj ju stisnem ali samo pokrijem s kremom in pudrom? 20 minut — 19 minut — 18 — tako, obraz bi bil čist; zdaj se moram pa res odločiti, naj bo, kar hoče — vendar jih bom iztisnila! Vroč vodo imam pri roki, nekaj vate tudi. Tri minute vročih obkladov, med tem pa dva kosmika vate, namočena v hladno vodo, na oči, to sta dve muhi na en mah. Zdaj pa le pogum — igla je že razbeljena in očiščena v alkoholu, tudi opran, obrabljen platnen robček leži na toaletni mizici, drobčen pik v rumeni stržen zadošča, da se mozolj razpoči. Še z obeh strani lahen pritisk in strženček je zunaj. Tudi z drugim mozoljčkom nimam sitnosti, vroč obkladek je oba omeščal. Zdaj pritisnem na mozoljček še kosček vate, namočene v mrzlo vodo, da se bo ranica prej zaprla. Medtem ko menjam nogavice, še namažem na ranici ščepec cinkovega mazila, ki ga bom čez nekaj minut odstranila.

Vsa procedura je trajala pet minut, torej imam še celih 10 minut časa, da si nalepotičim obraz. Še prej si oblečem večerno obleko, nato si očistim obraz z preizkušeno toaletno vodo, zdaj samo malo kreme — diš rdečila na lica ne bo škodoval — obrišem še cinkovo mazilo in se lahko napudram najprej s svetlim, nato s temnim pudrom, skoraj nevidno potegnem z rdečtilom čez ustnice, Tine ne mara, da bi bila podobna belo in rdeče poslikani lutki, še ščepec briljantne čez obrvi — in že zavzoni zvonec in treh kratkih presledkih — pripravljena sem!

...eno uro

»Mama, kaj se je potem zgodilo z Razkodrančkom, ki ni maral jesti juhič?« — »Jutri zvečer ti bom to povedala, če boš zdaleč lepo molil z menoj, Peterček, zapri oči in zaspi...« Prav za prav je Petru vse boljše kakor meni, lahko se že zlekne, jaz naj pa po polnem dnevu dela grem še na koncert. To so moje misli, ko spravljam malega v posteljo. Prav nobenega veselja ni v meni — samo utrujena in zbita sem. Prav danes, ko sem vkuhaval sadje, mora biti koncert! Ali pa sem morala prav danes vkuhavati sadje? Morda sem tudi sama nekoliko kriva in bi lahko takšno izredno delo odložila na jutrišnji dan? To spoznanje je pa prišlo prepozno in zdaj velja samo to, da moram kolikor se da pregnati utrujenost, tako da je vsaj na zunan ne bo opaziti in da Robertu že vnaprej ne skazim veselja.

Do večerje imam samo še dobršno uro, kaj naj storim? Ali naj ležem, zaprem oči in pol urice počivam, preden se pričem oblačiti? Morda nekaj dihalnih vaj, nekaj lahke telovadbe, da preženem utrujenost iz svojih udov? Ali... storim le bom ne prviga ne drugega, temveč bom kratko in malo skočila v toplo kopel; odišavila jo bom s smrekovimi iglicami in sanjala v njej o glasbi, namesto da bi mislila na vkuhano sadje, in če se bo sosedin recept posrečil, v topli kopeli najlaže odženeš neprijetne misli; vse okrog tebe postane lahkotno... in že lije topla voda v kad. Hvala bogu, da je danes sobota! Ni prav, toda vendar se ne morem privaditi, da bi kuhinjska dela opravljala v gumijastih rokavicah. Najprej z acetonom odstranim lošč z nohtov, nato jih temeljito očistim z limono in plovcom, med tem ko se kopijem, pa namakam zdaj eno, zdaj drugo roko v lug, olje in mandljeve otrobe, vse lepo zmešano med seboj. Tako posebej negujem konce prstov, obrabljenih od kuhe in drugega gospodinjkega dela. Kako mi je mati že tolikokrat dejala? »Kolikor spret-

nejša je gospodinja, toliko manj se ji sme na zunan poznati.« Na to moram danes posebno misliti, ko zagledam v zrcalu svoje utrujene poteze. Kako naj jih vendar osvežim?

Ali si nisem dejala, da bom mirno ležala in sanjalarila o glasbi? Torej z masazo ali s ščetkanjem obraza ne bo nič. Ah, saj res — kako da si nisem tega poprej domislila — masko si bom naredila. Hitro očistiti polt, s čopičem nanesti masko in v vodo! Že sem zlek-njena v topli vodi, roke namakam v mali kopeli in dolgih 20 minut se lahko predajam brezdelju; v tem času se mi mišice sproščajo, obraz postaja vse bolj svež, z rok bodo kmalu izginili sledovi težkega dela. Že po 10 minutah čutim, kako je utrujenost kar padla z mene, že poskušam nekaj drobnih vaj z nogami in sem že kar srečna. — Oh, kako hitro mine takšnih 20 minut! Še hladilno prho, telo dobro srotirati, se mimogrede natreti z oljem za masazo, med tem so se tudi že moje roke dodobra odpobile — torej imam še pol ure časa za oblačenje. Maska je kakor zmerom storila svojo dolžnost, čutim, kako so se mi poteze sprostile, polt se je napela, še nekoliko rdečila in nihče več ne bo spoznal v meni utrujene gospodinje, kakršna sem bila pred dobro uro.

Zdaj se že lahko veselim na koncert. Še 25 minut! Umijem si zobe, ščetkam lase, pripravim večerno torbico, vstopnico, ključ, robc, drobiž, dozo za puder, rdečilo za ustnice. 25 minut je lahko večnost pri zobozdravniku. 25 minut pri pripravi za koncert mine kakor ena sama minuta. Še skok k Petru, ljubček spi kakor ubit... Pri vratih stoji Robert z večernim plaščem. Greva...

...dve uri

Dobre volje sem, ker sem si za drevi, torej za priprave h koncertu, prihranila dolgi dve uri! Ti dve uri bom po-

Čistoča ust

obvaruje zobe pred

bolezni. Vsakodnevna

nega zob je torej

zapoved zdravja.

Chlorodont
zobna pasta

svetila svoji negi. Eno uro bom prebila pri frizerju; umil mi bo lase in jih nakodral. Ko sedim pod sušilnico, mi frizerka »prenavlja« nohte, bili so že zelo potrebni reparature. Ko pridem domov, imam še uro časa. Ali naj se kopijem? Oh, ne, mrzla prha in kreпка masaža s ščetko mi zmerom boljše dē. Torej na delo! Ali naj danes poskusim recept za lepoto masko, recept, ki sem si ga bila izrezala iz

Izredno ljubka čopoldanska obleka iz tenkega volnenega blaga. Edini okras te obleke so močni šivi, ki spremljajo precej širok rob. Zanimiv je okrogli ovratnik, ki je prišit na obleko in se zapenja spredaj z gumbom.

Menda je ni ženske med našimi bralkami, ki si ne bi želela takšne elegantne bele jopice, ki se poda malone k vsem popoldanskim oblekam. To jopico oblečemo ob toplih jesenskih dneh čez poletno obleko in že smo nove in elegantne. Opozorjam na velike našite žepe in sponko iz dveh gumbov.

časopisa zadnjič pri Mileni? Ne, rajši ne; saj ne vem, kako bo moja polt reagirala nanjo. Danes sem že tako sproščena, ker se mi ne mudi, rajši bom še nekoliko legla na divan, si položila hladilni obkladek iz kamilic na oči in se skušala še bolj sprostiti in odpočiti. Kajpak bom poprej še pošteno očistila obraz in pustila hranilno kremo pol ure na njem, da bo dobro učinkovala na polt. Naposled jo bom s kosmičem vate, namočene v toaletno vodo, odstranila in si natrila obraz s pravo dnevno kremo. Kolikor manj mučim svojo polt, toliko lepša je. Za večerjo še pol kile grozdja in dva kosa kruha z maslom, to mi prija in me dovolj nasiti. Najlepše pri pripravi za koncert je pač to, da mi ni treba hiteti. Zdaj še obleko, nekaj lepčila na obraz in gotova sem.

Lidija.

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere
Četrtek: Kislo zelje, ajdovi žganci. Zvečer: Rižev narastek.
Petek: Gobe s krompirjem, omleti. Zvečer: Koruzni žganci z mlekom.
Sobota: Telečja obara, vodni cmoki. Zvečer: Goveji zrezki, zelena solata.

Nedelja: Goveja juha z rižem, telečja pečenka, krompir v kosih, solata. Zvečer: Govedina od opoldne v solati, čaj ali kava.

Ponedeljek: Pasta fižol. Zvečer: Goveja juha, krompirjevi kifeljčki, solata. Zvečer: Polpeti.

Sreda: Ohrovtova juha, široki rezanci, pesa. Zvečer: Mlečen močnik.

Jedilnik za premožnejše

Četrtek: Paradižnikova juha z rižem, omleti, kompot. Zvečer: Zelate krpičice, solata, kompot.

Petek: Kislo zelje, fižol, jabolčni zavitek. Zvečer: Carski praženec, češpljev kompot.

Sobota: Goveja juha, dunajski zrezki, mešana solata, sadje. Zvečer: Kranjska klobasa s hrenom, čaj, pecivo.

Nedelja: Ragujeva juha, biftek, krompirjevi kifeljčki, mešana solata, orehov puding z vinom. Zvečer: Nadevane telečje prsi, pesa, kompot.

Ponedeljek: Turška musaka, oblečena jabolka. Zvečer: Omleti z gnjato, sadje.

Torek: Goveja juha z zdrobovimi cmoki, sladko zelje, zabeljen krompir, kompot. Zvečer: Jetrea v omaki.

Sreda: Prežganka, rozinovi štruklji, kompot. Zvečer: Obloženi kruhki, čaj, pecivo.

Pojasnila:

1. Zelate krpičice: Glavo zelja zrežemo in zdušimo na masti s čebulo. V slanem kropu pa skuhamo testene krpičice, jih odcedimo na rešetko in jih polijemo z mrzlo vodo. Ko se krpičice dobro odtečejo, jih vržemo med zelje in oboje dušimo dalje, dokler se krpičice dobro ne pregrejejo.

2. Orehov puding z vinom: Šest rumenjakov in 15 dek sladkornega prahu dobro umešamo, dodamo 5 dek kruhovih drobtin, 5 dek zmletih orehov in sneg šestih beljakov. Vso to zmes spečemo v dobro namazanem modelu in jo postavimo z modelom vred na hladno mesto. Medtem skuhamo pol litra dobro oslajenega vina. Z vinom

polijemo puding in ga postavimo v toplo pečico, da vino se enkrat zavre. Puding zvrnemo v plitko skledo, in če je še ostalo kaj vina, ga vlijemo v sredino pudinga in ga še toplega denemo na mizo.

3. Turška musaka: 4 jajčevce (melancane) očistimo in jih zrežemo na tanke podolgovate rezine, osolimo in jih pustimo nasoljene dobro uro. Nato jih odcedimo, povaljamo v moki in jajcu in jih ocvremo na masti, da porumene, iz masti jih jemljemo z vilicami, da se mast bolje odcedi. Potem pa pripravimo nadev. Na žlici vroče masti zarumenimo 2 dobro zrezani čebuli, zrezano zeleno sladko papriko, zelenega petršilja, pol kilograma zmletega mesa (polovico svinjine, polovico govedine). Vse to pražimo in večkrat pomešamo, dokler ni meso mehko. Meso nato ohladimo in ohlajenemu primesimo 1 do 2 jajci, 2 do 3 na kocke zrezane melancane, 3 do 4 zrezane zelene sladke paprike, sol, popra in noževo konico hude paprike. Potem skladamo v dobro pomaščen lonec izmenoma eno vrsto ocvrtih melancan, eno vrsto nadeva, vrsto kislega mleka. Ko je lonec skoraj zvrhan, ga polijemo z lončkom kislega mleka, ki smo mu dodali 1 do 2 jajci, stepeni z žlico juhe.

Več ljubezni našim dedom in babicam

Dobra babica ali dober ded sta pravi blagoslov v hiši. Zal pa današnje težke razmere zmerom ne dopuščajo otrokom in vnukom, da bi svojim staršem zagotovili neskrbno starost, kakršno so zaslužili. To bodo pa vsaj nekoliko nadomestili, če bodo v njihove stare dni vili nekoliko več ljubezni, sonca in prijateljske pozornosti.

Kultura rodbine se meri po njenem ravnanju s starejšimi člani. Pametni ljudje znajo ceniti neprecenljivo vrednost sveta starejših ljudi, polnih življenjskih izkušenj, medtem ko same nepremišljeni tega ne upoštevajo.

Ljubezen in toplota, ki jo dobra babica širi okrog sebe, mirna vedrina, vedrina, ki obseva njeno starost, njeno zanimanje za vse to, kar je v zvezi z njeno družino; vse to je tako neprecenljiv dar, da ji morajo vsi tisti, ki pridejo z njo v stik, biti hvaležni. Vendar se pa zgodi, da blagodejni vpliv starejših ljudi cenimo šele takrat, kadar so že mrtvi, kaj takrat se člani rodbine zavedo, da se z njimi izgubili...

Naši stari starši čutijo potrebo, da spremljamo njihovo življenje z zanimanjem. Pustimo jih, da uporabljajo svoje moči, dokler jim še služijo. Poskušajmo jih razumeti; to nas bo privedlo do ljubezni in spoštovanja do njih.

Kakor pogosto moremo, jim posvetimo kakšno uro in se z njimi porazgovorimo, in to tudi takrat, kadar so postali nekoliko nestrpnji. Njihov kotiček mora biti poleg svetlega, sončnega okna in na mizo poleg njih jim kdaj pa kdaj postavimo kakšno majhno presenečenje, da jih s tem razveselimo...

Specijelno barvanje las po konkurenčnih cenah Vam nudi

FRIZERSKI SALON

J. Godina

LJUBLJANA, SV. PETRA C. 3

Pomladite in osvežite se z grozdem!

Uživamo različno hrano, ne da bi pomislili, da ima naš organizem z nekaterimi jedili velike težave, preden jih prebavi. To nikakor ni prav. Posebno ženske bi morale zmerom vedeti, kaj njihovem organizmu škoduje in kaj mu koristi. Katera ženska ne bi bila rada lepa in ne bi imela rada lepe polti? Gotovo vsaka. Vedite, da je vaša polt ogledalo vašega zdravja in ravnotežja v vašem organizmu. Nečisto in mastno polt imajo navadno takšni ljudje, ki več pojedajo, kakor njihov organizem potrebuje. Pametna prehrana je podlaga lepi polti, duševni vedrini in telesni svežini.

Naša polt se postara in uvne samo zaradi nakopičenih strupov v našem telesu. Ko bi znali bolje izbrati hrano in bi jedli v pravih količinah, bi se počutili mnogo bolje, pa tudi leta bi se nam ne poznala tako močno.

Dnevi sadja so v ta namen kakor zlati. Sadje očisti naš organizem strupov in nas pomladi. Prav tako kakor vsak mehanik kdaj pa kdaj očisti svoj stroj, moramo tudi mi čistiti svoje telo strupov, sala in soli.

Zdaj, ko se je začela trgati grozdja, lahko vsaka debela ali mozzoljasta ženska uporabi ta koristni sadež v korist svoji polti in svojemu telesu. V Evropi imamo številna zdravilišča, kjer se ljudje zdravijo samo z grozdem. V teh svetovnih zdraviliščih se je samo v nekaj desetletjih zdravilo kar okrog 200.000 ljudi. To naj vam bo jasn dokaz, kako zdravilno je grozdje.

Če se hočete zrediti, morate na dan pojesti vsaj dve kili grozdja. Največ grozdja pojedite zjutraj, zvečer pa najmanj. Poleg tega morate seveda jesti navadno hrano. Če pa hočete shujšati, jejte nekaj dni samo grozdje. In sicer pol kile grozdja zjutraj, pol kile popoldne, 400 gramov ob štirih popoldne, 400 gramov ob sedmih zvečer, 200 gramov pa preden greste spat. Da ne boste preveč lačni, lahko jeste tudi nekoliko prepečenca zraven in popijete kozarec vode.

100 gramov grozdja da 90 kalorij. Vsaka ženska, ki želi obdržati svojo težo, pa sme pojesti na vsak kilogram svoje teže samo 30 kalorij; torej ženska, ki tehta 60 kil, lahko pojé na dan dve kili grozdja, ki ji dasta ravno 1800 kalorij. Seveda brez kake druge hrane.

Kaj veste o potenju?

Veliko žensk ob besedi potenje misli samo na neprijetnosti, ki nam jih povzroča, ne pa na važno funkcijo, ki jo opravlja. V resnici organizem, ki se nikdar ne bi potil, tudi živeti ne bi mogel. Potenje ureja toploto našega telesa in odstranjuje iz njega strupe. Kadar smo bolni, se moramo prepričati in se takoj počutimo bolje. Celo mozolje na obrazu težko ozdravimo brez večkratnega umivanja z vročo sapo, ki spet povzroči potenje.

Gotovo vas bo zanimalo, da pot, dokler je še v znojnih žlezah, nima nobenega duha. Šele pozneje, ko pride na kožo in se spoji s kisikom, dobi nekak kislost duha in tako rekoč pokrije vso telesno površino. To ima spet svoje posebno dobro stran. Razni strupi namreč, ki se stalno nabirajo na naši koži, v tej kislini odmro. Telo, ki se pravilno poti, je torej zmerom varovano proti zunanjimstrupom. Zato so ljudje že od nekdaj podzvestno uporabljali kis za osveževanje in zdravljenje bolnega telesa, čeprav niso imeli pojma o kislini in alkalni reakciji in o bacilih.

Pot zdravih ljudi nima neprijetnega duha. Človek, katerega pot neprijetno diši, je bolan in naj gre takoj k zdravniku. Potenje obraza je zelo neprijetno in ga lahko odpravimo takole: Zjutraj in zvečer se umivajte s posebnim medicinskim milom, delajte čisto maske z mešanico limone in beljaka, pa tudi voda kumaric je v tem primeru zelo koristna. Nikakor se pa zvečer ne smete mazati z raznimi mastnimi kremami; prav tako morate masno rdečilo zamenjati s suhim.

Komur se potijo noge, naj napravi takole: Vsak dan naj si dvakrat umije noge s salicilnim milom in naj pusti noge v tej peni deset do petnajst minut. Potem naj noge opere v mlačni vodi ali pa v šibki raztopini hipermangana.

Če se močno potite pod pazduho, nikar ne uporabljajte potnic, ker se tako samo še bolj potite. Potenje rok preprečite, če jih dnevno večkrat umivate v borovi vodi ali jih pa držite deset do petnajst minut v močni galunovi raztopini. V težjih primerih je bolje, če vprašate za svet zdravnika, ki vam bo pomagal z radioterapijo.

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

LIUBLJANA, Františkanska ulica
nasproti Uniona

Vezenie perila: predtisk ženskih
ročnih del

Kvačkana BELA BLUZA

Za bluzo potrebuješ 11 klopčev bombazastega kvačkanca št. 30, kvačko št. 4 in kos trdega platna za podlogo ramen.

Kroj naše bluze vešja za 90 cm prsne širine in 48 cm dolžine.

Razen srednjega roba in naborkov je cela bluza narejena takole:

Nakvačkaj temeljno verižico. 1. vrsta: Obrni in vtakni kvačko v četrto verižno petljo *, potegni zanko skozi, vtakni kvačko v naslednjo verižno petljo in potegni skozi novo zanko (3 zanke na kvački). Ovij in potegni skozi dve zanki, spet ovij in potegni skozi zadnjo zanko, ovij in potegni skozi dve zanki (vse to da eno okence, ki ga bomo zaznamovali o.). Okencu sledi enojno navpično stebelce, potlej pa debelo stebelce. Zdaj napravi verižno petljo, vtakni kvačko v naslednjo temeljno verižico in ponavljaj od * do konca. Na koncu končaj z debelim stebelcem. Obrni s tremi verižnimi petljami. 2. vrsta: Vtakni kvačko med debelo stebelce prve vrste in enojno stebelce, * potegni zanko skozi, vtakni kvačko med enojno stebelce in naslednje debelo stebelce in potegni zanko skozi (3 zanke na kvački), ovij in potegni skozi dve zanki, ovij in potegni skozi eno zanko, ovij in potegni skozi 2 zanki, napravi verižno petljo, vtakni kvačko v okence med naslednjim debelim stebelcem in enojnim stebelcem in ponavljaj tako dolgo dalje od * do konca. Končaj z debelim stebelcem. Obrni s tremi verižnimi petljami. Druga vrsta se ponavlja.

Levi prednji del: Napravi 30 cm dolgo verižico. V vrsti imaš približno 46 okenc. Kvačkaj naravnost, dokler ni del visok 5 cm. Spusti 1 o. na koncu naslednje vrste, kvačkaj vrsto do konca in ponavljaj zadnji dve vrsti, dokler ti ne ostane 38 o. Snemaj odslej zmerom na tem koncu, ki je stranski rob. Kvačkaj dalje, ne da bi še kaj snemala, dokler prednji del ne meri 14 cm. Zdaj dodaj 1 o. v začetku naslednje vrste, in sicer takole: napravi 5 verižnih petelj namesto 3 običajnih, potlej pa vtakni kvačko v 4. verižno petljo in potegni zanko skozi, potlej vtakni kvačko v 5. verižno petljo in potegni drugo zanko skozi. Dobiti moraš običajni vzorec. Kvačkaj 1 vrsto. Ponavljaj zadnji 2 vrsti, dokler nimaš 44 okence. Kvačkaj dalje brez dodajanja, dokler prednji del ne meri 29 cm.

Oblikuj rokavno odprtino. Spusti zadnjih 6 o., obrni s 3 verižnimi petljami kakor običajno. Dalje snemaj po 1 o. na istem koncu v vsaki vrsti, dokler ne ostane 30 o. Kvačkaj dalje, dokler rokavna odprtina ni približno 11 cm visoka. Oblikuj vratni izrez. Spusti 4 o. v začetku vrste, potlej pa po 1 o. v začetku vsake naslednje vrste, dokler ne ostane 18 o. Zdaj tukaj nič več ne snemaj, pač pa po 3 o. ob stranskem rokavnem robu v

Pogled v otroško sobico

Mnogi otroci so tako srečni, da imajo svoje sobice. Toda žal imajo pogosto zelo nerazsodne starše, ki jim njihovo bivališče ne olepšajo, pač pa poslabšajo.

Kdor misli, da otrok pohištva in sten v svoji otroški sobici niti ne opazi, se zelo moti. In kdor misli, da okolje za otroka ni nobenega vzgojnega pomena in ne vpliva na njegov okus, se prav tako moti. Večina ljudi ohrani vse svoje življenje spomin na prostore, v katerih so preživeli svoja otroška leta. Slike po stenah, slikarija sten in kose pohištva znajo opisati tako živo, kakor da bi bili včeraj zapustili te prostore. Oprema otroške sobice zato ne sme pričati o nebriznosti, temveč mora pokazati otroku pot k razvoju njegovega poznejšega okusa.

Pred vsem otroška sobica ne sme biti natlačena s pohištvo, ker je znano, da otrokove roke in noge zahtevajo prostosti v gibanju. Posteljica, ne premajhna mizica, nekaj stolčkov ali pručic, omario za igrače, topla obloga za tla, kakršna se lahko čisti, dve, tri pisane slike iz kraljestva pravljic, živali ali cvetlic; več otrok v svoji sobici ne potrebuje. Pred vsem pustite sleherni nepotreben navlak ob strani, kajti v tem prostoru je le v nevarnosti.

Pohištvo mora biti narejeno otroški velikosti primerno. Miza ne sme biti previsoka, da se otrok ne bi mogel popolnoma neprisluslino, stoje igrati pri njej. Isto velja tudi za omario in stolčke. Zavese izberite kar moč preproste, toda vsekakor pralne. Dobro je tudi, če lahko poskrbite za preprosto medlo slikarijo sten, kajti preživa včasih ne učinkuje dobro na otroka. Da mora prihajati v otroško sobico dosti sonca, zraka in dnevne svetlobe, se razume samo po sebi.

Če pa ne morete svojemu otroku priskrbeti otroške sobice, mu uredite primeren kotiček v eni izmed svojih sob. Toda poskrbite, da to ne bo najslabše razsvetljen del vašega stanovanja.

Prav tako, kakor mora biti pohištvo otroške sobice praktično in smotno, takšne morajo biti tudi igrače, čim

vsaki vrsti za ramo, dokler jih ne znanjka. Zaključiti.

Srednji rob trikrat obkvačkaj. Desni prednji del je prav takšen kakor levi, kvačkaj samo v obratnem smislu. Ko srednji rob obkvačkaj, moraš napraviti gumbnice.

Za hrbet nakvačkaj 50 cm dolgo verižico. Napravi 67 o. Poslednje naj bo debelo stebelce. Ostale verižne petlje pusti neporabljene. Kvačkaj 5 cm visoko. Spusti eno o. na vsakem koncu v dveh vrstah, potlej pa kvačkaj 63 o. dalje, dokler hrbet ni 14 cm visok. Začni dodajati: po 1 o. v začetku vsake 12. vrste. Kvačkaj dalje, dokler hrbet ni visok 29 cm. Oblikuj rokavni odprtini: Spusti na koncu po 3 o. na vsakem koncu, dalje pa po 1 o. v vsaki 4. vrsti. Ostane še 61 o. Kvačkaj dalje, dokler rokavna odprtina ni tako visoka, kakor pri prednjih dveh delih. Spusti 3 o. v začetku vsake vrste, dokler ne ostane 25 o., ki jih snemi hkrati.

Rokava: Napravi 38 cm dolgo verižico in nakvačkaj 52 o. Nadaljuj tako, da v začetku vsake vrste na

bolj vsestransko so uporabljive, tem boljše so. Puncice, ki jih je težko obleči in sleči, igrače s prožnim peresom, ki ga je treba navijati itd., bodo kmalu obsojene v pozabljenje. Otroške igrače

ELITNA KONFEKCIJA
Matek
MARIBOR
PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE

morajo biti takšne, da otroku bude fantazijo, da zbude v njem ustvarjalnost, da mu dajo delo, da ga napravi iznajdljivega. Lesene kocke, iz katerih se da napraviti toliko lepih

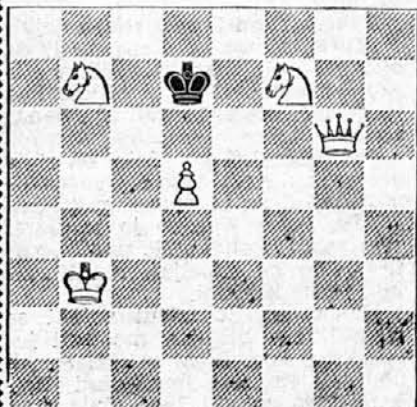

Jesenski kostim, sestavljen iz koarkasto progastega široko nagubanega krila in dokaj kratke jopice. Jopica se zpenja s tremi gumbi in je okrašena s štirimi vžitimi žepki. Originalna je čepica, podobna dalmatinskim fesom.

ŠAH

Problem št. 78

Sestavil Frank Melville Teed (1889.)

Mat v 3 potezah (B 47)

Se nekaj kratkih partij

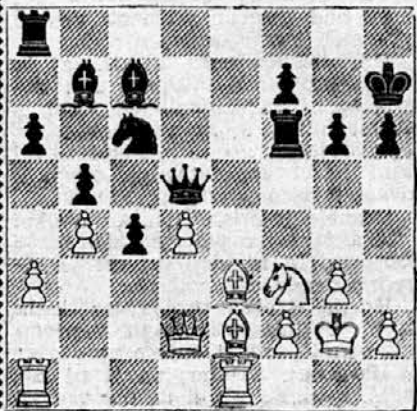
Na turnirju v Kijevu 1. 1914., še pred svetovno vojno, je Bogoljubov kot beli prav naglo premagal mojstra Grekova. Črni je v drugi potezi naredil napako, ki jo je beli sijajno izrabil. Igra z damskim kmetom: 1. d4 d5, 2. Sf3 Lg4, 3. Se5 Lh5, 4. c4 dxc, 5. Sc3 Sd7, 6. Sxc4 Sb6, 7. Db3 Dxd4, 8. e4 Sf6, 9. Le3 Dd7, 10. Lxb6 axb, 11. Sxb6 črni je izgubljen in se je udal.

Po končanem turnirju v Hastingsu 1. 1897. so nekateri mojstri igrali še posvetovalne partije. V tistih casih so bili gambiti zelo priljubljeni, čeprav zahtevajo vseskozi precizno igr. Včasih zadostuje najmanjša napaka in že je partija izgubljena. Tako se je zgodilo tudi mojstru Birdu in Dobellu. Njuna nasprotnika Gunsberg in Looch sta ju že v deveti potezi prisilila k predaji. Fromov gambit: 1. f4 e5, 2. fxe d6, 3. exd Lxd6, 4. Sf3 g5, 5. c3 g4, 6. Da4 šah Sc6, 7. Sd4 Dh4 šah, 8. Kd1 g3, 9. b3? Dxd2. Beli je izgubljen, ker top dame ne sme vzeti.

Stari lisjak, velemojster dr. Tartakower je bil že v mladih letih silno iznajdljiv šahist. Leta 1907. je na turnirju v Ostendu v rekordno kratki partiji porazil znamenitega dunajskega mojstra dr. Perlisa. Poglejte, kako se je to zgodilo! Sicilianska: 1. e4 e5, 2. c3 d5, 3. exd5 Dxd5, 4. d4 exd4, 5. exd4, Sc6, 6. Sf3 Lg4, 7. Le2 e6, 8. Sc3 Da5, 9. 0-0 Sf6, 10. Se5? Lxe2! 11. Sxc6 Dxc3 in beli se je udal.

Prekrasen konec

Iz partije Popov-Rjumin
(Moskva 1929.)

Črni je partijo končal z naslednjo globoko kombinacijo:

26.	Tf6xf3!!
27. Le2xf3	Dd5xf3!
28. Kg2xf3	Sc6-d4 šah
29. Kf3-g4	Lb7-c8 šah
30. Kg4-h4	Sd4-f3 mat.

Rešitev problema št. 77

1. Tb2-b1	Kc5-d5
2. Tb1-c1	kar koli
3. Tc1-f1	kar koli
4. Tf1-f5 mat.	

Porabni nasveti

Če hočete na izletih imeti povsem sveže sendviče, zavijte vsakega posebej najprej v list zelja in potem v vlažno krpo.

Dokler so še zadnji lepi dnevi, jih izkoristite in operite volno iz vaših žimnic. Volne ne smete sušiti na soncu, temveč v senci. Volna, ki jo sušite na soncu, se bo skrčila in vam bo delala pri česanju preglavice. Najboljše je, če za pranje volne rabite mlačno deževnico. V mlačni vodi jo tudi izpiramo.

Plačajte naročnino!

24. nadaljevanje

Potlej je odkrito govoril o svojih razmerah. Z ženin strani je imel še čedno, ne preveliko premoženje, katerega obresti je užival, kapital bo pa dobila mala Loti ob svoji polnoletnosti. Avtomobilsko podjetje je bilo last nekega uglednega finančnika, Werden je prejemal le precejšno mesečno plačo in visoke odstotke. Njegovi dohodki so bili sijajni.

Robert Tann je zadovoljen dejal: »Torej se mi ni treba bati, da bi moja ljubljena zabredla v stisko.« Nasmehnil se je. »Sicer ima pa še tudi očeta, ki tudi zna denar služiti.«

Sabina je brž povedala, da si je oče omislil avto, lepo šestecvno limuzino, ki so jo morali pripeljati k hiši. Peter Werden jo je moral preizkusiti. Pohvalil je nakup, potlej so se pa odpravljali ven k stanovanjski koloniji.

Kakor belo oblečeni vojaki so stale ljubke hišice v medlosti jesenskega dne. Lični vrtički so jih obdajali in nad majhnimi balkončki so se vili listi divje trte. Prijeten pogled je bil na to nastajajočo kolonijo. Zdelo se je, kakor da bi se za njo svetlikali zlati oblaki. Bil je bukov gozdiček v svoji jesenski obleki.

»Prekrasen prostorček za stanovanjsko kolonijo,« je pohvalil Peter Werden. »Nad vse idilično lego imajo te hiše.«

Robert Tann je žarel. »To mi vsakdo zagotavlja. Do velike noči bom postavil še kakšen tucat majhnih vil. Priganjajo me že, zdaj imam že skoraj preveč kupcev.«

Ves se je razgovoril in je navdušeno razlagal, kako si zamišlja končano kolonijo. Oči so se mu svetile kakor mladeniču in smeje se je dejal:

»Mir, zadovoljstvo in dober zrak dajem majhnim ljudem, čeden dom, v katerem se dobro počutijo, in upam, da bom pri tem sam obogatel.«

Peter Werden niti za trenutek ni podvomil, da bo Robert Tann obogatel.

Medtem ko so se gospoda in Sabina sprehajali po stanovanjski koloniji, je gospa Marta s kuharico pripravljala večerjo. Pri večerji sta se Robert Tann in grof Werden pobratila.

Do enajstega vlaka je ostal Werden pri Tannovih. Potlej ga je Sabina z očetom spremila na vlak. Šli so peš. Bila je mila, zvezdnata noč. Ko sta se vračala, je Robert Tann peljal svojo hčer domov kakor kakšen zaljubljenec. Bil je nepopisno srečen. Vse, vse mu je šlo dosti bolj po sreči, kakor si je upal želeči. Zdaj je prikazal Egon Stern popolnoma izginila. Zdelo se ne bo nikoli več prikazala.

Bilo bi pa tudi kakor mora, če bi bil postal njegov zet ravno tisti mož, nad katerim se je bil nehoti pregrešil kakor hudoben duh.

Oh, nič več nato misliti, saj že dolgo skoraj ni bilo več res. Nikoli se ni bil zamarnjen vrnil iz tujine, nikoli se ni hotel obesiti v predmestnem gozdu in nikoli ni bil tam našel zapečatenega ovoja z dvajset tisoč markami. Nikoli...

Tesneje je stisnil Sabino roko. »Tako neznansko vesel sem tvoje izbire, dete moje. Grof mi je izredno simpatičen.«

Ko je Sabina tisti večer legla spat, je tiho prišla mati v njeno sobo in jo skoraj boječe vprašala: »Poslušaj, Sabina, ali ti ni nič več... mislim... ali ti ni nič več za Egona?«

Sabina bi se bila najraje razjokala: Da, mati, še zmerom me neskončno boli! Toda zbrala se je: »Nikar ne skrbi, mama, nočem in ne smem več misliti na Egona. Odšel je brez slovesa in mi pisal, da me nič več ne ljubi. To je moralo zadostovati, da sem se ohladila. Petra Werdena imam zelo rada in njegovo malo dekletce, ki nima več matere, me hoče zdaj za mater. Mika me postati Lotina mati.«

Pristaviti bi se morala: In moja čast zahteva to ženitev. Toda matere ni hotela žalostiti. Ni ji bilo treba izvedeti, da so jo imenovali grofovo ljubico. Gospa Marta je vzela hčerino glavo med svoje roke in jo pristrčno poljubila.

»Bog te blagoslovi, ljubo, ljubo moje dete!«

Nič več ni videla, kako je Sabina, potlej jo je zapustila njeno sobo, s solznimi očmi opazovala Egonovo sliko, in nič več ni slišala, kako ji je tiho šepetala: »Bog s teboj, moj preljubi, Bog s teboj. Zdaj bom postala žena nekoga drugega. In če se vrneš še kdaj ali ne, zate me ne bo več. Bog s teboj za zmerom!«

XXIV.

Egon Stern si je bil najel sobo v eni najlepših ulic španskega obmorskega mesta. Stanoval je v tretjem nadstropju nove stanovanjske hiše, ki je stala na najvišjem koncu vzpenjajoče se ulice in od koder je imel prekrasen razgled na mesto z ozadjem gora.

LJUBEZENSKI ROMAN
MLADEGA DEKLETANAPISALA ANNY PANHUYSOVA
PREVEDLA K. N.

Kakor ozke verige so rasle po gorah pinije in zdelo se je, kakor da bi temne postave korakale preko vzpetin.

Za Olvido je našel majhno sobico spodaj pri neki starejši ženski, ki je svoji podnajemnici materinsko vladala. Olvidi je kupil tudi nekaj čednih oblek in različne majhne potrebščine, in ko je bila na pogled kakor mlada dama iz dobre družine, jo je poslal v trgovsko šolo.

Vsakokrat, kadar je videl Olvido, je bil vesel, da se je tako na zunaj spremenila. Poprej je bila kakor cvetlica, ki je brez vode in sončne svetlobe venela, še preden se je utegnila razcvetiti, in vesel je bil tudi tega, da je tako resno in važno jemala vse, kar je bilo v zvezi z njenim poukom. Kar svečano važno in resno.

Vsekako je bil ubogi blodni duši pomagal iz zagate, iz katere sama nikoli več ne bi bila našla izhoda. Olvida si je bila popolnoma na jasnem o tem in mu je zato izkazovala že skoraj ganljivo hvaležnost. Poučevala ga je španščino in kmalu je znal toliko, da se je z njo prebival v vsakdanjem življenju.

Oba sta vsak dan pregledovala časopisne oglase, da bi našla primerno službo zanj. Doslej so bili pa vsi njuni napori, da bi našla kaj primerne, zaman.

Nekega popoldne je pa Olvida skoraj brez diha prisopihala k njemu. Doslej se nikoli ni bila v njegovi sobi, danes jo je pa pustil vstopiti, ker mu je zatrjevala, da mu ima povedati nekaj neodložljivega.

Njegova soba je bila velika z vrati na balkon, ki so bila hkrati okna.

Olvida se je počasi približala. Še pred kratkim je ne bi bilo prav nič motilo obiskati kakšnega gospoda; zdaj se je pa tudi glede tega popolnoma spremenila. In to je prišlo zato, ker je Egon Stern z njo ravnal kakor z mlado damo. Ker se njene preteklosti, čeprav je bila še tako blizu, niti z besedico ni nikoli dotaknil. Ker se je, kadar je prišel ponjo in jo peljal ven, skrbno izogibal okolice, po kateri je včasih brodira, kadar so ji njene roke in možgani odpovedali pokorščino in ni mogla več šivati

NAPOLITAN
RAZPOTJU

senčnikov. Senčnike od jutra do večera. Senčnike brez konca. Ker se je v njeni družbi izogibal pristaniške okolice, tiste okolice, v kateri je z boleznimi hrepenjem iskala nekoga, ki bi bil podoben njemu, ki ji je bil tri leta najdražji na svetu. Ki je tri leta upala, da se bo z njo poročil, a jo je potem, ko se je je naveličal, kratko in malo zapustil.

Olvida je imela na sebi preprosto črno plašč, ki se je njeni ljubki postavi izredno dobro podal. Njen obraz je bil postal bolj okrogel in čudovite temne oči so bile izgubile prejšnji nestalni lesk. Hlastno je dejala:

»Še danes sem morala govoriti s teboj, Egon, in sem vesela, da sem

te doma našla. Morebiti sem našla službo zate.«

Posadil jo je v gugalni stol, ki je stal pred balkonskimi vrati, in jo pričakovalje gledal. Živahno je pripovedovala:

»Pri nas v trgovski šoli je neki gospod, ki bi se rad izpopolnil v knjigovodstvu. Nedavno je podedoval majhno trgovino z žitom in zdaj išče družabnika, ki zna ta posel in ki bi mogel vložiti nekaj tisoč pezet v podjetje. Podedovano podjetje bi rad s pomočjo strokov-

njaka povečal. Slučajno sem se razgovarjala z njim in tole mi je povedal. Takoj sem pomislila nate in mislim, da bi bilo ko nalašč zate. Señor Gonzalesu sem namignila, da poznam nekoga, ki bi prišel v poštev kot njegov družabnik, in sem mu nekoliko povedala o tebi. Toda ne da bi imenovala tvoje ime. In zdaj bi on rad govoril s teboj.«

Egon Stern je zamišljeno gledal. »Misel ni napačna in je vredna, da si jo natančneje ogledam. V domovini sem se pri nekem zelo izkušenem trgovcu z žitom marsičesa naučil, kar bi mi nedvomno tudi tukaj utegnili biti v prid. In če svoj kapital, namesto da ne prestanem trgam od njega, naložim, tudi ne bi bilo napak?«

Olvida je bila vsa v ognju: »Señor Gonzales ti bo prav gotovo ugajal; razen tega ne prideš v odvisno službo, temveč boš od prvega trenutka dalje samostojen.«

Misel je tudi Sternu ugajala. Olvida je menila:

»Če se ti ljubi in če utegneš, lahko še danes govoriš z Jaimom Gonzalesom. Med šesto in sedmo ga najdeš v kavarni Orientu.«

Stern se je strinjal in je odvrnil:

»Potlej me moraš kajpak spremljati, Olvida. Igrati boš morala tolača, kajti za trgovske zadeve moja španščina še ne zadostuje.«

Rada mu je ustregla; saj drugega tudi pričakovala ni, kakor da jo vzame s seboj, saj Jaima Gonzalesa se poznal ni.

Medtem ko je imel opravka pri svoji omari, je Olvida premišljevala, da je prav za prav med njima prav nenavadno razmerje. Nikoli mu še na misel ni prišlo, da bi jo objel in poljubil. In ona se že davno ni več upala kakor v začetku njunega poznanstva v svoji materinščini neprestano zatrjevati, da ga ljubi.

Toda pogosto jo je obšla nepremagljiva želja, da bi se smela prižeti k njemu, ga nežno pogledati. Pogledati v zarjaveli trpki obraz, ki je bil tako podoben obrazu tistega moža, ki jo je bil zapustil.

Egon Stern je z njo ravnal kakor s sestro, nič drugače, prav nič drugače. Vseh tistih majhnih koteterij, s katerimi mu je hotela še

HUMOR in ANEKDOTE

Tolažba

»Zdi se mi, da ste prišli prepozno, ko je ljubi Bog ljudem delil pamet!«

»Tolažim se samo s tem, da ste prišli vi za menoj.«

Prebrisano

Gospod Orehek se vrača s polnim nahrbtnikom z lova. Po poti sreča svojega znanca Zaneta: »No, ali si dobro lovil?« ga vpraša znanec. »Še precej,« odgovori gospod Orehek ponosno: »Če uganem, koliko jerebice imam v nahrbtniku, je vseh sedem tvojih.«

»Tako se govori, Orehek! Denimo, da si jih ujel — sedem.«

»Človek, ti imaš srečo!« se začudi Orehek, »uganil si!«

Moder odgovor

Neki zgovoren brivec je vprašal kralja Arhelaja Makedonskega (413 do 399):

»Kako naj ti ostrižem lase?«

»Močee,« je kratko odgovoril kralj.

Dobro ji je zasolila

Adela Sandročkova, znana filmska igralka, je znala biti zelo duhovita, ob primernih priložnostih pa tudi strupena. Lepega dne jo je neka njena tovarišica vprašala:

»Povej mi, kako se je treba prav za prav našminkati, da se zdiš stara?«

Adela jo je prodirljivo pogledala, potlej pa zbadljivo odgovorila: »Tebi bi zadostovalo, če bi si izbrisala puder z obraza.«

Sposobna žena

Gospa Piškurjeva je pa res sposobna ženska in ravno narobe kakor njen mož zelo energična. Gospod Piškur je zelo ponosen nanjo:

»Le pomisli,« pravi svojemu prijatelju Čiku, »dopolodne dela moja žena v pisarni, zvečer je blagajničarka v nekem kinu, po polnoči pa igra klavir v nekem baru.«

»Kdaj pa vendar spi?« se začudi Čik.

»Da, da, tudi to si je dobro uredila. Vsako popoldne spi v neki izložbi kot živa reklama za spalne srajce in spalne vreče.«

Zlobnost

»No, kaj je dejal zdravnik, ko si mu povedal, da sem te jaz priporočil?«

»Prosil me je, naj plačujem sproti.«

Oj te presnete tujke!

Čizek: »S tujkami je pa res križi! Človek se res ne znajde v tej zmedli. Tujke vsak po svoje izgovarja. Moja sestra pravi 'antipatija', moj nekak knjigovod 'antologija', moj bratranec medicinec 'anatomija', moj svak jurist pa 'avtonomija'.«

Dreta: »Saj med temi besedami vendar ni nobene analogije!«

Čizek: »No vidite, vi spet pravite 'analogija'. Vsak se izraža po svoje.«

Še ena o Sandročkovi

Adela je imela zelo rada svojo sestro. Skoraj vselej jo je vzela s seboj, kamor je šla ali kamor je bila povabljen. Nekoč sta se s sestro namenili na sprehod. Sestra je bila že oblečena in je nekajkrat poklicala Adelo, češ ali se je že napravila. Slavni igralki je bilo pa naposled dovolj in vsa razkačena je odgovorila:

»Nehaj že vendar, saj sem ti že pred pol ure povedala, da bom v petih minutah gotova!«

Molčeči »govornik«

V neki vasi pri Londonu si je moral nekoč mladi vojvoda Somerset najeti voz, ker je njegov jezdnj konj začel šepati. Takrat je pravkar postal govornik v spodnji zbornici in ni hotel zamuditi seje parlamenta.

Toda imel je smolo. Med potjo se je kolo zlomilo. Mladi vojvoda je zlezal izpod prevrnjenega voza in začel kočijaža molče, toda pošteno obdelovati s svojim bičem. Kočijaž pa, ne bodi len, začne voditi prav tako molče, toda dosti temeljiteje iztepati hlače, tako da se je moral naposled skriti za neko drevo. Odondod je zaklical kočijažu:

»Ali prav za prav veš, kdo sem, tepec? Jaz sem govornik v parlamentu!«

»Govornik si?« Kočijaž se je na ves glas zakrohotal. »Če si govornik — zakaj nisi poprej ust odprl?«

Avtogrami

V družbi je neki blaziran mladenič stopil k Emilu Janningsu in ga prosil, naj podpiše svoje ime v njegov notes. Morda je bil mladi mož nekoliko v zadregi, morda je hotel svojo prošnjo tako ali drugače utemeljiti, zaupljivo je dejal slavnemu igralcu:

»Zdi se mi, da sva se že nekje videla.«

»Motite se, jaz nisem bil nikoli tam,« je lakonsko odgovoril Jannings.

Neki lovec za avtogrami je po premieri filma, kjer je glavno vlogo igrala Olga Čehova, trdovratno zasledoval slavno igralko in ji molil pod nos zvezček z avtogrami.

»Ali sploh veste, kdo sem?« ga je vprašala Čehova.

»Kajpak,« je vzkliknil vsiljivec, »Lil Dagover.«

»Možito se,« je ledeno odgovorila Olga, »jaz sem Willy Fritsch!«

Dve misli slavnih filmskih zakoncev

Clare Gable: »Cenim ženske, ki imajo med svojimi ušesi še kaj drugega kakor lep obraz.«

Carole Lombardova: »V Hollywoodu porabiš polovico svojega časa, da skleneš pogodbo s kakšnim podjetjem, drugo polovico pa, da se te pogodbe spet odkrižaa.«

Dober odgovor

Evripida, slavnega grškega tragika (485—406) je nekoč neki plešec javno napadel s psovskami.

Evripides ga nekaj časa mirno poslušal, potlej pa ledeno odgovori: »Nič ne maram reči zoper tebe, samo pohvaliti moram tvoje lase, da so o pravem času zapustili tako slabo glavo!«

Dve o Sokratu

Neki mladenič je vprašal Sokrata, slavnega grškega filozofa (469—399), ali naj se poroči ali naj ostane samec. Sokrat ga je dobrodušno potrepljal po rami in odgovoril:

»Stori prvo ali drugo, ljubi moj, oboje boš obžaloval!«

Posebno pazite kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogo-krat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim česče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci

Prospekte in vsa potrebna navodila pošljite gratis in z veseljem

Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

drugače ugajati, se je zdelo, da sploh ne opazi. In če se je kdaj prav posebno čedno oblekla, se je kvečjemu nasmehnil:

»Danes si res mična na pogled, Olvida!« Toda to je bilo tudi vse.

Gotovo je še dosti preveč mislil na ono drugo, ki je bila njegovo ljubezen stavila na kocko zaradi mesta manekenke in zaradi možnosti, da postane kraljica mode. Nerazumljiva se ji je zdelo ona druga. Ali se ji je izplačalo 'vengati? Olvida ne bi hotela postati kraljica mode. Zadostovalo bi ji bilo, da bi postala kraljica Egonovega srca. Vstala je, stopila na balkon in uživala krasni razgled.

Kako lepo, kako čudovito lepo je bilo njeno rodno mesto! V stari zakotni ulici, v kateri je še do nedavna stanovala, je bila malo tega opazila. Globoko je vdihnila prijetno dišeči zrak, ki je vel od zgornjaj z gora. Tam, v eni izmed vzpenjajočih se ulic, je stanovala zdaj v miru, neskrbnosti in snagi. In zato se ima zahvaliti Egonu Sternu, samo njemu. Vrnila se je v sobo in hvaležen pogled ji je ušel k njemu, ki jo je bil rešil iz zatohle staromestne ulice, kjer je samo životarila, ne pa živela. Opazil je pogled, ki se mu je očitno laskal, in pomislil: Prav za prav sem res bedak.

Pred seboj je imel mično dekle, ki ga je oboževala kakor prav izrednega človeka, ki je zmerom samo na to čakala, da jo bo objel. On se je pa vedel kakor tepec, ki ga ne otajata ne nežen pogled ne bolesten vzdih.

Otresel se je tega razpoloženja. Njegovo vedenje nasproti Olvidi je bilo popolnoma pravilno. Ni je ljubil in krivično bi bilo od njega, če bi jo imel samo za razvedrilo ob brezdelnih urah. Dejal je:

»Nu, zdaj bova šla, Olvida; ne maram, da bi bil tvoj obisk pri meni le za minuto daljši, kakor je potrebno. Ne maram, da bi moja gospodinja o tebi slabo sodila.«

Olvida je zgrabila njegovo roko:

»Ali samo slutiš, Egon, kako dobro de, da tako ravnaš z menoj? Polagoma začnem spoznavati samo sebe.«

In medtem ko je to govorila, jo je spreletalo: Rada bi se odpovedala temu spoštovanju, samo če bi ji Egon daroval nekoliko ljubezni.

Odšla sta in sedla v tramvaj, ki ju je odpeljal proti njunemu cilju. V vozu je Olvida menila:

»Najbrž bi bilo pametno, če bi se pogodil v Jaimom Gonzalesom. Pravi namreč, da bi se z žitno trgovino veliko zaslužilo.«

Egon se je spomnil svojega bivšega šefa Forsta in je dejal:

»Moj bivši šef v domovini je zaslužil neznansko veliko denarja!«

»Potlej boš bogatel in si lahko kupil čedno hišico. Mene bo pa obdržal kot gospodinjco,« je dalje kovala načrte. Nasmehnil se je:

»Do lastne hiše je še dosti časa.«

Izstopila sta in se napotila v kavarno Orient. Olvida se je nekoliko razgledala, potlej pa je stopila k mizi, za katero je sedel gospod kakšnih tridesetih let. Vstal je. Bil je veselega obraza; zdel se je na pogled zelo odločen. Olvida je gospoda drugega drugemu predstavila in takoj sta ugajala drug drugemu ter si krepko stresla desnič.

In potlej so sedeli skupaj in se pogovarjali. Olvida je razgovore prevajala in kramljanje je postalo kar živahno.

Jaimo Gonzales, doslej prodajalec v neki trgovini z živili, je kmalu spoznal, da ima v resnici opravka s strokovnjakom v žitni stroki. Kmalu sta se dogovorila, da bosta poskusila sodelovati. Olvida naj bi še dalje ostala tolača med njima, in kakor hitro bi končala trgovsko šolo, bi dobila službo v pisarni podjetja Gonzales in Stern. Tako je bilo tudi za Olvido poskrbljeno, za kar je Egon Stern čutil odgovornost. Olvida je bila kakor začarana. Tako bo ostala v njegovi bližini. To je pomenilo zanjo srečo, o kateri se niti sanjati ni upala.

(Dalje prihodnjik.)

KDO JE FRANCIO POKOPAL? FRANCOZI SAMI!

14. julija 1939. je francoski narod bučno slavil 150 letnico svoje velike revolucije. Slovesnost je bila labodnji spev ideji, v katere znamenju se je francoska demokracija rodila, cvetela in umrla. Njeno smrt v juniju 1940. je Družinski tednik napovedal skoraj dve leti poprej: 22. septembra 1938., tik po monakovskem sestanku...

O vzrokih francoske katastrofe je svetovni tisk že obširno razpravljaval. Tudi naši bralci že kolikor toliko poznajo zakulisne sile, ki so Francijo nevdružno tirale v prepad. Naš izčrpan današnji članek, prirejen po newyorškem obzorniku Nationu, bo odprl oči tudi tistim, ki še zmeraj iščejo krivce drugod.

PRED VOJNO

Štirje vzroki poloma

Štirje, docela notranji vzroki so krivi poloma Francije: 1. izdajstvo in sabotaža, 2. pacifizem, ki je bil v narodu globoko zakoreninjen, 3. popolno nepoznavanje Hitlerja in narodno-socialistične miselnosti, in 4. popolno pomanjkanje organizacijskih sposobnosti.

Izdajstvo in sabotaža, glavna vzroka poloma Francije, sta predvsem delo desničarskih politikov, a njim so pomagali nekateri višji vojaški in civilni uradniki. Pacifizem je bil zelo razširjen pri milijonih ljudi, naklonjenih socializmu, kakor tudi v skoraj vsem srednjem stanu. Prav ta pacifizem je vzrok, da niso o pravem času spoznali nevarnosti, ki jo je ustvarjala zunanja politika francoske vlade, in tudi ne značaja borbe proti Nemčiji. To nerazumevanje dejanske nevarnosti in brezmejna želja, da se po vsaki ceni ohrani mir, je bila dobro izkoristila desničarska skupina, ki je simpatizirala s Hitlerjevim gibanjem. To so izkoristili tudi komunisti, ki so v času vojne namesto svoje običajne propagande delali propagando proti vojni.

Pomanjkanje sposobnosti za organizacijo, ki je povzročila mnoge strategične napake in neuspehe v mobilizaciji celotne industrije, je posledica posebnega značaja Francoza. Francozi prezirajo vse stanovske in politične tradicije; radi delajo spontano in mirno vse oblike organizacije. Sicer naj pa dejstva govore.

Francosko železo za nemško oboroževanje

Leta 1932. sta Nemčija in Francija sklenili trgovinski dogovor o prodaji alžaskega in lorenškega železovca za nemški prevoz. V začetku je bil izvoz rude omejen na 100.000 ton na mesec, leta 1934. so pa količino povečali na 400.000 ton, očitno zato, ker je Nemčija potrebovala več železa za oborožitev. Comité de Forges (Zveza rudnikov) je pogodbo odobril, tedanji francoski veleposlanik v Berlinu, François Poncet, član upravnega odbora te zveze, je pa izgledil pot za pogajanja. Nemčijo sta v teh pogajanjih zastopala Schacht in Stinnes.

Ko so Nemci spomladi l. 1936. zamedli Porenje, je Francija ustavila izvoz rude, Blumova vlada, prva vlada ljudske fronte, je pa sklenila razveljaviti dogovor ali ga vsaj znatno izpremeniti. Ko se je to izvedelo, so francoski industriji z Vandelom na čelu posredovali pri vladi in izjavili, da bodo morali odpustiti 50.000 delavcev, če se sklep o zadrževanju rude takoj ne preklic. Izjavili so tudi, da bodo socialne zakone sprejeli le, če bodo dobili proste roke pri izvozu. Blum je popustil. Ko je Schacht prišel v Pariz in zahteval, da se dogovor vnovič uveljavi, je imel lahko delo. Od 1936. leta dalje je dobivala Nemčija 600.000 ton železovca na mesec, od začetka prihodnjega leta pa celo 800.000 ton na mesec.

V času krize 1938. leta so izvoz rude spet ustavili. Toda Ribbentropu se je decembra 1938., ko je prišel v Pariz, posrečilo izposlovati, da se bo izvoz nadaljeval, celo še v večjem obsegu. Na Ribbentropove obljube je Nemčija olajšala prevoz s tem, da je poslala svoje tovorne vagoni in prevažala rudo na svoje stroške. Ze tedaj so na Luksemburškem in v Belgiji ustanovili francosko-nemške družbe.

Malo pred vojno so te družbe vnovič preuredili, da so imele videz, kakor da so v rokah Belgijcev in Luksemburžanov. Obenem so ustanovili nove družbe na Španskem, poseben v Bilbau, Santandru in Barceloni. Dejansko je bila naloga teh družb, da v vojnem času pošiljajo železovec iz Francije po ovinkih v Španijo in nato iz trgovsko-francoskega trgovinskega dogovora je torej ostal v veljavi tudi med vojno, seveda v nekoliko manjšem obsegu. Po po-

NAPISAL HEINZ PAUL (NATION, NEWYORK)

datkih, ki jih je dobil Reynaud, je od septembra 1939. do aprila 1940. odšlo vsak mesec 200.000 do 300.000 ton železa na Špansko in v Belgijo, nekaj pa tudi v Italijo.

Okoliščina, da je Reynaud izvedel za te pošiljke, ga je tudi strmoglavila, čeprav je pripadal onemu krilu desničarjev, ki so se v razliko od Bonnetta in Flandina mnogo let borili proti narodno-socialistični nevarnosti. Maršal Pétain je kot francoski veleposlanik na Španskem sporočil Daladierju in potlej Reynaudu, da bo Francova vlada docela ustavila izvoz v Francijo, če bo uvoz železovca v Španijo prenehal. Laval je zahteval nadaljnje pošiljanje železovca v Italijo, in sicer čez Švico.

Politiki in ministri kakor Laval in Bonnet ne samo, da so med vojno odkrito kazali svoje simpatije za Nemčijo, ampak so si znali celo pridobiti podporo vplivnih generalov.

»Kapucarji«

Da bomo stvar do kraja razumeli, se moramo spomniti na afero Kapucarjev (»Cagoulards«) v letih 1937. do 1938. Vlada je afero potlačila, a dejstva, ki so javnosti znana, kažejo, da je bil to prvi večji poskus desničarjev uvesti s pomočjo nekkih višjih častnikov diktaturo in Francijo pridružiti totalitarnim državam. Ko so v javnosti začeli šušljati o tajnem delovanju Kapucarjev, se je policija morala čeprav nerada vmešati, ker je bil vrhovni šef vsemogočne Sûreté Nationale (policije), Berthion, pristaša tega gibanja.

Policija je poskrbela, da se dejanskih voditeljev Kapucarjev niso odkrili, čeprav je vsa Francija vedela, da so med vojaškimi ustanoviteljci organizacije takšne znane osebnosti, kakor generala Weygand in Gouraud in da s Kapucarji odkrito simpatizira celo maršal Pétain.

MED VOJNO

Primer generala Michelina kaže, da Kapucarji celo med vojno niso prenehali svojega delovanja v korist Nemčije. General Michelin je član znane rodbine Michelinov, ki ji pripadajo največje avtomobilске tovarne na Francoskem. Glavne tovarne so ravno v Clermont-Ferrandu, središču kapucarskega gibanja. General Michelin, vojaški instruktor Kapucarjev, je bil poveljnik petega vojaškega okrožja s sedežem v Orléansu. Prav to peto okrožje je imelo med vojno posebno važno nalogo. Ker leži v osrčju Francije, so bila tu zbrana vojaška taborišča in mnoga industrijska podjetja. Skozi to okrožje gredo prometne žile velike strateške važnosti.

Dvoje dejstev kaže, kako je general Michelin izvrševal sabotažo:

Topovi in tanki, ki niso nikdar prišli na fronto

Lani v septembru se je morala francoska ofenziva ob Mozeli na lepem ustaviti, ker je težko topništvo, namesto da bi bilo prišlo na bojišče, ostalo nekje v notranjščini Francije. Uradni Temps je lani v oktobru na grozo svojih čitateljev ta dogodek zabeležil.

Se huje je general Michelin naredil s tanki. V okolici Bourgesa in Montargisa so tri tovarne izdelovale čudovite 70 tonske tanke, nenavadno hitre in okretne in močnejše oborožene kakor nemški tanki po 80 ton, ki so z njimi Nemci prebili francosko fronto. Ti francoski tanki niso nikdar prišli na fronto. Tanki, ki so bili tovarno že zapustili, so ostali v skladiščih streliva v petem vojaškem okrožju. Nekaj takih tankov sem občudoval na postaji v Vierzonu. In ko so Nemci v začetku junija zavzeli orléansko okrožje, so po poročilu nemške uradne agencije prvič zagledali te čudovite francoske tanke.

Drugi primeri sabotaže, ki sem jih videl na svoje oči, so bili v tem, da ukazov niso izvrševali ali so pa izvrševanje zavlačevali. Aprila 1940. leta sem bil v koncentracijskem taborišču v Sépauzu, takisto v petem vojaškem okrožju. Odpeljali so nas na delo v okolico Montargisa. Rekli so nam, da tam grade letališče. Narednik neke letalske divizije nam je povedal, da mora biti letališče zgrajeno do 1. aprila. Delali smo komaj dva tedna, potlej so pa delo ustavili.

Sovraštvo med Francozi in Angleži

V šestem vojaškem okrožju (Rouen-Havre) sem imel priložnost opazovati, kako so francoske vojaške oblasti sejale razdor med Francozi in Angleži. Šesto vojaško okrožje je bilo polno angleških vojakov in v Havre so dan za dnem prihajali novi transporti. Nezadovoljstvo se je začelo pri prehrani

General Gamelin

Edouard Daladier

Georges Bonnet

General Weygand

britanskih čet. V začetku je bilo določeno, da bodo angleške čete na Francoskem dobivale hrano v francoskih vojaških kuhinjah. Britanski vojaki v Havru so mi pripovedovali, da je bila hrana tako neokusna, da so morali živila uvažati iz Anglije in jih sami kuhati. »Zakaj pa tu niste hrane kupovali, če že ne marate francoske kuhinje?« sem vprašal Angleže. Vojaki so se nasmehili. »Francoski mesarji dajejo morda Francozom dobro meso, tisto, ki smo ga dobili mi, pa ni bilo porabno. Najbrže so jim to ukazale višje oblasti.«

Odnosi med francoskimi in britanskimi vojniki so bili zelo slabi. Francoski vojaki so imeli nalog, naj ne pozdravljajo britanskih častnikov. Francoske in britanske vojašnice so bile med seboj zvezane s hodnikom, ki je bil pa zabarikadiran, tako da se britanski in francoski vojaki sploh niso mogli sestajati. Mržnjo proti Angležem so inspirirali iz višjih krogov. Neki prijatelj mi je pripovedoval o pogovoru s svojim poveljnikom, navdušenim čitateljem lista Action Française. Ta list — brali so ga skoraj vsi častniki — je mnogo pripomogel, da so neki francoski krogi začeli simpatizirati z narodnim socializmom. Poveljnik taborišča je mojemu prijatelju izjavil, da so samo bankirji londonskega Cityja krivi vojne. Ko mu je moj prijatelj brez strahu odgovoril, da so tudi v Parizu bankirji, ki so vredni najstrožje kazni, je poveljnik takoj postal slabe volje in umolknil. Pogovor je končal z izjavo, da je Anglija glavni krivec vsega.

Generalisimus Gamelin se boji za svoj stolček...

Ne bi bilo lepo, če bi pozabil povedati, da si je general Gamelin zelo prizadeval preprečiti protiangleško propagando v francoski vojski. Imel je pa prav toliko uspeha kakor Jean Girardoux in George Duhamel, ki sta se umaknila iz informacijskega ministrstva in iz radijske cenzure, ker nista mogla preprečiti protibritanskega razpoloženja.

Gamelin ni bil dovolj energičen človek. Vselej, kadar so njegove zahteve in predlogi trčili ob opozicijo, je popustil, ker je bil zelo častihlepen in ni hotel tvegati svojega mesta. Gamelin sicer ni bil v neposredni zvezi s taboriščnim vodstvom, vedel pa je, kaj se dogaja. Molčal je, ker ni maral opoziciji dati priložnosti, da ga napade.

Daladier je Gamelina postavil za vrhovnega poveljnika namesto Weyganda, ker se je bil leta kolikor toliko kompromitiral v kapucarski aferi; kljub temu je Daladier zavračal ali prelaga skoraj vsak Gamelinov predlog o reorganizaciji vojske. Tako na primer niso pravočasno izvršili Gamelinovega načrta o utrditvi belgijsko-francoske meje. Daladier se je opiral na poročila svojih vohunov, da bo Hitler šele tedaj napadel Francijo, kadar bo opravil z Anglijo.

...general Weygand pa sanja o vojaški diktaturi

Ko je Weygand zamenjal Gamelina, je izgubil mnogo dragocenega časa, ker je iz kolega nasprotstva proti svojemu predniku izpremenil v vojski skoraj sleherni malenkost. Prav tako je Weygand zavrnil Reynaudov predlog o izpremembi v generalnem štabu. Sicer ni bil pristaša narodnih socialistov, a je sovražil Angleže in sanjal o vojaški diktaturi.

Nekateri francoski agenti v Belgiji, na Nizozemskem in v Švici so bili očitno podkupljeni. Zadovoljevali so se s tem, da so pošiljali podatke, dobljene od oseb, ki se je o njih vedelo, da so člani nemške poročevalske službe. Poročila, ki so jih te osebe pošiljale svojim francoskim tovarišem, so trdila, da Hitler sploh nima namena, da bi l. 1940. napadel katere koli države na zahodu, ampak da stremi vse njegovo delovanje na Balkan.

Gamelin je tem poročilom verjel, zato je ukazal generalu Weygandu, naj na Bližnjem vzhodu zbere armada, ki bi s pomočjo Turčije intervenirala v jugovzhodni Evropi. Spomladi l. 1940. so bili na severnem Francoskem zbrani le slabi oddelki francoske vojske. Celotno industrijsko središče severne Francije niso premestili in tudi ne izselili prebivalstva, kakor se je to zgodilo v Alzaciji in Loreni.

Sabotaža v letalski industriji

Glede sabotaže v vojni industriji je težko presoditi, kaj je bilo posledica namerne sabotaže in kaj nezadostne organizacije. So pa primeri, ki pri njih ni mogoče govoriti o nezadostni organizaciji. Povedal vam bom dogodek, ki se je pripetil v okolici Vierzona.

Tam so gradili veliko tovarno za letala, ali bolje, ljudje so mislili, da jo grade. V Vierzonu sem bil tri mesece in v tem času je le malo de-

lavcev gradilo tovarno, komaj nekaj ur na dan. Nekoč sem govoril z inženirjem, ki je delo nadzoroval. Malomarno mi je rekel: »Nikamor se nam ne mudi. Vojna bo dolga. Sploh pa imamo dovolj letal in če bo sila, jih lahko tudi v Ameriki kupimo.«

Pierra Cota, bivšega ministra za letalstvo, imajo navadno za glavnega krivca, da je bilo premalo letal. Prav mogoče je, da se Cot ni dosti brigal, da bi se produkcija letal že v mirnem času pospešila. Toda delovanje njegovega naslednika Guya la Chambra, Daladierjevega varovanca, je bilo vsekako mnogo hujše, lahko celo rečemo, pogubno.

Ta človek, ki je bil na čelu najvažnejšega ministrstva za državno obrambo vse dotlej, dokler ga ni Reynaud spodil, je meni nič tebi nič zapuščal svoje mesto in hodil na zabave v najvišji pariški družbi. Vse delo v svojem ministrstvu je poveril strokovnjakom. Sleherni predlog o gradnji kakšnega novega tipa letala je odobril ali zavrnil izključno na podlagi svojih osebnih odnosov z inženirji in lastniki letalskih tovarn. On je bil tisti, ki je na podlagi izjav strokovnjakov — napisanih po njegovih navodilih! — na vsaki seji vlade zatrjeval, da so nepotrebnost velika naročila v Ameriki. On je prepričeval vlado, da je francoska letalska industrija dovolj razvita, da bo kos vsem potrebam vojske, in da so francoski modeli boljši in okretnejši kakor ameriški. Neprestano je naročeval nove modele in zato se nikdar ni mogla začeti produkcija letal na debelo. Francoska letalska produkcija je bila v vojni le malo večja kakor v miru, ko je redko dosegala 100 letal na mesec.

KATASTROFA

Kljub vsem tem dejstvom bi bilo napačno sklepati, da je samo del politične desnice — industrijecev, finančnikov, višjih vojaških in civilnih uradnikov — odgovoren za polom Francije. Tudi levičarji so na svoj način pripomogli k porazu. Pretežni del naroda psihološko ni bil pripravljen za vojno. To negativno stališče prebivalstva je igralo veliko vlogo v docela nezadostni organizaciji; in to je brzčas glavna značilnost francoskih vojnih naporov.

Pacifisti

Pacifizem, to prevladujočo črto na današnjem povprečnem Francozu, so skrbno negovale prav vse politične stranke in organizacije. Se več, v kritičnih mesecih pred vojno se je francoski pacifizem skorajda izpremenil v defetizem.

Spominjam se, kako se je moja gospodinja, ki sicer ni pripadala nobeni politični organizaciji, vznemirjala ob misli, da bo morala Francija v vojno, če bo Hitler napadel Poljsko. Rekla mi je: »Zakaj jim ne bi dali Alzacije in Lorene? To je vse, kar zahtevamo od nas, a mi lahko živimo brez teh pokrajin. Ni vredno žrtvovati stotisočev življenj za to.«

Pacifizem francoskih socialistov je tradicionalen. Leta 1914. so Jaurésa ubili, ker je nasprotoval vojni. V začetku lanskega septembra so se prijatelji bali za Léona Bluma, da ga ne bi člani njegove lastne stranke umorili zato, ker je branil realno politiko in trdil, da je boj proti narodnemu socializmu neizogiben, čeprav je bil tudi on v bistvu pacifist. Pretežna večina socialistov so bili pristaši Paula Faura, ki je bil prepričan, da bi se dalo vojni izogniti, ako bi se Hitlerju dale proste roke v Vzhodni Evropi.

Pri tej faurovi protivojni propagandi so v glavnem pomagali delavci, ki so že več let delali v vojni industriji in ki so voditelji socialistične stranke kar masliši s poročili, da Francija ni dovolj pripravljena za vojno. Ta vera se je globoko zakoreninila med delavstvom, ki je verjelo, da mora Francija počakati še najmanj dve leti. Razen tega so bili socialisti tedaj prepričani, da se bodo v Evropi dogodki tako razvijali, da se Franciji ne bo treba vojskovati, in so želeli spopad med Hitlerjem in Staljinom.

Celo Léon Jouhaux, voditelj delavskih sindikatov, ki so imeli 5 do 6 milijonov članov, je kazal pacifistične nagibe, čeprav zaradi nečesa drugega. Bal se je namreč, da bo vojna vzela delavcem socialne in gospodarske pridobitve.

Komunisti

V začetku vojne so Jouhaux in njegovi sindikati prišli v prav kočljiv položaj. Vlada je zagrozila, da bo razpustila sindikate in zaprla njihove voditelje, če ne bodo iz njih izključili vseh komunistov. Toda komunisti so imeli v sindikatih dva milijona članov in mnogo važnih mest. Da bi rešil svoj položaj, je moral Jouhaux vsaj na zunaj zavreči svoje prejšnje prepričanje in igrati vlogo patriota in pol: komuniste so vrgli iz sindikatov, Jouhaux je pa prepričeval Daladierja o svoji lojalnosti.

Nadaljevanje na 12. strani

Skrivnost japonskega vohuna

ZA KULISAMI JAPONSKEGA IMPERIALIZMA

RAZKRITJA ITALIJANSKEGA ČASNIKARJA AMLETA VESPE

IZ ANGLEŠČINE PREVEDEL VLADIMIR PAVŠIČ

12. nadaljevanje

To »uradno poročilo« je značilno za vse pleme. Neomajno prepričanje, da je njihova pasma bogov, pasma, ki v primeri z njo vse ostale oblede do nepomembnosti in izginejo v nič, jim brani priznati, da so imeli pri kakem spopadu drugo besedo ali da so celo doživeli poraz. Japoncu poraz ni dovoljen. O tem, da je njegovo pleme vzvišeno, božansko, je tako prepričan, da je slep za še tako očitna dejstva. Tako tudi ne vidi svoje telesne manjvrednosti, ki krepko podpira pravilnost Darwinove teorije.

Kaj naj rečemo o japonski vojski in mornarici? To je stvar, o kateri Japonci sploh ne dopuščajo nobene debate: japonska vojska in mornarica lahko porazita združene mornarice in vojske vsega sveta skupaj... to je kakor pribito. O tem je trdno prepričan vsakdo na Japonskem, od cesarja pa do zadnjega premogarja.

Kako naj bi tudi bilo drugače? Vojska cesarja, ki izhaja naravnost od Amaterasu-O-Mi-Kami, boginje sonca, mora biti nepremagljiva. In če je nepremagljiva, je povsem razumljivo da mora biti tudi njen sleherni član — nepremagljiv.

Pisati torej, da je doživela poraz neka japonska vojaška patrulja, pomeni sramotiti vso armado, mikada in boginjo sonca. Če bi zapisali, da je neki Kitajec podminiral japonski vojaški vlak in ubil na stotine japonskih vojakov, bi trdili, nekaj skrajno nemogočega. Izpremenite torej nekaj Kitajcev v »sovjetsko vlado«, podcenjujte obsežnost katastrofe, zmanjšajte število mrtvih in ranjenih in pozabite omeniti, da so bili to vojaki: le tako bo rešena čast japonske vojske, mikada in stare gospe Amaterasu-O-Mi-Kamijeve.

Z dejstvi, kakršna so, ali z dejanji, kakor so se zgodila, nimajo japonska uradna poročila prav nobenega opravka. Prva in najvažnejša naloga japonskega militarista, ki pripravlja uradno poročilo, je povzdigovati in podarjati hrabrost in nezmagljivost japonske vojske in vsakogar, kdor nosi japonsko uniformo. Da doseže ta smoter, lahko pretirava, kolikor hoče, in tveže najbolj vzvišeno in najbolj smešno neverjetne stvari. Pohvala in zadovoljstvo vojaških oblasti sta tem večji, čim bolj neverjetno in čim bolj vzvišeno je poročilo.

V vsakem japonskem poročilu o spopadih s sovražnikom se pojavlja japonska bajka o samuraju, ki je pobil dva tisoč nasprotnikov — le številčno razmerje je nekoliko zmanjšano. Pretiravanja in zavijanja, ki ni se jim morate smejati lesene lutke, sprejemajo Japonci z vso resnostjo; prav v tej ogromni pretiranosti vidijo pravega japonskega duha.

V vseh štirih letih in pol, ko sem delal za japonsko armado v Mandžuriji, nisem bral enega samega japonskega uradnega poročila, ki bi točno predločilo še tako vsakdanji spopad z razbojniki ali irregulari. Japonci niso nikoli priznali, da jih je kdo premagal ali da so utrpeli težke izgube.

Kadar so pa zares zmagali, ni bilo pretiravanja ne konca ne kraja. Če bi prišlo komu na pamet, da bi zbral uradne komunikacije, ki jih je japonsko vojaško poveljstvo izročilo tisku, bi dobili prav humoristično zbirko humorističnih potegavščin.

Tako je na priliko tipičen primer japonske miselnosti: poročilo o bitki pri Sunbeiju, ki ga je objavil v časopisih divizijski poveljnik v Harbinu, general Tamon:

Dne 18. maja 1932. je oddelček 1200 japonskih vojakov v bližini Sunbeija (vas nekaj kilometrov od Harbina) zadel na razbojniško tolpo več ko 8000 mož, ki so bili dobro oboroženi s sovjetskimi puškami in strojnicami. Po strašnem šesturnem boju, med katerim je prišlo večkrat do spopadov na nož, je našim nepremagljivo hrabrim vojakom uspelo, da so zapodili razbojnike v beg. 1214 banditov je obležalo mrtvih in 763 ranjenih. Naši so imeli 14 mrtvih in 31 ranjenih. — Poveljnik divizije, general Tamon.

Prevedimo to lepo pripovedko o spopadu, ki mi je bil dobro znan, v jezik resničnih dejstev. Glasiti se mora takole:

V bitki pri Sunbeiju je močan oddelček irregularcev napadel skupino 3500 japonskih vojakov. Po obupnem odporu so se morali Japonci umakniti proti reki Sungari. Utaborili so se v obrežni ribiški vasi in čakali, da se znoči. V temi so se pod strašnim ognjem irregularcev poskušali v ribiških čolnih prepeljati na drugi breg. Izmed 3500 vojakov in več se je samo 1676 vojakom, med katerimi je bilo mnogo ranjenih, posrečilo priti na nasprotni breg. Ko so šest dni kasneje močna japonska ojačenja zasedla Sunbel, so

med vasjo in reko Sungari našli 907 japonskih trupel. Trupla so bila naga, zakaj obleke so odnesli s seboj »banditi«. V naslednjih 15 dneh so našli še 531 trupel v reki, med njimi truplo polkovnika, ki je poveljeval oddelku. 27. maja je dobil poveljnik japonske vojaške misije v Harbinu pismo, v katerem mu poveljnik irregularcev sporoča, da ima ujetih 382 japonskih vojakov in 11 častnikov ter predlaga zamenjavo ujetnikov.

Ta osnovna poteza japonskega vojaškega duha se ne razkriva samo v resnih vojaških zadevah, ampak tudi v preprostih stvareh vsakdanjega življenja.

Na priliko: japonski orožnik ustavi na cesti Rusa in ga hoče preiskati. Rus, ki je precej nadelan z vodo, ga zgrabi za ovratnik, mu odvzame samokres in ga tako pošteno natreška, da orožnik nazadnje obleži na tleh z zlomljeno roko in počeno lobanjo. Podnadzornik kriminalnega oddelka Feodorov pijanega Rusa aretirajo, odvde s seboj na policijsko postajo, ugotovi glavna dejstva ter napiše uradno poročilo.

Drugo jutro pa je ogenj v strehi. Poveljnik japonskega orožništva pošlje po podnadzornika Feodorova, ga strahovito omerja in mu zagrozi, da ga bo dal ustreliti.

»Kako si drznete zapisati, da pijan Rus lahko razoroži in pretepe japonskega orožnika? Opovali ste japonsko vojsko... svetega japonskega cesarja! Napišite drugo poročilo in skrbno premislite vsako besedo!«

Ubogi Feodorov ni vedel, kaj storiti, zato je vprašal za svet japonskega odvetnika Išibajši; odvetnik mu je napisal novo poročilo, ki je cel mesec dni dajalo harbinski policiji snov za dobre šale. Glasi se takole:

»Dne 5. junija 1933., ob desetih zvečer je japonski orožnik Sitaro Kakehi zadel ob skupino dvajsetih mladih komunistov, ki so razgrajali in žalili mirne meščane ter tako motili javni red in mir. Orožnik Kakehi je pogumno stopil h komunistom in jih pozval, naj se razidejo in nehajo razgrajati. Namesto da bi ubogali, so pijani komunisti navalili na predstavnika zakona ter ga začeli pretepati s palicami.

»Orožnik Kakehi pa se je branil kakor pravi samuraj z občudovanja vrednim pogumom. Navzlic resnim poškodbam, ki jih je dobil, se mu je posrečilo komuniste razgnati, aretirati njihovega vodjo in ga izročiti v trestvo spodaj podpisane. Ko je tako opravil svojo dolžnost, je Kakehi onemogel in izgubil zavest.

»Kot mandžurski policijski podnadzornik se čutim dolžnega, da opozorim visoke japonske oblasti na junaško vedenje orožnika Kakehija, polnovrednega predstavnika slavne japonske vojske, pravega samuraja, čigar junaštvo nas navdaja z občudovanjem.«

Znova napisano poročilo so japonske vojaške oblasti hudo pohvalile, Feodorovu pa je prineslo vso pohvalo.

Po treh mesecih je dobil orožnik Kakehi odlikovanje za svojo hrabrost.

18. POGLAVJE

LYTTONOVA KOMISIJA

Ko sem se 1. maja vrnil, je manjkalo samo še deset dni do prihoda Lyttonove komisije v Harbin. Teden dni prej so dobili vsi policijski oddelki ukaz, naj aretirajo in pozapro vse osebe, o katerih sumijo, da žele predložiti komisiji Zveze narodov kakšno pritožbo.

Japonski policijski sistem je najbolj zamotan, neverjetna in nerazumljiva stvar na svetu. V Mandžuriji bde nad izpolnjevanjem zakonov tele ustanove:

1. Japonska tajna služba. Njen šef je podrejen neposredno Tokiu in odgovarja samo Tokiu.

2. Japonsko orožništvo, ki je podrejeno japonskim vojaškim oblastem.

3. Orožništvo Mandžukua, ki je podrejeno vojaškim oblastem Mandžukua.

4. Državna policija Mandžukua, ki jo vodi ministrstvo za notranje zadeve Mandžukua.

5. Mestna policija, ki je pod nadzorstvom mestne uprave.

6. Japonska konzularna policija, ki odgovarja japonskemu konzulatu.

7. Kriminalna policija, podrejena mestnim oblastem, sicer pa neodvisna od mestne policije.

8. Državna tajna služba, podrejena vojnemu ministrstvu Mandžukua.

9. Železniška policija, podrejena železniški upravi.

Slehera med temi policijskimi oblastmi deluje samostojno, neodvisno od ostalih; namesto, da bi sodelovale med seboj in pomagale druga drugi, so si ponajvečkrat med seboj v laseh. Neverjetno je, koliko sovraštva, ljubosumnosti in mrznje je med njimi. Poglavitna naloga članov enega policijskega oddelka je vohuniti za člani drugih oddelkov in jih napadati, kadar koli nanese priložnost.

Često se zgodi, da ena policijska organizacija aretirajo kot sumljivo in družbi nevarno osebo, ki jo druga organizacija proglasi za vzor državljana in gentlemana. Naj navedem za primer bivšega milijonarja Kavalskega, ki so mu japonske vojaške oblasti uropale vse, kar je imel; ko je končno izprevidel, da ne more poravnati svojih dolgov, je napovedal bankrot. Državna in mestna policija sta se zavzeli zanj in vztrajali na tem, da je pošten človek in prav nič sumljiv; orožništvo in državna politična policija sta pa nasprotno trdili, da je čisto navaden lopov, ki je zmožen vsakega zločina. Vsi, ki so bili na sodišču, so se smejali, ko so poslušali ti dve popolnoma nasprotni si izjavi.

Ukaz za aretacijo vseh oseb, »osumljenih, da nameravajo« nesti Lyttonovi komisiji resnico na ušesa, je povzročil pravo veselje med policijskimi ustanovami v Harbinu.

Ukaz je zahteval, da se morajo vse aretacije izvršiti ponoči. In tako so razni policijski oddelki, ko se je znočilo, odjadrili v mesto in aretirali premožne ljudi, da jih bodo izpustili proti odkupnini, primerni njihovem premoženju. Že to je bilo dovolj hudo, toda tragedija je bila v tem: žrtev, ki je plačala odkupnino, recimo orožništvo, in ušla njegovim krempljem, misleč, da je zdaj svobodna, je že čakala druga policija — in spet je bilo treba odšteti denar. Tako so nekatere bogate Kitajce aretirali po petkrat ali šestkrat. Obrali so jih do kosti in jih za nameček kljub vsemu obdržali v ječi.

Vsi »sumljivci« naj ostanejo v ječi — tako so ukazale japonske oblasti — dokler ne odputuje komisija.

Vrgli so jih v podzemeljske celice k tatovom, razbojnikom, tolovajem in drugim zločincem. Mnogo so jih izpustili šele 30 do 40 dni po odhodu Lyttonove komisije.

Mesec dni pred prihodom komisije, so Japonci ukazali vrsti odličnih Kitajcev in Rusov, naj organizirajo posebne odbore, ki bodo predstavnikom Zveze narodov predložili razne »peticije«. Vse te »peticije« so pripravili in spisali Japonci sami. Kitajci in Rusi so morali samo podpisati svoja imena. Ni vredno omenjati, da so bile vse te »peticije« polne brezmejne hvale in navdušenja za slavno sedanjost in bodočnost Mandžukua.

Odbor za sprejem je bil sestavljen z največjo skrbnostjo. Vsakega člana tega odbora so natanko poučili, kako se mora vesti. Morali so se na pamet naučiti, kaj in kako bodo govorili. Če bi rekli kakšno besedo več ali manj, kakor so jih naučili, ali če bi le z najmanjšim znamenjem zanikali svoje besede, so jim zagrozili, da bodo take dodatke, opustitve ali protislova plačali z življenjem.

Lyttonova komisija je prišla v Mandžurijo, da preišče in razkrije, kakšen je položaj v resnici... Japonci so storili vse, kar so mogli, da vsakemu članu komisije prikrijejo dejstva, da ga preslepijo v vsakem pogledu. Prenapenjali so se tako in tako pretiravali, da so dosegli svetovni rekord budalosti in osmešili komisijo, koder koli je hodila.

Moderni hotel v Harbinu, kjer so se nastanili glavni člani komisije, je bil v pravem obsednem stanju. Prostore v bližini sob, določenih za komisijo, so zasedli japonski in ruski policijski agenti, na videz kakor gostje. Trije policijski agenti so bili postavljeni za pisarje v uradu, drugi so igrali kitajske natakarije, tekače, sluga v sobah, dvoranah, strežaje itd. Tri japonska dekleta, ki so se vdinjala policiji, so bila določena za sobarice. Na tucate agentov je vršilo službo v jedilnici, čitalnici, sprejemnici in vsepovsod okoli hotela. Iste previdnostne ukrepe so izdali tudi v drugih hotelih, tako v Grand-Hotelu in hotelu Novi mir (Novi svet), kjer naj bi se nastanili drugi člani komisije.

Dalje prihodnjic.

H. I. ANDERSEN: ZGODBA O KRESILU

Zdaj je bil naposled bogat; nosil je lepe obleke, si pridobil dosti prijateljev, ki so vsi govorili, da je izvrsten človek, pravi plemič. To je vojaku godilo. Ko je pa tako kar venomer zapravljal denar in ga nič več ni zaslužil, sta mu naposled ostala samo še dva belica.

Imel je res samo še bora dva novca. Moral se je preseliti iz prekrasnih soban, kjer je doslej stanoval, v tesno podstrešno izbo. Moral si je sam čistiti škornje in si jih krpati z debelo šivanko. Nobeden izmed prejšnjih prijateljev ni maral priti k njemu v vas, kajti vse preveč stopnic bi moral prekoračiti.

Bil je teman večer, posebno teman, ker si ni mogel kupiti niti luči; tedaj se je pa na lepem domislil, da ima kresilo, ki ga je bil pobral v votlem drevesu, kamor ga je bila spustila čarovnica.

Potegnil je kresilo iz žepa in prav ko ga je hotel prižgati in ko so iskre prasnile iz kresilnega kamna, so se odprla vrata in na pragu je stal pes, ki je imel tako velike oči kakor čajne čašice in ki ga je bil videl pod drevesom. Pes je vprašal: »Kaj veleivate, gospod?«

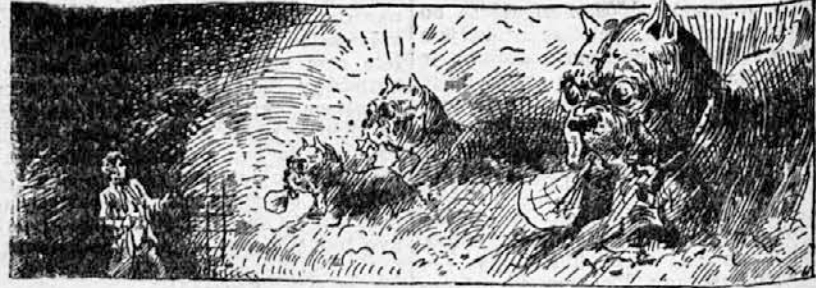

»Ta je pa dobra,« si je pomel roke vojak. »To je pa res vrló kresilo, če mi da, kar si želim. Veš kaj,« se je obrnil k psu, »priskrbi mi nekaj denarja.«

Pes je izginil, toda kaj hitro se je vrnil z mošnjo denarja v gobcu.

»Hej, zdaj pa vem, kakšno izvrstno kresilo je to!«

Če je kresnil enkrat, se je prikazal pes, ki je sedel na zaboji z bakrenimi novci; če je kresnil dvakrat, je priskočil tisti, ki je čuval srebrnjake; in če je kresnil trikrat, se je prikazal tisti, ki je sedel na zaboji z zlatom.

DALJE PRIHODNJIC

„DRUŽINSKI TEDNIK“
v vsako
SLOVENSKO HIŠO!

KRIMINALNI ROMAN

RUMENA KACA

SPISAL EDGAR WALLACE * PREVEDEL Z. P.

7. nadaljevanje

»Kaj pa hočete s tem doseči? Tam kar mrgoli Kitajcev. Več ko dve sto petdeset mož ima Ping-Su v službi. Ko bi vas njegovi ljudje zagledali, bi zagnali krik in vik, kakor da bi jih bilo dva tisoč. Prav zato stanujejo vsi njegovi ljudje v tovarni. Ne bo se vam posrečilo priti blizu, niti s podkupnino niti z dobro besedo.«

Clifford Lynne se je zagonetno nasmehnil.

»In vendar bom poskusil,« je dejal. »Vse, kar od vas želim, je ključ od vnanjih vrat. Drugo bo moja stvar.«

Veliki mož je prebledel ko zid — in roka, ki je v njej držal kozarec whiskyja, je drgetala.

»Tega menda ne mislite resno?« je hripavo vprašal. »Ljubi Bog, saj vendar ne boste šli tja, človek božji... Jaz vam ne morem utreti poti do tovarne. Poiščite si drug način. Naprosite policijo ali pa urad zunanjega ministrstva!«

»Policija in urad zunanjega ministrstva bi se mi smejala,« je odgovoril Lynne. »S svojimi očmi hočem videti, kaj se dogaja za obzidjem tega tri orale velikega poslasta. Natanko hočem ugotoviti, kaj počne Mr. Grahame St. Clay s temi svojimi skladišči, ladjami in motornimi čolni. Najbolj me pa mika dvorana 'Bele kose'...«

Leggat je že drhtel po vsem životu. Odprl je usta, da bi nekaj znil, toda beseda mu ni šla iz grla.

»Tam, preži smrt na vsakogar!« je naposled kriknil.

Jekleno trd pogled sobesednika mu je zaprl sapo.

»Morda čaka vas — mene prav gotovo ne!« je trdno dejal Clifford Lynne.

12. POGLAVJE

Delovanje kitajske trgovske družbe bi gotovo ne zbuvalo posebne pozornosti, če bi ji ne bili napravili odgovornosti za delavske nemire, nastale zaradi prevelike konkurence rumenih priseljencev. Vse London je vedel, da se je družba rodila z denarjem bogatih Kitajcev. Zato ni bilo nič čudnega, da so ustanovitelji vzeli v službo svoje rojake. Ko so se delavski nemiri naposled polegli in je oblast priznala delavcem kitajske trgovske družbe pravni obstoj, so sovražnosti počasi prenehale. Pritožbe so se pa spet ponovile, ko je začela v okolici kitajske tovarne pešati varnost in so se umori v njeni bližini od tedna do tedna množili. Kitajska trgovska družba je naposled zatrla tudi te govore s tem, da je dodelila vsemu svojemu delavstvu stanovanja za zidovi svoje tovarne. Prostorja je bilo dovolj, zakaj na omejenem prostoru je stalo nešteto praznih betonskih stavb. Nekoč med vojno je bila tu velika tovarna orožja, po vojni je pa delo opustila. Ping-Su je bil kupil vsa ta ogromna tovarniška poslopja po smešno nizki ceni.

Tovarna je stala ob bregovih le- ne vode Surreyskega prekopa. Imela je lastno ladjenico, kjer so teden za tednom razkladali in spet nakladali nešteto tovarnih čolnov in bark. Edino tovarni čolni so imeli belopolto posadko; na ladjah, ki so prevažali blago trgovske družbe na afriško obalo, so pa bili i častniki i mornarji sami Kitajci.

Tako imenovana »Rumena mornarica« je imela štiri ladje, ki jih je bila družba po smešni ceni kupila, ko je bilo plovstvo skorajda mrtvo. Videti je bilo, da tvrdka uspešno trguje z rižem, s svilno in z nešteti izdelki Daljnega Vzhoda. To robo so razkladali po navedi ob bregovih Poola nize Londona, na trg so jih pa spravljali po navadni trgovski poti. Ladijske to-vare so od onod dovažali z lahki-mi čolni po Surreyskem prekopu. Tovorili so zgolj takšno blago, ki ga je družba zlahka razpečala na Kitajskem.

Deževalo je, ko je Clifford Lynne zavlz s taksijem iz Old-Kent-Roada, da bi prišel kar moč hitro v Peckham. Malo pred zapuščenim prekopskim mostom je avtomobil obstal in Lynne je izstopil. Brž je sferju nekaj na kratko in po ti-hem naročil, potlej je pa krenil ob bregu prekopa. Nekje daleč je tulila ladijska sirena, sicer pa ni bilo slišati ne drugega šuma ne ropota. Brž je stopal po ozki obrežni ulici. Nekje je opazil na bregu privezan čoln; čolnar v njem se je polglasno pomenkoval z neko žensko.

Po desetminutni hoji je Clifford jel zadrževati korake. Natanko

pred njim na levi strani so mo-lele temne tovarniške stavbe v ne-bo. Zavil je skozi glavna vrata. Majhna vrata za pešce so bila od-prta. Pred njim je čepel neznan-sko velik kuli; videl ga je v svitu smotke, ki jo je možak hlastno vlekel. Stražnik ga je z grgrajo-čim glasom pozdravil — in Clif-ford Lynne mu je zamolklo vrnil pozdrav.

Malo više nad vrati je zavil pre-kop v levo; po nekaj korakih ni mogel kuli več videti Clifforda. Zdajci je obzidje zavilo v pravem kotu in pot ga je vodila skozi te-sen, temen prehod. Dež je padal zdržema; njegov plašč je bil že po-šteno moker. Potegnil je iz žepa električno svetilko, da si posveti po grapavi in kotanjasti poti.

Zdajci je našel, kar je iskal: ozka vrata, globoko vdolana v ob-zidje. Obstal je in nekaj minut napeto prisluškoval. Ker ni slišal glasu, je potegnil ključ iz žepa in ga po tihem vtaknil v ključavnico. Previdno in neslišno je odklenil vrata in smuknil noter.

Do kamor je videl, je na njegovi levisi molelo v nočno nebo glavno tovarniško poslopje. Na njegovi desnici je stala betonska lopa; žlebnica njene strehe je bila ko-majda v moški višini. Med vojno so v tej tovarni polnili bombe z razstrelivi in človek bi sklepal, da so prav v tej betonski lopi shra-njevali eksplozivne snovi.

Previdno je tipal pred seboj in si ni več upal prižgati lučke. Od nekoč iz teme je donelo zamolklo globoko zborovsko petje. Tamje nekje, si je mislil, morajo biti de-lavska stanovanja, ko je dognal, od kod prihajajo glasovi.

Lepo, široko kamnitno stopnišče, držeče v zemljo, ga je pripeljalo do vrat lope. Spet je obstal in nemo prisluhnil; potlej je vtaknil ključ spet v ključavnico in nalahno od-klenil. Ko je za hip prižgal sve-tilko, je uzrl novo stopnišče, držeče še globlje pod zemljo. Tam je opa-zil dvojne vrat, popolnoma drugač-

nih od tistih, ki jih je videl doslej. Oboja vrata so bila obilno okra-šena z rezljanimi liki in živo po-slikanimi. Celó, če bi ne bil več teh stvari, bi moral spoznati kitaj-ski umetniški slog.

Minilo je nekaj minut, preden je našel ključavnico; toda naposled se mu je vendar posrečilo, da je odklenil ena vrata. Ko jih je odprl, mu je udaril v obraz oster in omam-ljiv duh po kadilu; le predobro je poznal ta vonj. Kljub svoji srčno-sti je začutil, da mu je začelo srce burneje utripati.

Ko je skrbno zaprl vrata za se-boj, je posvetil s slepico vzdolž stene; nista minili dve sekundi, ko je že uzrl električno stikalo. Brez obojavljanja je prižgal luč. Pri priči sta zablesteli dve lesketajoči se električni svetilki na mogočnih bronastih stebrih.

Prostor je bil dolg in ozek; nad njim se je bočil nizek strop. Be-

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike, za-pestnice itd. Pere, suši, monga, in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in pub

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

tonske stene, ki so nekoč nemara čuvala eksplozivne snovi, so bile zdaj okrašene z rdečo svilo, vso povezene s kitajskimi reki. Pol-drugi meter od zidu so se vzpe-njali do stropa vitki stebri, ki so se zdeli preoblečeni s točeno zlato pločevino. Kamnitna tla so bila sestavljena iz svetlikajočih se pe-strih majolikastih ploščic in po dvorani so bile po dolgem položene tri temnorjave preproge. Toda vsega tega Clifford Lynne v teh trenutkih ni opazoval; vsa njegova pozornost je veljala podolgovatemu

Servirajte Vašim gostom mesto ruskega čaja o k u s n i

»EMONA«
cvetlični čaj

z limono, rumom ali mlekom.

Zahtevajte samo originalne pakete.

V vseh trgovinah.

Proizvaja:
Lekarna Mr. Bahovec — Ljubljana

marmornatemu oltarju na skraj-nem koncu dvorane. Za njim se je bleščal na kamnitnem podstavku simbol tajne družine: dvojje zlatih rok, prijateljsko sklenjenih. Ta simbol je bil pritrjen na rdeče po-loščenenem nosilcu, ki je bil ves po-pisan z zlatimi črkami.

Nekaj časa je Clifford prebiral te napise. Bili so prekrasni reki; opominjali so k čednosti in lju-bezni do otrok. Pod sklenjenima zlatima rokama je stal pod majh-nim, škrlatastodečim baldahinom dragocen prestol. Ko je stopil bliže, je opazil lesketajočo se svetlobo, ki je lila s konice oltarja. Strmeč je opazil, da je ves rob prestola posut z diamanti.

»Naj se zgodi kar koli!« je vzkli-knil, prevzel od tolikega sijaja, in iztegnil roko, da bi se dotaknil le-sketajočih se dragih kamnov.

V tistem trenutku je luč ugas-nila... Tema je objela vso dvorano. Clifford Lynne se je bliskovito obrnil in segel v hlačni žep po re-volver.

Zvižgaje je tedaj šinilo nekaj mimo njegovega lica. Slišal je, kako je udarila ostrina noža ob trdo steno; nož se je odbil in padel z zvenketom na kamnitna tla. Drug nož je prifrčal... Clifford je v smeri vrat dvakrat ustrelil. Za-slišal je stokanje, toda zdajci je zamrlo in zdelo se mu je, ko da bi kdo ranjencu z roko zamašil usta.

Globoka tišina je zavladovala v dvorani. Samo lahno drsenje bosih nog po gladkih tleh je pričalo o pričujočnosti Cliffordovih sovra-žnikov.

Clifford Lynne se je z velikim skokor pognal naprej in počenil. Kakor bi trenil, je sezul čevlje, zve-zal vezalke in si obesil čevlja za vrat, kakor je to večkrat storil kot

mlad učenček, kadar je brodil po prepovedanem ribniku.

Kmalu je spet vstal, neslišno ko miška, in se jel tipaje plaziti vzdolž položene preproge. Njegova ušesa so bila vajena ujeti še tako rahel šum, sleherni še tako pridržan dih.

»Klik!« je zažvenketalo. Jeklo je udarilo ob oploščena tla. Torej ga iščejo z golimi meči! Le koliko jih je?

Gotovo jih je manj ko deset, si-cer bi ne bili ugasili luči. Večja skupina bi se gotovo upala nasko-čiti enega samega moža, zakaj je slutila bi lahko, da ima neznanec kvečjemu dva revolverja.

Kmalu je ugotovil, da je zavila vrsta sedežev v levo. Torej se bliža vratom! Kazalo je uporabiti skraj-no pazljivost!

Obstal je spet in prisluhnil. Ne-kdo je globoko dihal... čisto tik njega. Nemara... čuvár izhodnih vrat...

Tedaj se je rečesča domislil. Ki-tajci si namreč na prav skrivno-sten način prišepetavajo nizko sikačo, nič glasneje, kakor stoka nočni veter.

»Vsi se zgrnite proti prestolu!« je šepnil. Govoril je kajpak yün-nansko narečje in res se mu je po-srečilo preslepiti čuvarja. Dihanje v njegovi bližini je prenehalo, zato se je jel po mačje plaziti proti vratom. Pri vsakem koraku je ob-stal in prisluhnil.

Preproge je zdajci zmanjkalo; njegov prsti so otipali svileni ob-klad, pol metra dalje pa golo steno. Trenutek se in že je smuknil skozi odprta vrata na stopnišče. Nad njim se je risala na nočnem nebu postava sklonjenega moža. Videti je bilo, da opreza in prisluškuje.

Clifford je obstal, da zajame sapo. Zdajci se je z dvema velikima korakoma pognal do zgornje stop-nice.

»Ako se samo zgaeneš je po tebi!« je siknil in pomolil stražniku re-volversko cev pod nos.

Možak se je prestrašil, toda brž se je spet znašel. Clifford je za-slišal smeh, ki ga je dobro poznal.

»Nikar ne streljajte. Mr. Lynne! Sic itur ad astra!« Toda meni je ljuba kakšna druga pot do ne-smrtnosti!

V siju svoje slepice je Clifford moža spoznal. Bil je oblečen v dolg plašč, segajoč mu do gležnjev, na glavi mu je pa čepela okrogla ki-tajska čepica.

Bil je Graham St. Clay.

13. POGLAVJE

Clifford je zaslišal korake bosih nog na stopnicah. Pri priči se je z dvignjenim revolverjem obrnil.

»Ukažite svojim psom, naj se vrnejo, Ping-Su!« je siknil.

Fing-Su je za trenutek okleval, potlej je pa vendar nekaj siknil. Drsanje je prenehalo, toda ko je Clifford pogledal vzdol, je opa-zil ob vhodnih vratih izdrt meč. Nasmehnil se je.

»Zdaj pa k izhodu, dragi prija-telj!« je vzkliknil. In prijel je Fing-Suja za roko z železnim pri-jemom in ga peljal tesno ob boku proti malim vratom v obzidju.

»Dragi Mr. Lynne,« je očitačo-de dejal Kitajec, »zakaj neki ni niste rajši pisali kratkega pisma, da bi radi videli dvorano naše lože? Bilo bi mi prav zares v velik čast, da sem vam mogel vse sam pok-a-zati in razložiti. Ti moji dobri lju-dje so se kajpak prestrašili, misleč, da je vdrl tat v naše svetlišče. Saj ste se vendar na svoje oči prepri-čali, da je tam spodaj cela kopica hudo dragocenih zadevic. Bodite prepričani, da bi me do smrti vest pekla, ako bi se vam bilo pri va-šem nocojšnjem obisku kaj zlega primerilo.«

Evropce ni odgovoril, zakaj nje-govi živci so bili do skrajnosti na-peti. Njegovi pogledi so švigali zdaj na levo, zdaj na desno; dobro je vedel, da so vsa dvorišča i olna oboroženih Kitajcev. Samo za tre-nutek naj bi se mu Fing-Su iz-muznil iz roke — in že bi bil nje-govo življenje zapečaten.

Očitno je tako mislil tudi Fing-Su. »Še nikoli nisem opazil, da ste živčni, Lynne,« ga je zbudel.

• Tako se pride na drugi svet (lat.).

(Po baselski National-Zeitung)

Dalje prihodnjič

IZ FILMSKEGA SVETA

Kultura filmske reklame

Filmska reklama po naših časopisih ni zmerom okusna; vse prepogosto se izgublja v superlativih ali pa v izli-zanih, preizkušanih reklamnih geslih, ki naj zamikajo občinstvo, da bi si ogledalo ta ali oni film. Naj naštejemo nekaj takšnih klasičnih reklamnih pri-devkov za filme.

Za ljubzenske filme: nepozaben, nežen, strasten, erotičen, ganljiv, pre-tresljiv in kar je še podobnih izlivov, ki pridejo v poštev v lestvici tega človeškega čustva.

Za zgodovinske filme: herojski, mo-numentalen, silovit, nepotvorjen in resničen.

Za zabavne filme: briljanten, sme-ha poln, očarljiv, poln šarma, burkast, gromek.

Za kriminalne filme: senzacionalen, viatolomen, grozoten, film razplamte-lih strasti, skratka film »samo za do-bre živce«.

Za vse filme: nenadkriljiv, edin-stven, najboljši in največji umetniški film na svetu.

Ta ali oni bi sicer dejal, da rekla-ma mora biti nekoliko vsiljiva, saj je nje namen, da zbode človeka v oči in ga opozori nase. Vendar reklama ne sme biti banalna in neokusna. Včasih sicer bereš reklamni oglas za kakšen film, ki je bela vrana med jato črnih: to je oglas, ki seznanja obiskovalca kina z glavnimi junaki filma, z okoljem, ki se v njem godi dejanje, in s kritiko občinstva iz raz-nih drugih mest. Takšna nevsiljiva reklama je že za 50% boljše od re-klame, ki se glasi nekako takole: »Oglejte si največji vohunski film se-zone z največjimi umetniki filma v glavnih vlogah!« Lastniki kinov mor-da mislijo, da takšna reklama najbolj vleče. Stavila bi, da se motijo. V sa-mih presežnikih se človek ne znajde, nekakšen naraven instinkt ga opozori, da vsi ti »naj« ne morejo biti resnični, in ker v reklamni in bistvenih podat-kov o delu samem, rajši počaka kri-tike svojega znanca, kritike, ki je si-cer bolj skromna, toda objektivna.

Hvale vredno je, da beremo v časo-pisih včasih še nekaj tednov pred pri-hodi filmov objektivno kritiko umet-nin s platna, kajti le tako si lahko ustvarimo mnenje o kakšnem filmu. Vendar bi morali biti pa reklamni le-

taki, reklame v časopisih za filme resnejše in bolj kultivirane. Kje drugje kakor v Ljubljani se je zgo-dilo, da je neko filmsko podjetje pri-poročalo film ... po romanu Vicki Bauma ... ko vendar že vsaka sred-nješolka pozna dela te znane pisate-ljice. Morda bi bilo dobro, če bi kini izdajali nekakšne filmske sporede, po-dobne gledališkim sporedom z na-tačnim, resnim in verodostojnim po-pisom filmov, ki jih ima na sporedu. Takšen spored mora biti kajpak napi-san v spodobni slovenščini, ne pa ta-ko, kakor nekatere reklame. Mnogo je ljudi, ki ne gredo na lim neokusni reklami in v dvomu o filmu — rajši ostanejo doma. Resna reklama za fil-me torej ne bi bila v korist samo obiskovalcem kina, temveč tudi njih lastnikom.

K. N.

Filmsko pismo iz Newyorka

Napisal R. R. Plant

Ni dolgo tega, kar so nekateri za-trjevali, da so biografski filmi za nami, da se nihče ne zanima več za življenje velikih mož na platnu. Izre-den uspeh obeh filmov iz Edisonove-ga življenja je pa postavil to trditev na laž.

Dva nova biografska Metro-Gold-wyn-Mayerjeva filma sta dobila pri-znanje filmskega občinstva in sta ga tudi res vredna. Prvi film iz Edisono-vega življenja »Mladi Edison« z ne-uničljivim Mickeyjem Rooneyjem v naslovni vlogi, je še nekoliko izumet-ničen. Opazimo, kako teče dejanje na ljubo poznejšim izumom in črtam izumiteljevega značaja; nekoliko na-merno in pripravljeno učinkujejo tudi nekateri dogodki. Vendar je ves film veder, zanimiv in brez prepogostih melodramatskih prizorov. Velika tek-ma s smrtjo ob koncu filma, ko gre za to, ali bo zasebni Morsov signal rešil lokomotivo, ki drvi proti prepa-du, je kajpak vsakdanja ameriška ru-tina. — »Edison« — mož je vse bolj uspel film. Vase zaprt, udržan in re-sen, razglabljač izumitelj, kakršne-ga je ustvaril Spencer Tracy, je vse bolj simpatičen in prepričljiv kakor nekoliko vsiljiva postava, ki jo je podal mladi Rooney.

Umetniški dogodek letošnje sezone je film »Our Town«, filman po gleda-liški igri Thorntona Wilderja. Holly-wood je tvegal nevaren poizkus in ta

poizkus se je posrečil čez vse prič-a-kovanje. »Our Town« je majhno me-sto, zaspano provincijsko mesto neke na Zapadu; njegov življenjski pripo-veduje gledalcu zdravnik tega meste-ca. Sezorili so način pripovedovanja francoskega umetnika Saše Guityrja, vendar ne za virtuosno ilustriranje kakšne šaljive zgodbe, temveč za re-alistično prikazano življenje tega me-steca, vse od leta 1902. do leta 1928. Filmanje zadnjega dejanja, ki se od-igrava med umirli, je menda izmed najtežavnejših problemov, ki se je z njimi kdaj spoprijel Hollywood. Filmu na čast je treba priznati, da je reži-ser ta problem spretno rešil; v filmu bomo spoznali za nas novega igralca Franka Cravena, ki igra pripovedo-valca zelo simpatično in prikupno.

Neko drugo gledališko delo, ki so ga producenti kupili zaradi velikega uspeha, ki ga je doživelo na odru, je zgodba iz »slumov«, tematično poglavje iz življenja delavcev v tovarnah za konzerve, film »Primrose Path«. Na odru očarjujoč primer najmočnejšega in najvernejšega realizma, na platnu ljubzenska zgodba iz »nižjih slojev«. Za Evropca silno zanimiv film že za-to, ker nam kaže drobce Amerike, ki o njej ničesar ne vemo, in ker nam je dokaz, kako znajo Američani dan-es ustvarjati ljudi iz mesa in krvi. Zgodba o dekletu, ki so se v njeni družini vse ženske posvetile najzlo-glasnejšemu in najstarejšemu poklicu ženske, ni prav nič sentimentalno pri-kazana. Stara babica nadomešča cel seminar gledališke umetnosti; kako more pa osemletno dekletce tako pre-pričljivo igrati težko vlogo, mi je uganka. »Primrose Path« je visoka šola ameriške filmske umetnosti.

Visoka šola plesa, vsakoletni film plesnega umetnika Freda Astairja — letos so jo krstili za »Broadway 1940« — na nekaterih mestih razočara. To pot pleše Astaire z Eleanor Powel-lovo; njegova plesna rutina zaseni njeno malone v vsakem prizoru. Ra-zen tega ima Eleanor Powellova ne-kaj »dramatskih« prizorov, kjer njena umetnost čisto odreče; tretjič pleše poleg Astairja še George Murphy, ta-ko da je drobčih, vrtinčastih nog za gledalca že kar preveč. Film je kaj-pak razkošno opremljen in bo zato ljubitelje Freda Astairja kljub vsemu razveselil.

ŠPORTNI TEDNIK

Na balkanijadi smo se postavili

Letošnje balkanske igre v Carigradu so bile okrnjene. Romunov in Bolgarov ni bilo in nastopili so samo Grki, Turki in Jugoslavlani. Zato tudi niso ocenjevali posameznih mest. Prireditelj je spet pokazal, da je lahka atletika v tem delu Evrope mnogo napredovala. Škoda, da zaradi notranjih trenj ni smogli nastopiti v najmočnejši postavi.

V teku na 100 m je zmagal Beograjec Stefanović v 11 sek. V zaprekanju 110 m je tesno zmagal stari lev Grk Mantikas v prav dobrem času 15 sek. V metu krogla je bil favorit naš Kovčević, a je zaradi nevarne majhne krogle zasedel šele četrto mesto. Zmagal je Turek Aral s 14.40 m. Ljubljancin inž. Stepišnik je že več let aboniran na naslov balkanskega prvaka v metu kladiva. Tudi tokrat ga ni mogel nihče ogroziti. Zato je prekosil samega sebe in s svetovno znamko 54.42 m postavil nov jugoslovanski in balkanski rekord. Zagrebčan »don Pedro« Golić je bil drugi s 45.21 m. Lep uspeh sta na 400 m dosegla Jugoslavlani Despot in Kliner. Zmagal je Turek Melih v 50.5, sledila sta Despot s 50.7 in Kliner s 50.9. V skoku ob palici je Beograjec Lenert s 3.60 m zasedel za zmagovalcem Grkom Tanosom (3.70 m) šele tretje mesto. Izredno se je postavil Ljubljancin Kosir, ki je v dramatičnem finišu potisnil odličnega turškega tekača Maksuda na drugo mesto. Kosir je tekkel 4:04.4. Sledila je zmaga Lazarevića (Jugoslavlja) v skoku v daljavo s 7.06 m. Četrty je bil Lenert iz Beograda s 6.95 m. V štafeti 4x100 m smo bili zaradi slabih predaj šele tretji za Turki in Grki.

V nedeljo je Jugoslavlja beležila dve nadaljnji zmagi, spet po zaslugi Slovencev. Pri skoku v višino je zmagal Grk Lekasas s 187 cm. Naš Abramović je s Turkom Zefrijem delil 3. in 4. mesto s 180 cm. Pri teku na 200 m je zmagal Melih (Turcija) v 22.6, Ljubljancin Račić je pa bil tretji s 23 sek. Beograjec Stefanović je bil po mnenju naših atletov drugi, a so mu sodniki prisodili peto mesto. V teku na 800 m so naši najboljši ostali doma. Tako se je zgodilo, da smo bili po Markoviću (2:01.6) šele drugi. Nov balkanski rekord je postavil Grk Silas, ki je zalučal disk 50.10 m daleč. Zagrebčan Čurić je bil s 41.15 m tretji. V zaprekanju na 400 m smo s Ljubljancem Klinerjem zasedli tretje mesto (58.9). Vnovič se je Ljubljana postavila v metu kopja. Član Planine Mavšar ga je vrget 64.24 m daleč, 3 m dalje kakor drugoplasirani. Mavšarjev rezultat je nov jugoslovanski rekord. Tretji je bil Zagrebčan Markušić z dobrimi 59.80 m. V balkanski štafeti (800x400x200x100 m) smo nastopili v postavi Kosir, Kliner, Račić, Stefanović. Torej trije Ljubljanci in Beograjec. Zmagalo je odločil Kliner, ki je pridobil 8 m prednosti in je naš poslednji mož rezal ciljno vrvilo z 20 m naskoka v času 3:25.8.

V Ljubljani je imela na stadionu miting Planina. Bilo je nekaj prav dobrih rezultatov. Na 400 m s zaprekami je dosegel Pleteršek (Celje) 59 sek., na 100 m Zorko (Zeleznikar) 11.2, na 1500 m F. Srahar (Concordia) 4:06, na 800 m isti 1:58, v skoku ob palici Orošy (Rapid) 3.50. Obenem je bil tudi ženski miting.

V soboto je bil v Ljubljani ustanovni občni zbor Slovenske liahkootletiske zveze. Na zborovanju je opozicija, ki se ne strinja z delovanjem Slovenske atletske zveze in to so skoraj vsi slovenski klubi — v znak skladnega dela vse sklepe sprejela soglasno. Novi zvezi predseduje dr. Stanko Lapajne, tajnik je Milutin Zupančič, tehnični referent pa prof. Drago Stepišnik.

V nogometu je slovenska liga odigrala 6. kolo. Ljubljana je doma slavila nad Olimpom visoko zmago 10:0. Največji zaslug za dvočlenski izid je imela napadalna vrsta v sestavi Smolej, Lah, Jež, Bertonec II, Erber, V. Trbovljak. Je Amater proti Zeleničarju izgubil prvo točko. Domači niso bili kompletni. Gostje so v drugi polovici pri stanju 2:0 za Amaterja zaigrali izvrstno in zasluženo izenačili. V Mariboru je Mars nadejano premagal Maribor s 3:1. V Kranju se je Kranju po težki borbi posrečilo premagati Bratstvo s 4:1. Rezultat nikakor ne ustreza, ker sta si bila nasprotnika enakovredna.

Pri prvenstvu I. razreda je Svoboda premagala Grafiko z 2:1, Jadran Moste s 3:1, Celje Jugoslavijo s 4:1, Hermes in Disk sta igrala neodločeno 3:3.

V hrvaški ligi je Hajduk v Varaždinu premagal domačo Slavijo 1:0, v Zagrebu sta pa Gradjanski in Concordia igrala 2:2. V srbski ligi je BSK v ekshibicijski igri porazil Jugoslavijo s 3:0. V Sarajevu sta igrali Slavija in Jugoslavija iz Jakube 3:3, v Novem Sadu Vojvodina in Gradjanski 0:0, v Subotici je pa Zak premagal Bato 3:1. Baski in Jedinstvo sta igrala 1:1.

Velik praznik so imeli motoristi. V Zagrebu so se Slovenci prav krepko uveljavili, vsem na čelu »leteči Kranjci« Starič, ki je beležil dve zmagi, prav toliko pa tudi Mariborčan Čerč. V Beogradu so tudi bile motorne dirke. Spet so najboljša mesta zasedli slovenski dirkači. V skupini sportnih motorjev je trikrat zmagal Dušan Breznik, član ljubljanskega Avtokluba. V hitrosti je posekal celo dirkalne avtomobile. Dosegel je namreč povprečno hitrost 108.54 km na uro.

Na običnem zboru Ljubljanske zimsko-sportne podzveze so za predsednika izvolili dr. Mirka Kuhlija.

Jugoslovanska plavalna zveza je vse Viktorijine tekme v ligi razveljavila, ker je odstopila med tekmo z Jugom v Dubrovniku. Končni vrstni red v plavalni ligi je zdaj naslednji: Ilirija 386 točk (povpreček 64.33), Jug 372 (62), ZPK 276 (46), Jadran 273 (45.50).

Kdo je Francoze pokopal? Francozi sami!

Nadaljevanje z 9. strani

Komunistična propaganda proti vojni je bila zdaleč hujša kakor propaganda nekaterih skrajnih skupin socialistične in radikalnosocialistične stranke. Odkar sta pa vlada in javnost začeli gonjo proti komunistom in jim nalagali težke kazni, je postalo delovanje teh skupin dosti manjše, kakor se je splošno mislilo.

Kolikor so komunisti imeli sploh vpliva, je šel na rovaš okoliščine, da je propaganda proti vojni, naj je že prihajala z leve ali desne, učinkovala na ljudi. Po objavi rusko-nemške pogodbe so komunisti izgubili stotisoče članov, a tudi člani organizacij, ki niso pripadale komunizmu, so mislili, da so argumenti komunistične protivojne propagande precej tehtni.

Radikalni

Ne samo komunisti, tudi pripadniki drugih političnih naziranj so trdili, da Francija ne bi bila smela v vojno brez Rusije kot svoje zaveznice. Komunistična protivojna propaganda je zlasti vplivala na ženske v večjih mestih, ni pa prodrla globlje v vasi, ki so bile sicer pacifistične. Daladierju je bilo zato mogoče izjaviti vojaškemu odboru v parlamentu, da ni znana prav nobena sabotaža socialističnih ali komunističnih delavcev, in celo generalni štab je objavil samo ugodna poročila o vedenju komunistov na fronti.

Po drugi strani je radikalnosocialistična stranka delala brezobzirno propagando. Ta stranka, ki je glavni vzrok poloma Francije, je imela v svojih vrstah tipe in odtenke »kompromisnih« duhov, začeni pri platonskih simpatiziranjih narodnega socializma, kakršni je bil Bonnet, pa do odkritih defetistov, kakršni je bil de Monzie, ki je od vsega začetka vojne z Nemčijo pridigal pol cinično, pol resignirano o nesmiselnosti vojne. V Oeuvru, uradnem glasilu radikalnosocialistične stranke, se je jasno zrcalila ta notranja razcepljenost, in to je pri ljudeh povzročilo zmešnjavo; saj so bili uvodniki tega lista polni glasov in namigavanj o miru, medtem ko je takoj na tretji strani lista ga. Tabouisova pisala o veličastnih naporih francoske vojske.

Defetisti

Docela defenzivni način vojskovanja je podžgal vse pacifistične in defetistične tendence. Skoraj sleherni francoski državljani, ki sem z njim med vojno prišel v stik, naj je že bil trgovec, železnikar ali kmet, mi je skoraj isto govoril: »To ni prava vojna. To so samo diplomatski prepriki, ki bi se bili lahko uredili, ne da bi klicali pod zastavo milijone ljudi in ne da bi vso deželo postavili na glavo.«

Zlasti ogorčeno so ženske izražale to misel. Zdi se mi, da bi bilo vse dosti drugače, če bi se bila vojna na zahodnem bojišču že lani v septembru razvila in če bi bila francoska vojska tedaj začela ofenzivno ob Mozeli. Če bi se bilo to zgodilo, bi bil tedanji pacifizem izginil. Toda ofenziva se ni začela, na fronti se ni dogajalo nič posebnega, brezglavost v državi je postajala čedalje hujša, z njo pa tudi ravnodušnost in želja, naj se vojaštvo odpočije iz te na videz nesmiselne vojne. Celo častniki so bili teh misli. Eden izmed poveljnikov našega taborišča je skoraj vselej pripomnil, ko je prečital časopise: »Ne razumem te vojne. Mi ne napadamo, a tudi Nemci ne napadajo. To ni nikakršna vojna. Bolje bi bilo, da gremo domov in počnemo kaj koristnega, diplomati naj pa sami igrajo svojo igro.«

Brezglavost

V aprilu in maju so poslali stotisoče francoskih vojakov domov zaradi dela na polju Prebivalstvo je v tem videlo dokaz, da v bližnji bodočnosti ni pričakovati sovražnosti. Nekatere starejše letnike so celo docela demobilizirali.

V našem taborišču so stražili vojaki, ki bi jih bili morali demobilizirati prav tedaj, ko je Hitler začel ofenzivno. Se zdaj vidim svojega prijatelja Dumonnierja, kako drži v tretjaletni roki časopis in solzni oči govori: »Ali kaj razumeš? To je nemogoče. Ali se spominjaš uvodnika v včerajšnji številki, ki ga je napisal neki vojak, da nameravajo Nemci vdreti v neko jugovzhodno državo? Mar so to lažnivci ali zločinci? Mar nimamo obveščevalne službe, ki bi to že prej vedela?«

Dumonnierja in ostale straže niso demobilizirali in pustili domov, ampak so jih kar na hitro poslali na bojišče. Spadali so k letniku, ki se je boril že v svetovni vojni. Vojake teh letnikov so bili poklicali pod orožje decembra; služili so kot obrežna straža v Havru. Ti ljudje niso videli topa že od 1918. leta, a oboroženi so bili s puškami iz 1866. leta, ki zanje sploh ni bilo streliva. In to so bile čete, ki so od njih pričakovali, da bodo branile severno Francijo pred inva-

zijo nemških tankov! Dvomim, da so mogli Dumonnier in njegovi tovariši na bojišču kaj opraviti. Ne samo zato, ker niso bili dovolj izurjeni in so bili slabo opremljeni, ampak še bolj zato, ker je bila njihova morala zlomljena, še preden so prišli na fronto.

Stotisoči ljudi kakor Dumonnier so padli kot žrtev svojega pacifističnega čustvovanja in vladne propagande, ki je takšno čustvovanje izpodbujala. V teh majskih dneh, ko se je ofenziva šele začela, so že bili premagani. »Upajmo, da se bo zgodil drugi čudež na Marni,« mi je rekel poveljnik taborišča, ko se je poslavljaj. Toda njegov smehljaj je bil nejeveren in otožen.

To pričakovanje drugega čudeža, to pričakovanje »nove Marnes«, je netiljo plamen razpada, ki je bil že tedaj zajel Francijo. V mnogih primerih je pomanjkanje organizacije mejilo že ob sabotažo. Ravnodušnost nasproti temeljnim dolžnostim je bila zvezana z nebrzižnostjo do sleherne konstruktivnosti. Preurediti gospodarsko in socialno življenje naroda med vojno je nedvomno veličanska naloga, a napake francoskih vojaških oblasti in državne uprave so bile tako hude, da se ne dajo opravičiti.

Na Francoskem niso mobilizacije izvršili po letnikih, ampak po vojaški izvežbanosti v kadru. Tako so 30 let stare ljudi, izučene za topničarje in pilote, poklicali pod orožje pred mlajšimi, ki so ostali brez posebnih vojaških vaj. Dejansko to pomeni, da so najprej vpoklicali ravnatelje in lastnike industrijskih, trgovskih in gospodarskih podjetij, njihovim nameščencem pa pogosto prizanesli. Zato je gospodarstvo ohromelo, saj so mnogi mobilizirani ravnatelji in lastniki morali svoje obrate zapreti, ko se je začela vojna, in odpuštili nameščence.

»Zabušanti«

Tako so že prvi vojni dnevi ustvarili v trgovini nezasičen zastoje. Prav tako je povzročalo hudo krio, da so starejši morali v vojno, ulice so bile pa prepolne mladih ljudi med 20. in 30. letom. Pozneje so se pojavile razne ovadbe in pritožbe, zlasti proti raznim »specialistom«, ki jih je vojni ministerstvo opustilo fronte službe in jih poslalo na delo v vojno industrijo. Zaradi teh »specialistov« je prišlo do mnogih spotik in je vojni ministerstvo moralo ustanoviti posebno komisijo z nalogo, da s pomočjo vojaške policije uлови te »specialiste«, in res so jih nekaj tisočev poslali na fronto. Vse to se ne bi bilo zgodilo, da je bil na razpolago enoten načrt za uporabo pravih specialistov.

Ministrstva za vojsko, finance in delo so vsako zase izdelovala načrte in jih venomer izpreminjala in razširjala. Zato pogosto ni bilo mogoče izvedeti, kdo je »zabušanti« in kdo

spodobnejši za važnejša opravila v zaledju kakor na fronti.

V tej zadevi kakor tudi pri organizaciji tujcev ni minister za delo Pomaret pokazal prav ničesar. Neprestano je izdajal ukaze in jih zamenjal z novimi. Zakon o mobilizaciji tujcev, ki je on dal pobudo zanj, je izšel letos v januarju. Po tem zakonu so morali vsi na Francoskem živeči tujci opravljati kako vojaško ali državljansko pomožno službo, razen državljanov nevojskujocih se držav in onih, ki so jim bili priznani pravice beguncev. Stotisoči so bili prizadeti, a vpoklicali niso nikogar. Nerazumljiva stvar; poudariti je pa treba, da bi bili ti tisoči lahko zamašili vrzeli v vojni industriji, ali bi jih bili pa uporabili za utrjevalna dela, tako potrebna v severni Franciji.

Kaos vsepovsod

1.9.1940. je bil dan, ko se je v vojni industriji začel kaotičen razpad. Vsi tisoči delavci, ki so bili mobilizirani, niso bili pripravljeni na delo, saj so bili v vojni industriji, ali bi jih bili pa uporabili za utrjevalna dela, tako potrebna v severni Franciji.

Najbolj ogorčeni so bili starci, žene in otroci, ki so jih v začetku vojne izselili iz nevarnih predelov. Bilo jih je okoli milijona, a poslali so jih v srednjo Francijo. Čeprav je načrt generalnega štaba računal s preselelitvijo, niso za njih nastanitev ničesar pripravili in oblasti niso vedele, kaj bi storile in kako bi te trume uporabile. Zene in otroke so enostavno stlačili v skednje in v šrambe brez postelj in celo brez odevi. Načelniki nekaterih okrožij so onemogočali opazovali, kaj se dogaja, in začeli so zabavljati na Pariz. Položaj evakuirancev je postajal čedalje hujši in vlada je morala postaviti Chautempsa za komisarja za begunce. Chautemps je bil enkrat na inšpekcijskem potovanju in — vse je ostalo pri starem.

Ministrstva in oblastva so se venomer pričala o pristojnosti. Daladierjeva vloga »moža močne roke« je bila zgolj poza. Dejansko je bil pre slab in njegova volja se v ministrskem svetu ni mogla uveljaviti. Med vojnim in notranjim ministrom so se vsak dan pojavljala nova nasprotstva.

Grobarji Francije

Ne ve se, ali bi se bilo Reynaudu posrečilo popraviti škodo, ki so jo Franciji prizadel Daladier, Bonnet, Sarraut, Chautemps, Pomaret, Flanidin, Laval, de la Rocque, Doriot in Déat, in sto drugih. Reynaud je nedvomno imel voljo uvesti red in zdravilo življenje na Francoskem, a tudi on se je zavedal vseh onih sil, ki so ugonobile moč države. Zato so mu tudi na vsej njegovi poti metali polena pod noge, kakor so tudi vse Kerilliove članke v listu *Epoque*, kjer je kazal na prave izdajalce in saboterje, plenili. Edino v času Reynaudove vlade je de Kerillio vnovič lahko pisal svobodno, a tedaj je bilo že prepozno. Država je že bila razkrojena in veliki čudež, ki so ga mnogi pričakovali, se ni pojavil.

Ta čudež bi se bil moral zgoditi lani v septembru; sestajal bi iz čil-

ščenja celotnega državnega aparata. Spomladi 1940. je bila igra izgubljena, še preden je Hitler udaril, in zdi se mi, da je bil Berlin o tem mnogo bolje poučen, kakor je to Pariz sploh kdaj mogel razumeti.

MALI OGLASI

LOVCI IN TURISTI ne premišljujejo, kje naj si nabavijo lovsko in gojzrečevlje. Res strokovno in solidno so posreženi le pri **Braković** — Ljubljana, Igriška 3

Grafološka pisarna
Globočnik Feliks, grafolog
Ljubljana, Pražakova 11

Izdeluje psihoanalize, expertize, ocene, dokazila itd. Strokovno delo, diskretna zadržanost.

NEKADILEC POSTANETE v treh dneh z našim zanesljivim in popolnoma neškodljivim sredstvom »Nikotinol«. — Velika steklenica din 70,—, mala din 60,— Pošljite po povzetju »Jugopotent«, Ljubljana, Dvorčakova 8. Iščemo zastopnike.

POČITNICE DOMA. Letos ni pravega vremena. Sončite se doma z našo patentirano ultravijolno obsevalko. Original Rub. Po par obsevanjih dobite lepo športno rjavo polt. Zahtevajte prospekte! »Jugopotent«, Ljubljana, Dvorčakova 8. Sprejemamo zastopnike.

REVMATIZEM, išijas, nevralgija, zamaščenost uspešno zdravite z našim masajnim aparatom »Vibrator«. Izbor en tujci za nego lepotice. Cena din 420,—. »Jugopotent«, Ljubljana, Dvorčakova 8. — Iščemo zastopnike.

NALIVNA PERESA s prozornim držalom, zlato pero z desetletnim jamstvom dobite od din 60,— naprej samo pri »Jugopotent«, Ljubljana, Dvorčakova 8. Iščemo poverjenike.

POSODILA dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujemo po 5 odstotkov. Vsi varčevalci brezplačno zavarovani. Zadruga »Moč doma«, Ljubljana, Dvorčakova 8. — Iščemo poverjenike.

IZDELJEMO GUMBE
Pobiramo spuščene pentlje na nogavicah
GALANTERIJA VERDAJ
Ljubljana, Igriška ul. 14

OREHOVA JEDRCA
sortiran cvetlični med in medicio dobite najceneje v
MEDARNI
Ljubljana, Židovska ul. 6. 48. T.

VOJNO SKODO
in druge drž. papirje kupujemo proti takojšnji gotovini. Tudi posamezne komade
RUDOLF ZORE
Ljubljana - Gledališka ulica 12

OKAMA MAZILO
Iz zdravilnih zelišč. Čudovito uspeh pri raneh, opeklinah, obuljenjih, volku, turih in vnetjih itd. za nego dojenčkov pri kožnem vnetju, izpuščaji in brastah na temenu, za razpoke prsne bradavice.
Dobit se v lekarnah in drogerijah.

KOLESA
damska in moška, najnovejši letošnji modeli v največji izbiri napredaj po neverjetno nizkih cenah.
NOVA TRGOVINA
TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 36
nasproti Gospodarske zveze

Premog-Koks-Drva
RESMAN LOJZE - Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21
Telefon 44-90

PROTI MALOKRVNOSTI, bledici, splošni slabosti, slabemu teku, za regeneracijo krvi po porodu, za rekonalescenço je »Ferrodoxim« preizkušeno in zanesljivo zdravilo. Cena za 1 steklenico 40 din, s poštino 45 din, 3 steklenice 120 din franko.
Proizvajal:
Mr. ph. A. Mrkušić, lekarnar v Mostarju (banovina Hrvatska). Dobiva se v lekarnah. Reg. S. Br. 6682-32.

USODA LJUDI!

Znameniti grafolog F. T. KARMAH, se je odločil izdelati Vam horoskop. Njegova priznana sposobnost videti prihodnost v življenju drugih, ne glede na razdaljo mejni na čudovitost. Grafolog F. T. Karmah Vam pove po resnici vso Vašo usodo, kdaj lahko dosegate uspeh ali najdete srečo tako v pogledu ljubezni, trgovine, loterije itd. Njegov popis minulih, sedanjih in bodočih dogodkov vzbuja Vaše začudenje in presenečenje. Ne bodite otožni, ne jadikujte, kajti vse se o pravem času obrne na bolje. Sporočite mi Vaš naslov in povem Vam o Vaši bodočnosti, sedanjosti in preteklosti več nego bi smatrali za možno. Kupite knjigo »Naš život in okultne tajne« dajljo vse gor omenjeno brezplačno. Pošljite še danes naznanil naslov in rojstne podatke ter v naprej din 30,— za knjigo »Naš život in okultne tajne« na čekovni račun 17.455, na točno in stalno adresu:

F. T. Karmah, Žalec

PUHAŠTE ODEJE - posebno delo, svile in klot odeje iz vate, perje vseh vrst, kupite najsolidneje v trgovini **SEVER**, Marjin trg 2

FR. P. ZAJEC
IZPRAVAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri franciškanem mostu
Vrsto vrsta očala, očaloprijem, lopotniki, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira in, zlatnice in srebrnine. Sano kvaliteta optike. Ceniki brezplačno

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkotji in vsa praktična oblačila, nudi v največji izbiri, najceneje

Presker
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

PLAČAJTE NAROČNINO!

DRUZABNICO
dobro vzgojeno, lepega vedenja in značaja, samsko in neodvisno, trgovsko naobraženo s primerno imovino sprejemno za samostojno vodstvo pisarniških poslov. Investicija ne bo za sanacijo temveč za povečanje obrata. Bodočnost zasigurana! Ponudbe na upravo »Družinskega tednika« pod: »Obojestranska poštenost«

Postelino perje
kemlično čiščeno po din 12,—, 25,— 35,—, 55,—, gosje perje, sivi in beli puh, po konkurenčnih cenah, dobite pri
»Luna«, Maribor, Glavni trg 24. — Vzorci brezplačno!